İŞKUR

2012 BATMAN

İşgücü Piyasası Analizi

İŞKUR

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BATMAN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU (2012)

Bu rapor, Batman Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeli İş ve Meslek Danışmanı Şeyhmus ASLAN tarafından hazırlanmıştır.

SUNUŞ

Her ülkede olduğu gibi ülkemizde ve ilimizde de işsizlik, temel sosyo-ekonomik sorun olarak kabul edilmektedir. Uzun süreli işsizler, gençler, kadınlar ve dezavantajlı grupların istihdamında yaşanan sorunlar ilimiz işgücü piyasasında da söz konusu olup arz-talep noktasında teknik ve akademik çalışmaların yapılması; sorunun çözümünde önemli rol oynayacağı açıktır. Yine bu çalışmalar neticesinde düzenleyici ve önleyici ulusal ve yerel politikalar üretilerek sorunu kısmen de olsa çözmek mümkündür. Çözümün üretilmesi ise yerel işgücü piyasasının analiz faaliyetlerinin her yıl periyodik olarak gerçekleştirilmesine bağlıdır.

Bir ülkenin teknolojisinin, sanayisinin, ekonomisinin gelişmesi ve refah düzeyinin yükselebilmesi için nitelikli insan gücüne sahip olması gerekiyor. Çünkü diğer üretim faktörlerinin anlam ifade edebilmesi için iyi yetişmiş nitelikli insan kaynağının varlığına ihtiyaç olduğu açıktır. Bu doğrultuda nitelikli eleman açığının tespit edilmesi ve bu ihtiyacın, işletmelerin teknolojik gelişimine paralel olarak karşılanabilmesi için ilimiz genelinde İŞKUR İl Müdürlüğümüz tarafından 462 işverenle yüzyüze görüşülerek 2012 yılı İşgücü Piyasası Analiz Çalışması yapılmıştır.

İşgücü piyasasında arz-talep uyumsuzluğunun giderilmesi, doğru bir eşleştirmenin yapılabilmesi, işgücü piyasası beklentilerinin belirlenmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın yeterli düzeyde gerçekleştirilmesi açısından İşgücü Piyasası Analiz Çalışması büyük önem arz etmektedir.

Birleşmiş Milletler Ortak Programında olduğu gibi " Herkes İçin İnsana Yakışır İş" sloganıyla hareket ederek; sosyo-ekonomik kalkınmada bireyin aktif rol alabilmesi ve toplumun huzurunun sağlanabilmesi için herkesin insana yakışır ve kendi yetenek ve becerilerine en uygun bir işte çalışması gerektiği bilinmektedir. Bu itibarla İlimiz işgücü piyasasının, daha rasyonel, daha etkin ve verimli bir şekilde yapılandırılması açısından İŞKUR tarafından yapılan bu teknik çalışmanın, iş hayatında rol alan işverenlerin, iş arayanların, çalışanların ve ilgili kurumların faydasına sunulmaktadır.

Bu çalışmada emeği geçen başta İŞKUR İl Müdürlüğümüz personeline olmak üzere, analiz çalışmalarına katkı sağlayan tüm kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör işverenlerine teşekkür eder 2012 yılı İşgücü Piyasası Analiz Çalışmasının ilimize ve ülkemize faydalı olması temennisiyle,

Başarılar diliyorum...

Yılmaz ARSLAN
Vali

ÖNSÖZ

Ulusal istihdam politikaların oluşturulmasında ülke genelinde yapılan İşgücü Piyasası Analizleri (İPA) önem kazanırken, yerel istihdam politikalarının oluşturulması, kaynakların rasyonel kullanımı açısından yerel işgücü piyasası analizleri önemlidir.

Yerel işgücü piyasası analizleri bölgesel farklılıkların izlenmesi, İİMEK gibi yerel yönetişim mekanizmalarına işlerlik kazandırılması, yerel düzeyde işveren ve iş arayan eşleştirmelerinin sağlanması, orta vadede işverenler tarafından talep edilen becerilerin işsizlere kazandırılması ve uygulanan işgücü politikalarının etkilerinin izlenmesinde son derece önemli çalışmalardır. İPA sadece mevcut beceri ihtiyaçlarını değerlendirmekle kalmaz, uzun vadeli bir bakış açısı da oluşturur. Yani gelecekteki ihtiyaçları öngörerek bu ihtiyaçlara aktif olarak yön vermeyi sağlayan istihdam ve eğitim politikalarının oluşturulmasında da kilit çalışmalar, İşgücü Piyasası Analizleridir.

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesi ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu rapor bu hedef doğrultusunda Batman ilinin işgücü piyasasını ortaya koymak üzere hazırlanmıştır. Yayında, Batman ili işgücü piyasası arz boyutu, eldeki mevcut İŞKUR verileri; talep boyutu ise İşgücü Talep Araştırması sonuçları kullanılarak analiz edilmiştir.

İşgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır. Bu araştırma 10 ve daha fazla çalışanı olan özel sektörde faaliyet gösteren işyerlerinde uygulanmıştır.

Bu rapora kuşkusuz en büyük destek, değerli zamanlarını ayırarak anketlerimizi cevaplayan işverenlerimizden gelmiştir. Onların cevapları bize gelecek çalışmalarımızda rehberlik edecektir. Bu vesileyle bu analiz çalışması bilgi formunu cevaplayan tüm işverenlerimize teşekkür eder; yayının İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu üyelerine, işverenlere, akademisyenlere ve ilgili araştırmacılara faydalı olmasını diler; daha nitelikli, donanımlı ve verimli bir insan kaynağına sahip olmamıza vesile olmasını temenni ederim.

Saygılarımla...

Besim EVİZ
Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER iv
KISALTMALAR vii
GİRİŞ 5

BİRİNCİ BÖLÜM 6
İŞGÜCÜ PİYASASISININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 6
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 6
EKONOMİK GÖSTERGELER 6
NÜFUS GÖSTERGELERİ 7
EĞİTİM GÖSTERGELERİ 10
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 11
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 23

İKİNCİ BÖLÜM 28
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 28
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 29
AÇIK İŞLER 32
SONUÇ 42
KAYNAKÇA 46
EKLER 47
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 47
Ek 2- Araştırma Yöntemi 49
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 51
Ek 4- Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri 57

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Sektörlere Göre Bölgesel Gayri Safi Katma Değer, TRC3, 2011 7
Grafik 2a. Yaşa ve Cinsiyete Göre Nüfus,%, 2011 8
Grafik 2b. Yerleşim Yerine Göre Nüfus, %, 2011 8
Grafik 3. Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011 9
Grafik 4. Eğitim Durumuna Göre Çalışabilir Yaştaki Nüfusun Dağılımı,%,2011 9
Grafik 5. İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları, , 2010 11
Grafik 6. Cinsiyete Göre İstihdam Oranı,TRC3,%,2011 12
Grafik 7. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Dağılımı, TRC3,%,2011 13
Grafik 8. İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım Ve Tarımdışı Dağılımı,TRC3,%,2011 13
Grafik 9. Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TRC3,%,2011 14
Grafik 10.İşteki Duruma Göre İstihdam, TRC3, %,2011 14
Grafik 11. Türkiye ve TRC3 Tarım ve Tarımdışı Kayıt Dışı Çalışma Oranı, %, 2011 15
Grafik 12. Türkiye ve TRC3 Sektörel Kayıtdışı Çalışma Oranı,%,2011 16
Grafik 13. Tarım ve Tarımdışı Sektörlerde Cinsiyete Göre Kayıtdışı İstihdam Oranı, TRC3,%,2011 ... 16
Grafik 14. Eğitim Durumuna Kayıtdışılık, TRC3,%,2011 17
Grafik 15. İşteki Duruma Göre Kayıtdışılık Oranı,TRC3,%,2011 17
Grafik 16. Gençlerin Çalıştıkları Sektörler, TRC3,%,2011 18
Grafik 17. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TRC3,%,2011 19
Grafik 18. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı,TRC3,%,2011 19
Grafik 19. İş Arayanların İş Arama Sürelerine Göre Dağılımı,TRC3,%,2011 20
Grafik 20. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TRC3,%,2011 22
Grafik 21. Kayıtlı İşsizler İçinde Öğrenim Durumuna Göre Oranlar, %,2012 24
Grafik 22. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik ve İşsizlik Ödeneği Oranları, %,2012 25
Grafik 23. İşyerlerinin Sektörel Dağılımı,%,2012 29
Grafik 24. Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı,%, 2012 30
Grafik 25. Ana Meslek Gruplarına Göre Cinsiyet Oranları,% 31
Grafik 26. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı,%,2012 33
Grafik 27. Sektörlere Göre Açık İş Oranları,%,2012 33
Grafik 28. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı,%,2012 34
Grafik 29. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2012 34
Grafik 30.Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri,%,2012 35
Grafik 31.Açık İşlerin Karşılanma Yolları,%,2012 36
Grafik 32. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,%,2012 37
Grafik 33. Sektörlere Göre NİDO,%,2012 39

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. İlk ve Orta Öğretimde Okuyan, Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayıları 10
Tablo 2. Orta Öğretim Öğrenci Sayıları,2002-2012 10
Tablo 3. Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam Ve İşsizlik, Bin Kişi,TRC3,2011 12
Tablo 4. Eğitim Seviyesi ve Sektörlere Göre İstihdam,TRC3, Bin Kişi, 2011 13
Tablo 5.Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TRC3, %, 2011 14
Tablo 6. İşteki Duruma Göre İstihdam, TRC3, Bin Kişi, 2011 15
Tablo 7. Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu,TRC3, Bin Kişi, 2011 20
Tablo 8. İş Arama Sürelerine Göre İlk Kez İş Arayanlar, TRC3, Bin Kişi, 2011 20
Tablo 9. Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri, TRC3, Bin Kişi, 2011 21
Tablo 10.Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TRC3, Bin Kişi, 2011 21
Tablo 11. İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TRC3, Bin Kişi, 2011 22
Tablo 12. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2012 23
Tablo 13. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı, 2012 24
Tablo 14. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012 25
Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012 25
Tablo 16. Açık İşlerin Dağılımı, 2012 26
Tablo 17. İşe Yerleştirilenler ve İşe Yerleştirme Oranı, , 2012 26
Tablo 18.Kamu ve Özele Göre İşe Yerleştirmeler, 2012 26
Tablo 19. Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, 2012 27
Tablo 20.Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012 27
Tablo 21. Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı,2012 27
Tablo 22.Sektörlere Göre Çalışan Oranları ,%, 2012 30
Tablo 23.En Fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı ,%, 2012 32
Tablo 24.En Fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,%, 2012 35
Tablo 25.İstenen Beceri ve Niteliğe Sahip Olunmayan ve Eleman Bulunmayan Meslekler,%, 2012 . 38
Tablo 26.Diğer Nedenler 38
Tablo 27.Kısa ve Orta Vadede İstihdam Artışının Sektörlere Göre Dağılımı,%, 2012 40
Tablo 28.Sektörlere Göre Net İstihdam Değişim Oranı(NİDO),%, 2012 41
Tablo 29.Yıllara Göre Tarım ve Tarımdışı İstihdam Artışı, TRC3, Bin Kişi, 2005 - 2011 43

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

HİA: Hanehalkı İşgücü Anketi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

İPTA: İşgücü Piyasası Talep Araştırması

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

2011 yılı sonuçlarına göre Batman ilinin %60,5'i çalışma yaşındadır. Batman ilinde nüfusun yerleşim yerlerinin dağılımı Türkiye ortalamasından farklıdır. Batman'da Türkiye ortalamasına göre daha fazla kişi kırsalda yaşamaktadır.

Batman göç veren bir ildir. Net göç hızı binde -2,8'dir. Göç verdiği nüfusun en önemli bölümünü 15-44 yaş grubu oluşturmaktadır. İlin işgücü piyasasına katkıda bulunacak olan nüfusu il dışına çıkarken, 45-49 yaş grubundan itibaren Batman'a geri dönüş yaşanmaktadır. En fazla göç aldığı yaş grubu 25-29, en fazla göç verdiği yaş grubu ise 20-24'tür.

Batman ilinin yaş dağılımı da Türkiye ortalamasından farklılık göstermektedir. 0-14 yaş grubu Türkiye ortalamasına göre daha fazla pay alırken, çalışabilir yaştaki nüfus ve yaşlı nüfus Türkiye ortalamasına göre daha az pay almaktadır. Bu dağılım sonucu yaş bağımlılık oranları da Türkiye ortalamasından farklıdır. Çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 32 puan üstünde seyrederken, yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 4,3 puan altındadır. Bunun sonucunda da Tokat ili yaş bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 27,7 puan üzerindedir.

15+yaş nüfusun %11,6'sı okur yazar değildir. Nüfusun % 13,3'ü sadece okur yazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%71,5)[1] lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okur yazar olmayanlar, okur yazar olup bir okul bitirenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, il Türkiye ortalamasından (%63,3) daha düşük bir eğitim seviyesine sahiptir. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okur yazar olmayan nüfusun %81'i, diploması olmayanların da %69,7'si kadın nüfustur. Nüfusun sadece %17,9'ü lise ve dengi okul mezunu, %6,2'si yüksek eğitimlidir.

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında, işsizlik oranının Türkiye ortalamasından daha düşük olduğu görülmektedir. 2010 yılı verilerine göre il işsizlik oranı % 11,7'dir. . İşgücüne katılım oranı %36,6'dır. İstihdam oranı %32,3 ile %43 olan Türkiye ortalamasının altındadır.

Batman sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması itibariyle 81 il içinde 70. sıradadır. İlin yatırım teşviklerinden aldığı pay hem düşük hem de istikrarlı değildir. 2012 yılı itibariyle teşviklerden aldığı pay % 0,3'tür. Aynı durum kamu yatırımlarında da yaşanmaktadır. 2012 yılı itibariyle ilin toplam kamu yatırımlarından aldığı pay % 0,5 ile sınırlı kalırken, en yüksek kamu yatırım payı da % 10,7 ile madencilik sektöründe gerçekleşmiştir.

Kendi kaynakları ile yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar illerin ekonomik gelişimlerini birlikte etkilemektedir. Batman ilinin açılıp kapanan işyerleri incelendiğinde ilde gerçek kişi-ticari işletmelerin açılıp kapanma oranlarının yaklaşık olarak yarı yarıya olduğu görülmektedir. 2012 yılında ilde açılan her 100 ticari işletmeye karşılık 43 işletme kapanmıştır. Diğer bir ifade ile ticari işletmeler büyük bir devinim içindedir. Şirketlerde ise devinim daha az yaşanmış, açılan her 100 şirkete karşılık 15 şirket kapanmıştır.

İşgücü Talebine ilişkin olarak 2012 yılı için yapılan araştırma sonuçlarına göre işyerlerinin büyük çoğunluğu toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Her 100 işyerinin 38,5'i ticaret sektöründedir. Bu sektörü % 17,7 ile inşaat ve % 11,9 ile imalat sektörü takip etmektedir. Üç sektördeki işyerleri, araştırmaya cevap veren işyerlerinin %68'ini oluşturmaktadır. Dördüncü sırada % 7,4 pay ile

1- Lise altı eğitimliler ilkokul, orta okul ve dengi ile ilköğretim mezunlarını kapsamaktadır.

ulaştırma ve depolama sektörü yer almaktadır.

Çalışanların % 56,6'sı imalat, toptan ve perakende ticaret ve inşaat sektöründe yer almaktadır. En fazla çalışanı olan sektör % 21,1 ile inşaat sektörüdür. İnşaat sektörünü, %20,5 ile toptan ve perakende ticaret ve % 12 ile imalat sektörleri takip etmektedir.

İlde çalışanların büyük çoğunluğu erkektir. Çalışanların içinde kadınların payı sadece % 12'dir.

Kadın çalışanların biraz daha ağırlık kazandıkları sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları da çok azdır.

Örneğin çalışanları %31,6'sı kadın olan finans ve sigorta faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam içindeki ağırlığı %3, çalışanlarının dörtte birinin kadın olduğu eğitim sektörü işyerlerinin toplam ağırlığı içindeki oranı %4,1, çalışanlarının %18,8'inin kadın olduğu konaklama ve yiyecek hizmetlerisektörünün toplam işyerleri içindeki ağırlıkları %3,5'tir.

Türkiye toplamında imalat sektörü hem erkeklerde hem de kadınlarda ilk sıradadır. Batman ise durum değişmektedir.Erkeklerde ilk sırada %23,3 ile inşaat sektörü yer alırken ,kadınlarda %38,3 ile insan sağlığı ve sosyal hizmetler yer almaktadır.İkinci sırada hem erkeklerde hem kadınlarda toptan ve perakende ticaret sektörü yer almaktadır.Bu sektörde erkeklerin oranı %21,3, kadınların oranı da %14,7'dir. Üçüncü sektör ise kadınlarda %11,2 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri, erkeklerde ise %12,3 ile imalat sektörü gelmektedir.

Çalışanların dörtte birine yakını nitelik gerektirmeyen meslekler ana meslek grubunda[2] çalışmaktadır. İkinci sırada %16,5 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar, üçüncü sırada %15,5'lik oranla hizmet ve satış elemanları meslek grubu yer almaktadır. İlde ana meslek gruplarının dağılımı Türkiye dağılımından ilk sıradaki meslek grubu hariç farklılık göstermektedir. Hem ilde hem Türkiye'de ilk sırada nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar yer alırken, Türkiye'de ikinci sırada profesyonel meslek mensupları yer almaktadır. Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı da farklılık göstermektedir. Toplam çalışanların %12,1'i kadınlar teşkil ederken, büro ve hizmet işlerinde çalışanların %28,2'si kadın, profesyonel meslek gruplarının da %24,6'sı kadındır. Buna karşılık yöneticilerin sadece %4,9'u, teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensuplarının %12,2'si kadındır.

Batman ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibariyle lokomotif sektörler imalat ve toptan-perakende ticarettir. Bu husus açık işlerde de kendini göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör de toptan ve perakende ticarettir. Ticareti imalat ve insan sağlığı ve sosyal hizmetler takip etmektedir. Açık işlerin %28,5'i ticaret, %26,4'ü imalat ve %11,4'ü insan sağlı ve sosyal tesisler sektöründedir. Gayrimenkul faaliyetleri ile kültür, sanat ve eğlence, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, bilgi ve iletişim, su temini,madencilik ve taş ocakçılığı sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır.

İlde açık iş oranı % 3,3 olan Türkiye oranı ile aynıdır.

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %21,9 ile profesyonel meslek mensuplarıdır. Bu ana meslek grubunu %19,6 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve %17,1 ile tesis ve makine operatörleri ile montajcılar takip etmektedir.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek makineci (dikiş)dir. Açık işlerin %10,7'sini makineciler oluşturmaktadır. Makinecileri %10,1 ile beden işçisi(genel) takip etmektedir. Her iki mesleğe olan ihtiyaç arasında çok az fark vardır. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ise şu şekildedir.

2- Ana meslek grubu: ISCO 2008

%5,4 ile aşçı, %3,5 ile pazarlamacı (satış temsilcisi) ve aynı oranla muhasebeci, %3,1 ile hemşire, %2,5 ile zihinsel engelliler öğretmeni-özel eğitim, %2,3 ile otomotiv boya ustası, mobilya montaj işçisi ve harita mühendisi yer almaktadır. Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on meslek toplam açık işlerin %45,7'sini oluşturmaktadır.

İlde tüm açık işlerde genel lise ve lise altı eğitim oranı % 56'dır. Eğitim düzeyi fark etmez diyenlerin oranı % 22 iken, lisans eğitimi % 13, MYO % 5, meslek lisesi %6'dır. Çıraklık eğitimi ve yüksek lisans eğitim seviyelerini talep eden hiç bir işyeri olmamıştır. Türkiye sonucunda da meslek lisesi mezunları MYO mezunlarına tercih edilmektedir.

Temininde en zorluk çekilen meslek dikiş makinecilerdir. Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin %7,2'sini dikiş makinecileri oluşturmaktadır. Bu mesleği %5,8 ile hemşire takip etmektedir. Temininde en zorluk çekilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri arasında ise fark minimum düzeydedir ve %5,5 ile pazarlamacı, %4,3 ile aşçı, %4,1 ile beden işçisi(genel), %34 ile iş makineleri operatörü, %2,9 ile ağır kamyon şoförü, %2,6 ile mobilya montaj işçisi, %2,4 ile tır şoförüdür.

Araştırmaya cevap veren işyerlerinin kısa ve orta vadede almayı planladıkları eleman sayısı, çıkartmak istediklerinden farklıdır. Yani ilde kısa (31 Aralık 2012) ve orta vadede (30 Haziran 2012) istihdam artışı beklenmektedir. En çok istihdam artışı bekleyen işyerleri inşaat sektöründedir.

Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar Batman ili 10+özel yerel birim işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Elektrik, gaz ve buhar üretim ve dağıtımı, finans ve sigorta, imalat, mesleki bilimsel ve teknik faaliyetler sektörlerinde net istihdam azalışı vardır. Yani bu dört sektörde çıkışlar girişlerden fazladır.

Net istihdam değişim oranı (NİDO) orta vadede kısa vadeden daha yüksektir. Beklenti oranı % 3,8'den % 4,9'a çıkmaktadır. Diğer bir ifade ile orta vadede işverenlerin gelişme beklentisi daha fazladır.

Net istihdam değişiminde lokomotif olan iki sektör idari ve destek hizmetleri ve inşaat sektörleridir. En fazla çalışanı olan birinci sektör konumundaki inşaat sektöründeki istihdam değişimi idari ve destek hizmetler faaliyetleri sektörünün altında kalmıştır. Mevsimsellik göz önünde bulundurulduğunda inşaat sektöründeki hareketlilik olağandır. Net istihdam değişiminin %35,5'i idari ve destek hizmetleri faaliyetleri sektöründe, %31,8'i de inşaat sektöründedir.

İl net istihdam artışının sektörel dağılımı birinci sıradaki sektör hariç Türkiye'den farklıdır. Türkiye sonuçlarında net istihdam artışının en fazla olduğu sektör idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür. İkinci sırada imalat sektörü, üçüncü sırada ise konaklama ve yiyecek faaliyetleri sektörü gelmektedir. İlde en fazla net istihdam artışı sağlayan ikinci sektör olan inşaat sektörü Türkiye sıralamasında dördüncü sıradadır. İlde üçüncü sırada insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü yer almaktadır.

Gelecek istihdam beklentisinde ilde kısa ve orta dönem itibariyle sektörel dağılımda mevsimsel değişimler kendini göstermektedir. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek istihdam artışı bekleyen işyerleri inşaat sektöründedir. Toplam istihdam artışı beklentisinin %25,7'i inşaat sektöründedir. İnşaatı %20,4 ile toptan ve perakende ticaret sektörü takip etmektedir. Kısa dönemde istihdam artışı bekleyen üçüncü sektör ise %20,3 ile imalat sektöründe çalışan işletmelerdir.

Orta vadede yani 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle ilde en fazla istihdam artışı bekleyen sektör yine inşaat sektörüdür. Toplam istihdam artışının %32,4'ü inşaat sektöründen kaynaklanmaktadır. Net istihdam artışının %22,5'i imalat sektöründen kaynaklanmaktadır. Toptan ve perakende ticaret sektörü toplam

artıştan %21,2'lik pay almaktadır.

31 Aralık 2012 tarihi itibariyle insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe %8,4 olan NİDO, diğer hizmet faaliyetlerinde ise -7,8'dir. Kısa dönemde insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri istihdamını artırmayı hedeflerken, diğer hizmet faaliyetleri sektöründe yer alan işyerleri istihdamını azaltmayı hedefemektedir. Lokomotif sektör olan inşaat sektöründeki net istihdam değişim oranı % 5,0 iken, toptan perakende ve ticaret sektöründe %3,6'dır.Toplamda net istihdam değişim oranı ise %3,8'dir.

30 Haziran itibariyle net istihdam değişim oranı %4,9'dur. Orta vadede de en fazla istihdamını artırmayı bekleyen sektör inşaat sektörüdür. İnşaat sektöründe %42,5 olan NİDO, madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe ise -3,7'dir. Orta dönemde inşaat sektörü istihdamını artırmayı hedeflerken, madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe yer alan işyerleri istihdamını azaltmayı beklenmektedir. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe net istihdam değişim oranı %33,8 iken, eğitim sektöründe %15,9, toptan ve perakende ticaret sektöründe ise %11,7'dir.

GİRİŞ

Batman ili İşgücü Piyasası Analiz Raporunun nihai hedefi ilin işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

Bu amaçla Batman ili için 10 Eylül – 31 Ekim 2012 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu Rapor üç bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Batman işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Üçüncü bölüm, Batman işgücü piyasası arz ve talep yapılarını birlikte ele almakta ve özellikle talep araştırması sonuçlarından yola çıkarak, İŞKUR istatistikleriyle birlikte ilin işgücü piyasasını değerlendirmektedir. Elde edilen bulgular ışığında işgücü piyasasının geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASISININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü arz analizlerinde kullanılan veri setlerinden nüfus ve eğitim göstergelerini iller itibariyle ve yıllık bazda bulmak mümkün iken ekonomik yapı ve işgücü piyasası veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel (İBBS 2 bölgeleri)[3] veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik indeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle bölgesel göstergelerin, kapsadığı illeri temsil ettiğini söylemek her bölge için geçerli olmayabilmektedir ve bölge istatistikleri kullanılarak yapılan yorumlarda bu hususa dikkat edilmelidir.

Bu durum Batman ilinin yer aldığı TRC3 (Batman, Mardin, Şırnak ve Siirt illerini içeren bölge) için de geçerlidir. Bölgede gelişmişlik sıralaması itibariyle en az gelişmiş il, 78. sırada olan Şırnak'tır. Siirt 77. sırada yer alırken, Mardin 74. ve Batman 70. sırada bulunmaktadır.

Arka plan veri setlerinin diğer bir problemi de verilerin güncel olmaması ve daha önce üretilen bazı veri setlerinin de artık üretilmemesidir

EKONOMİK GÖSTERGELER

İlin yarattığı katma değer, kişi başına düşen gelir, büyüme hızı, özel ve kamu sektörü yatırımları gibi ekonomik değişkenler ilin sosyo ekonomik yapısını ve dolayısıyla ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurların başında gelmektedir. Ekonomik veri setinin önemli bir bölümünü il ve hatta bölgesel bazda bulmak mümkün değildir.

İlin ekonomik gücünü gösteren temel gösterge illerin milli geliridir. TÜİK illerin milli gelir hesaplamasını 2001 yılından itibaren yayınlamamaktadır. Bu serinin yerine üretilmeye başlanan katma değer ve yıllara göre gelişimini gösteren istatistikler 2008 yılından bu yana üretilmemektedir. Son yıllara ait verinin eksikliğine rağmen, bu kısımda bir fikir vermesi amacıyla veri değerlendirmede kullanılmıştır.

Batman ilinin yer aldığı bölgede Gayri Safi Katma Değer[4] itibariyle hakim sektör % 55,8 pay ile hizmetler sektörüdür. İkinci sırada % 21,2 ile sanayi yer almaktadır. Tarım sektörü, % 13,0 ile en az paya sahip sektör olmasına rağmen bölge Gayri Safi Katma Değeri içindeki payı Türkiye ortalamasından 4,5 puan daha yüksektir.

3- Bölgesel sınıflama üç düzeyden oluşmaktadır. İlk aşamada idari yapıya uygun olarak 81 il, 3.düzeyde bölge birimleri olarak tanımlanmıştır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi yönlerden benzer illerin belirli bir nüfus büyüklüğü de dikkate alınarak gruplanması ile 26 birim 2. Düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır. Yine aynı kritere göre 2. düzey bölge birimlerinin gruplanması sonucu 12 birim 1. düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır.

4- İl ekonomisinin en önemli göstergesi olan İllerin Gayri Safi Yurt İçi Hasıla değerleri 2001 yılından itibaren hesaplanmamaktadır. Bu serinin yerine üretilen Gayri Safi Katma Değer İstatistiklerinin en son yayınlanma yılı 2011 yılı olup, 2008 yılı değerlerini içermektedir. 2009 yılı değerlerine ilişkin veri seti henüz yayınlanmamıştır. Serinin başlangıç yılı 2004 yılıdır.

Bölgede kişi başı yaratılan katma değer 4.882 liradır. Bu değer ile bölge, kişi başına Türkiye'de yaratılan katma değerden % 59,4 daha az katma değer yaratmaktadır. Bu değerle Şırnak'ın da içinde bulunduğu TRC2 bölgesi NUTS 26 bölgeleri içerisinde 22. sıradadır.

Grafik 1.Sektörlere Göre Bölgesel Gayrı Safi Katma Değer, TRC3, 2011

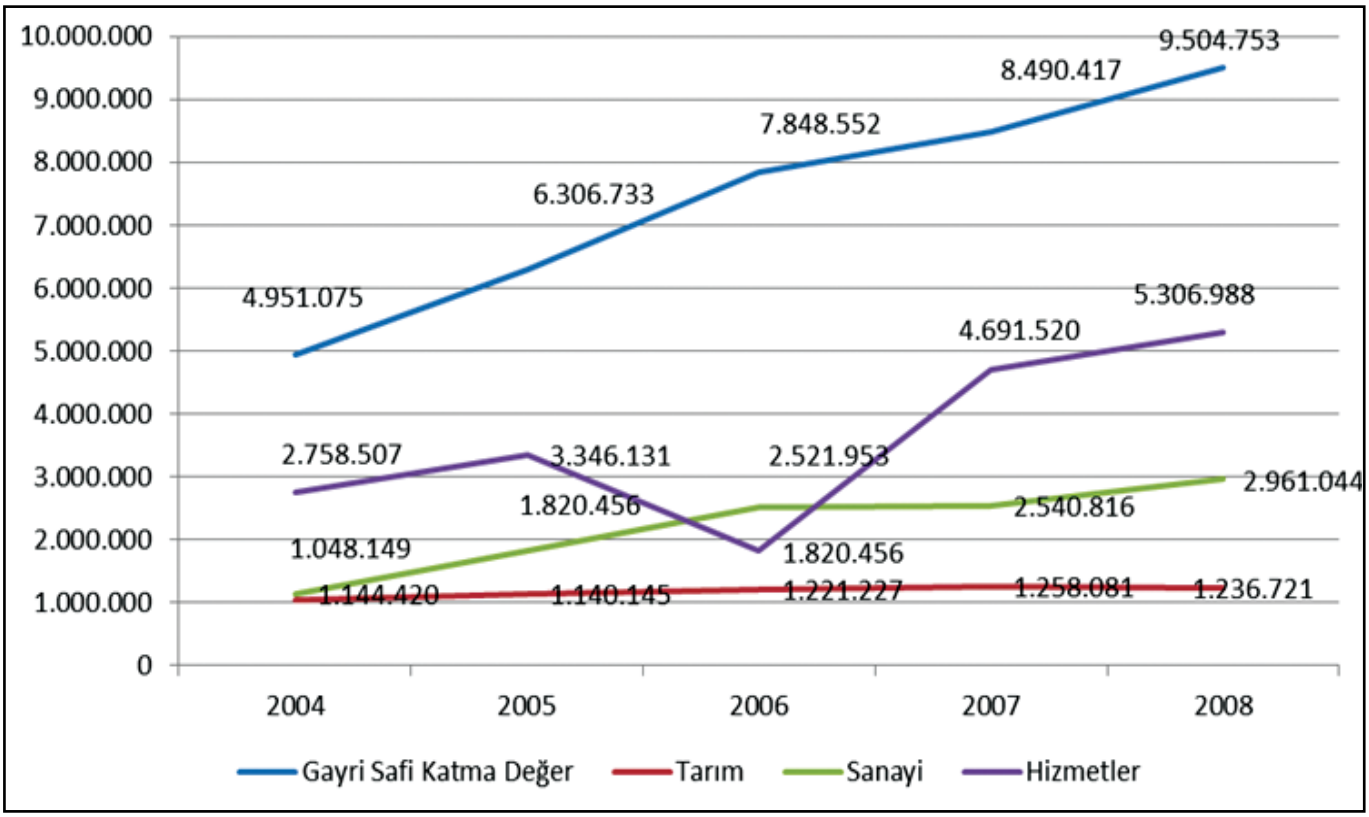

Bölgede en az gelişme gösteren sektör tarım, en fazla gelişen sektör ise sanayi sektörü olmuştur. Bunun sonucunda bölgede 2004 yılında % 21,2 olan tarımın payı 2008 yılında % 13,0'a gerilemiş, % 23,1 olan sanayinin payı % 31,2'ye yükselmiştir.

İlin yatırım teşviklerinden aldığı pay hem düşük hem de istikrarlı değildir. Yıllar itibariyle büyük farklılık vardır. Batman, toplam yatırım teşviklerinden en yüksek payı %3,2 ile 2001 yılında alırken, 2012 yılı itibariyle teşviklerden aldığı pay % 0,3'e gerilemiştir.

Aynı durum kamu yatırımlarında da yaşanmaktadır. 2012 yılı itibariyle ilin toplam kamu yatırımlarından aldığı pay % 0,5 ile sınırlı kalırken, en yüksek kamu yatırım payı da % 10,7 ile madencilik sektörü yatırımlarında gerçekleşmiştir.

Kendi kaynakları ile yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar illerin ekonomik gelişimlerini birlikte etkilemektedir. Batman ilinin açılıp kapanan işyerleri incelendiğinde ilde gerçek kişi-ticari işletmelerin açılıp kapanma oranlarının yaklaşık olarak yarı yarıya olduğu görülmektedir. 2012 yılında ilde açılan her 100 ticari işletmeye karşılık 43 işletme kapanmıştır. Diğer bir ifade ile ticari işletmeler büyük bir devinim içindedir. Şirketlerde ise devinim daha az yaşanmış, açılan her 100 şirkete karşılık 15 şirket kapanmıştır.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İlin demografik yapısı, yani çalışma yaşı nüfusun yaş ve eğitim dağılımı, aldığı ve verdiği göç gibi veriler işgücü piyasasını şekillendiren en önemli unsurlardandır.

2011 yılı sonuçlarına göre Batman ilinin nüfusu 524.499 olup[5], ilde 263.901 erkek, 260.598 kadın yaşamaktadır. 15+yaş 317.526 kişidir. Çalışma yaşı erkek nüfus 149.835, kadın nüfus 148.085'tir. 2012 yılında nüfus artış göstererek 534.205 kişi olmuştur.

Grafik 2a.Yaşa ve Cinsiyete Göre Nüfus Oranları,%,2011

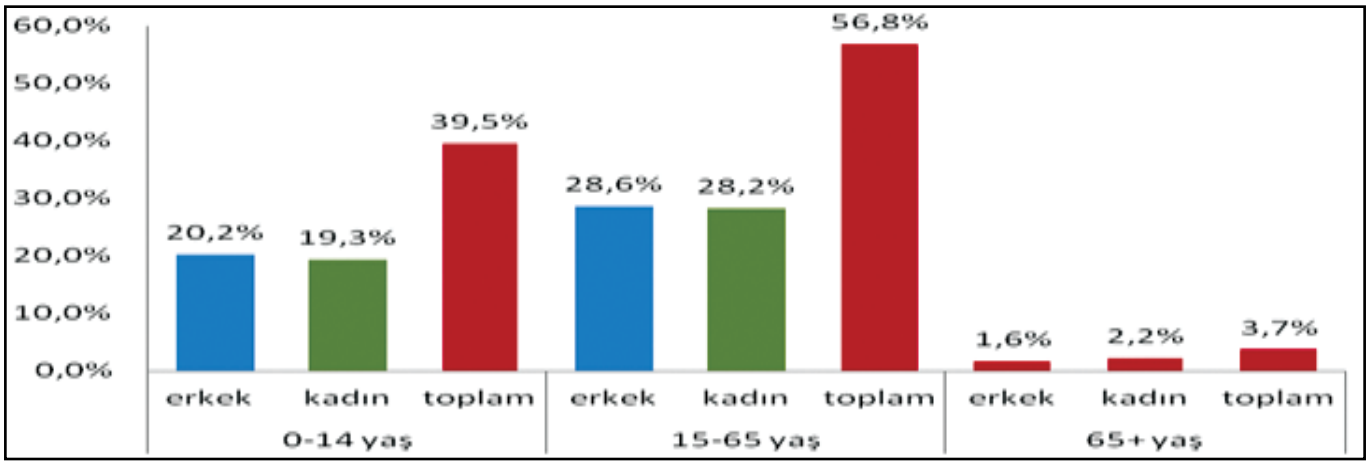

Batman ilinde nüfusun yerleşim yerlerinin dağılımı Türkiye ortalamasına yakındır. 2011 yılı sonunda Türkiye ortalamasında nüfusun % 77'si il/ilçe merkezlerinde ikamet ederken, Batman'da bu oran % 74'tür. Oranlara bakılacak olursa nüfusun il/ilçe merkezlerinde ikamet etme oranı Türkiye ile paralellik göstermektedir.

Grafik 2b.Yerleşim Yerine Göre Nüfus Oranları,%,2011

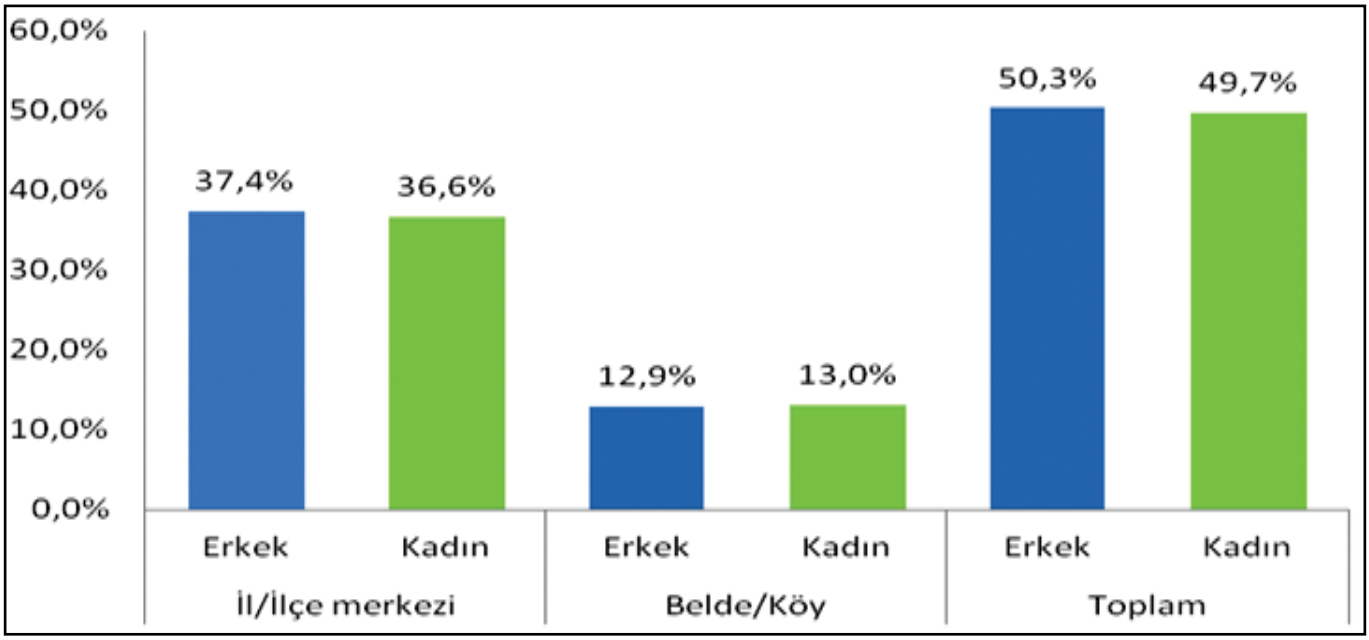

Batman ilinin yaş dağılımı da Türkiye ortalamasından farklılık göstermektedir. Yaşlı nüfusun payı ile çalışabilir yaştaki nüfus[6] Türkiye ortalamasına göre daha az pay alırken, 0-14 yaş grubu nüfusun payı daha fazladır. Bu dağılım sonucu yaş bağımlılık oranları[7] da Türkiye ortalamasından farklıdır. Çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 32 puan üstünde seyrederken, yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 4,3 puan altındadır. Bunun sonucunda da Batman ili toplam yaş bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 27,7 puan üzerindedir

5- TÜİK; Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları
6- 15-64 yaş grubu
7- Yaş bağımlılık oranı: Çalışan (15-64) her 100 kişinin bakmakla yükümlü olduğu çalışmayan (0-14 ile 65+) kişi sayısıdır.

Grafik 3. Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011

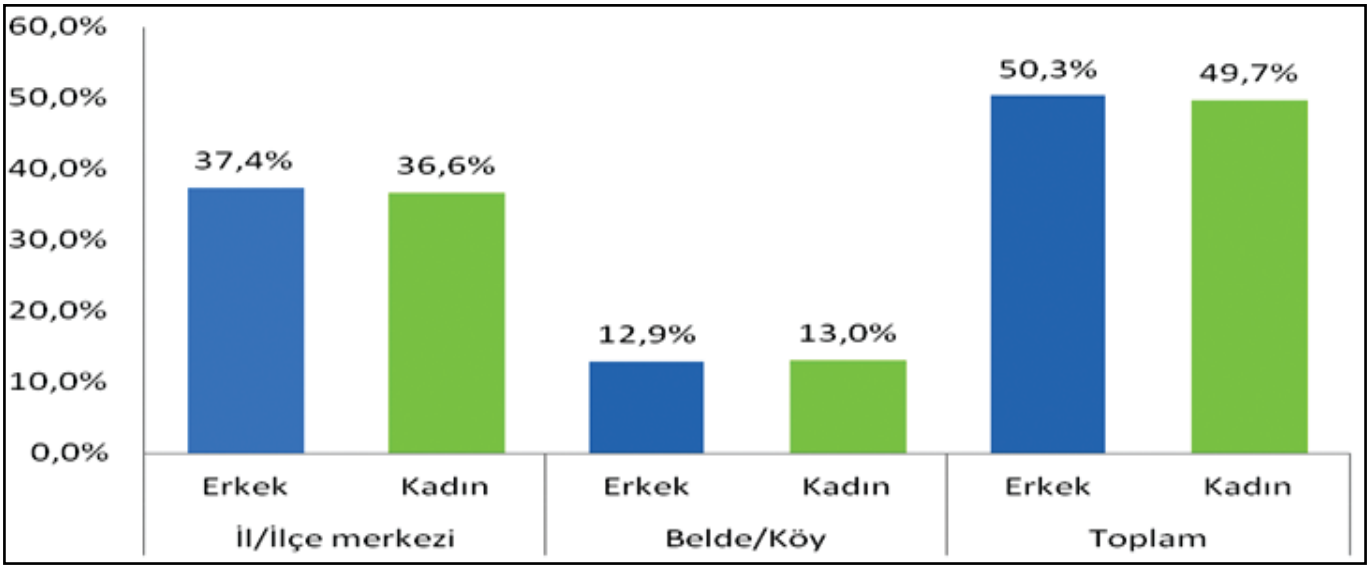

Kaynak: TÜİK, ADNKS

2011 yılı verilerine göre Batman göç veren bir ildir. 2011 yılı net göç hızı binde -2,8'dir. Göç verdiği nüfusun en önemli bölümünü 15-44 yaş grubu oluşturmaktadır. İlin işgücü piyasasına katkıda bulunacak olan nüfusu il dışına çıkarken, 45-49 yaş grubundan itibaren Batman'a geri dönüş yaşanmaktadır.

15+yaş nüfusun %11,6'sı okur yazar değildir. Nüfusun % 13,3'ü sadece okur yazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%71,4)[8] lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okur yazar olmayanlar, okur yazar olup bir okul bitirenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, il (% 71,4) Türkiye ortalamasından (%63,3) daha düşük bir eğitim seviyesine sahiptir. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okur yazar olmayan nüfusun %81'i, diploması olmayanların da %69,7'si kadın nüfustur. Nüfusun sadece %17,9'ü lise ve dengi okul mezunu, %6,2'si yüksek eğitimlidir.

Grafik 4. Eğitim Durumuna Göre Çalışabilir Yaştaki Nüfusun Dağılımı,%,2011

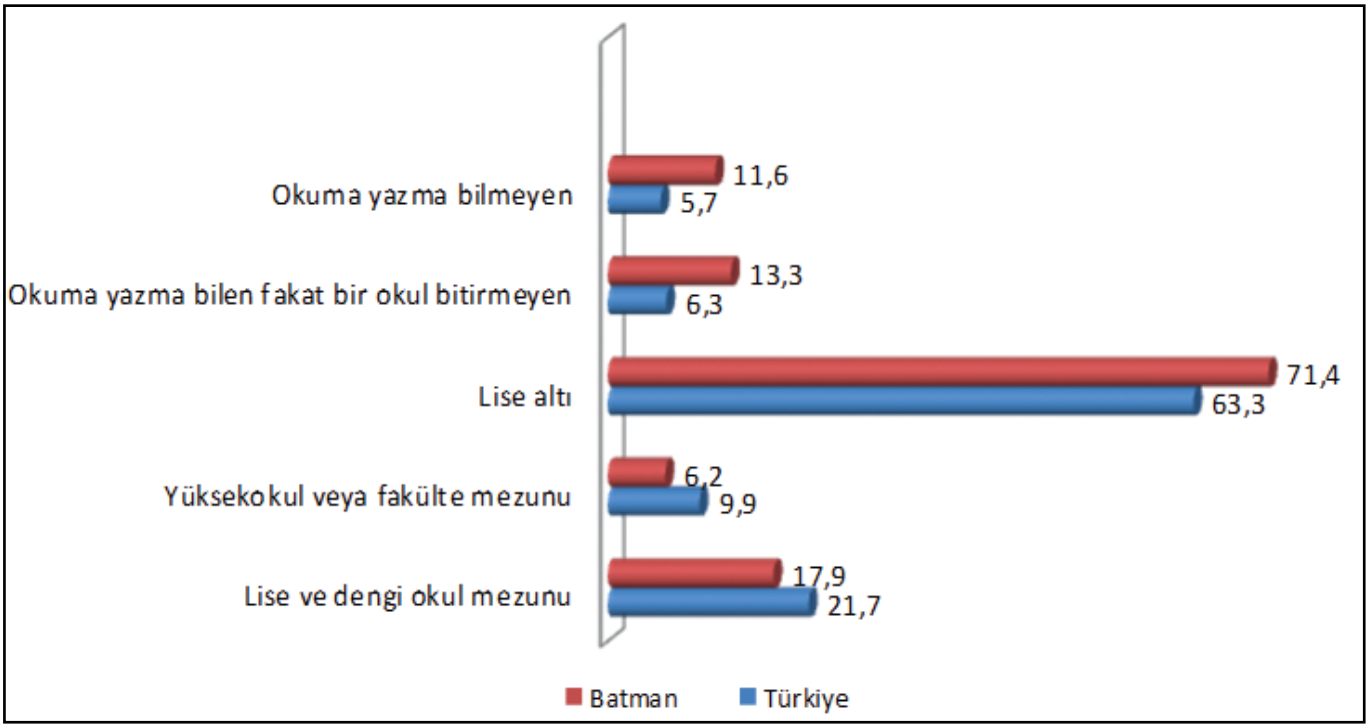

Kaynak: TÜİK,ADNKS

8- Lise altı eğitimliler ilkokul, orta okul ve dengi ile ilköğretim mezunlarını kapsamaktadır.

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

İlin istihdam göstergeleri açısından ilköğretimden ortaokula ve ortaokuldan yükseköğretime geçişte görülen okuldan ayrılmalar çok önemlidir. Okuldan ayrılan genç nüfus potansiyel işgücüdür. Bu kesim ilk kez iş arayan kesim olarak öncelikle potansiyel işsiz olarak işgücü piyasasına giriş yapacak, iş bulan kesim de istihdamda yer alacaktır. Bir kısmı ise işgücü piyasası dışında yer alacaktır.

Tablo 1. İlk ve Orta Öğretimde Okuyan, Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayıları

	İlköğretim			**Orta öğretim**			**Mesleki ve teknik orta öğretim**		
Öğretim yılı	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun
Toplam									
2010/2011			11.734			3.998			1.062
2011/2012	125.796	14.333		34.027	6.410		9.618	2.359	
Erkek									
2010/2011			6.221			2.227			527
2011/2012	64.580	7.373		20.753	3.832		4.772	1.039	
Kadın									
2010/2011			5.513			1.771			535
2011/2012	61.216	6.960		13.274	2578		4.896	1.320	

Kaynak: MEB

Batman ilinde 2010/2011 döneminde ilköğretimden mezun olan 11.734 öğrenciden 8.769'u genel ve mesleki ve teknik orta öğretim olmak üzere orta öğretime devam etmektedir. İlköğretimden mezun olan öğrencilerin % 25,3'üne karşılık gelen 2.965 öğrenci eğitim hayatından tamamen ayrılmıştır. İlköğretimden ayrılma oranı % 15,3 olan Türkiye oranından epey yüksektir.

Tablo 2. Orta Öğretim Öğrenci Sayıları, 2002-2012

	BATMAN			**TÜRKİYE**		
	Genel Orta Öğretim	**Mesleki ve Teknik Orta Öğretim**	**Toplam**	**Genel Orta Öğretim**	**Mesleki ve Teknik Orta Öğretim**	**Toplam**
2002/2003	10.314	949	11.263	2.038.027	985.575	3.023.602
2003/2004	11.103	1.362	12.465	1.963.998	1.050.394	3.014.392
2004/2005	12.818	1.871	14.689	1.937.055	1.102.394	3.039.449
2005/2006	14.510	2.352	16.862	2.075.617	1.182.637	3.258.254
2006/2007	16.923	3.209	20.132	2.142.218	1.244.499	3.386.717
2007/2008	16.492	4.124	20.616	1.980.452	1.264.870	3.245.322
2008/2009	20.082	4.985	25.067	2.271.900	1.565.264	3.837.164
2009/2010	23.124	5.791	28.915	2.420.691	1.819.448	4.240.139
2010/2011	26.140	6.688	32.828	2.676.123	2.072.487	4.748.610
2011/2012	24.506	7.048	31.554	2.666.066	2.051.220	4.717.286

Kaynak: MEB

Orta öğretime kayıt olanlar sayısı yıllar itibariyle incelendiğinde hem Batman hem de Türkiye için dikkat çeken husus mesleki ve teknik ortaöğretime kayıtlı olan öğrenci sayısındaki artıştır. Genel orta öğretime kayıtlı olan öğrenci sayısı yıllar itibariyle artışlı, azalışlı bir seyir izlerken, mesleki ve teknik orta öğretimde sürekli yükseliş vardır.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasında işgücünün temel özelliklerini ve istihdamın yapısını değerlendirmek için kullanılacak başlıca kaynak TÜİK'in Hanehalkı İşgücü Anketleridir.

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında Batman ilinde işsizlik oranının Türkiye ortalamasından daha düşük olduğu görülmektedir. İşsizlik oranı 2010 yılı itibariyle % 11,7'dir. Bu oran ile 53. sırada yer almaktadır. İşgücüne katılım oranı % 36,6'dır. İstihdam oranı % 32,3 ile % 43 olan Türkiye ortalamasının altındadır ve en düşük istihdam oranına sahip 4. ildir. Nüfus ve konut araştırması kapsamında 2011 yılı için elde edilen il düzeyinde işgücü piyasası verilerine ilişkin Ek 4'te özet bir tablo verilmiştir.

Grafik 5. Batman'da İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları, %, 2010,

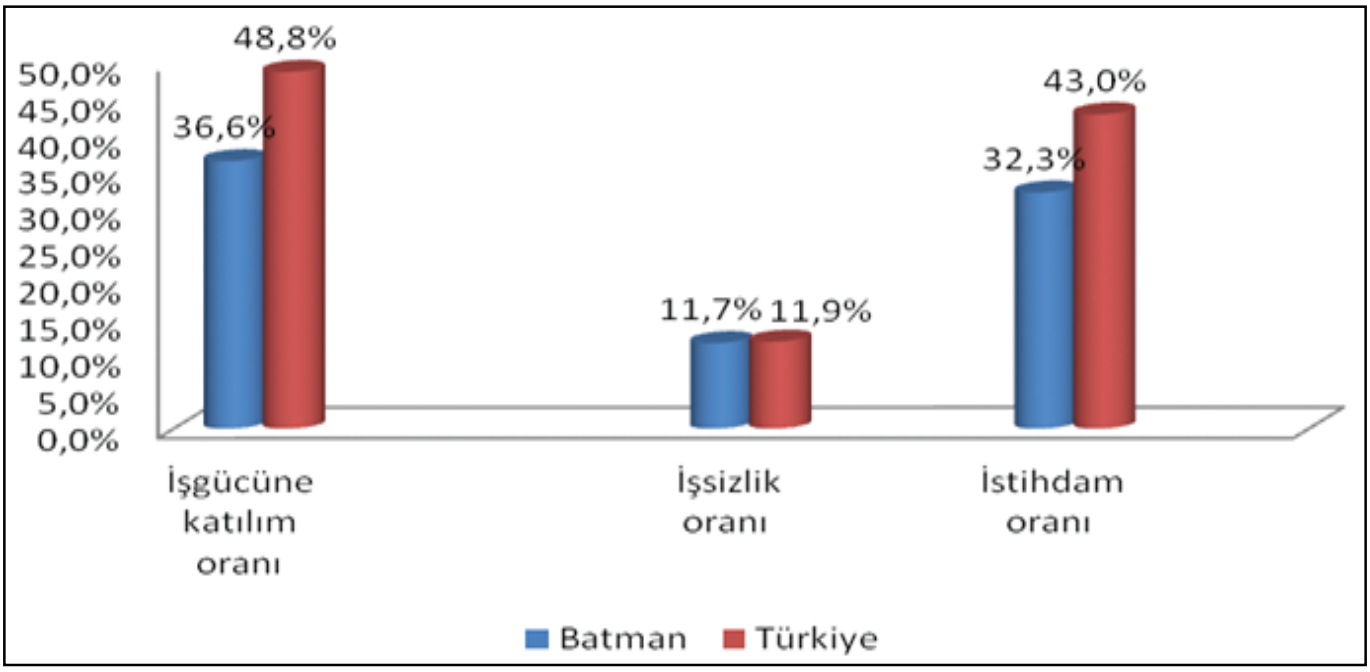

Kaynak:TÜİK,HİA

Yıllar itibariyle istatistik verilerine bakıldığında Batman'da işsizlik oranının azaldığı, istihdam oranı ve işgücüne katılım oranının ise arttığı görülmektedir. 2008 yılı sonuçlarına göre[9] istihdam oranı %26,9 , işsizlik oranı %14,3 ve işgücüne katılım oranı ise %31,4'tür.

Hanehalkı İşgücü İstatistiklerinde işgücü piyasası verilerinden işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı dışında kalan diğer tüm göstergeler bölgesel bazdadır. Yani veriler sadece Batman iline ilişkin olmayıp İBBS 2-TRC3 bölümlenmesi çerçevesinde Mardin, Siirt, Şırnak illerini de kapsamaktadır. TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketlerinin doğrudan Batman iline ilişkin bilgi vermemesi ve Batman ile birlikte Mardin, Siirt, Şırnak illerinden edinilen bilgilerin toplamı üzerinden bir değerlendirme yapılması, analizlerde göz önünde bulundurulmalıdır..

Bölge 15+yaş kurumsal olmayan nüfus 1.234.000 kişidir[10] ve bu nüfusun % 27'si okur yazar değildir. %54,5'i lise altı eğitimlidir. % 12,7'si lise ve dengi okul , %5,8'i yüksek okul mezunudur. Çalışan 365 bin, işsiz 53 bin, işgücü dışı nüfus 815 bin kişidir.

9- TÜİK il düzeyinde temel işgücü göstergelerini 2008 yılından itibaren yayınlamaktadır. En son haber bülteni 24/06/2011 tarihinde yayınlanmıştır ve 2010 sonuçlarını içermektedir. 2011 yılı için henüz yayınlanmamıştır.

10- TÜİK kurumsal olmayan nüfusu okul, yurt, otel, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlamaktadır.

Tablo 3. Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam ve İşsizlik, Bin Kişi,TRC3,2011

	Nüfus	İstihdam	İşsiz	İşgücü dışı nüfus
Okuma yazma bilmeyen	333	26	3	303
Lise altı	672	216	32	424
Lise	157	69	10	78
Yüksek okul	72	55	7	11
Toplam	1.234	365	52	815

Kaynak: TÜİK,HİA

İstihdam

Bölge istihdam oranı % 29,6'dir. Her 100 çalışandan 87'si erkek ve 13'ü kadındır. Erkek istihdamı oranı % 65,1 olan Türkiye ortalamasından 11 puan düşük kadın istihdam oranı Türkiye ortalamasın (%25,6) çok altında 7,2'dir.

Grafik 6. Cinsiyete Göre İstihdam Oranı,TRC3,%,2011

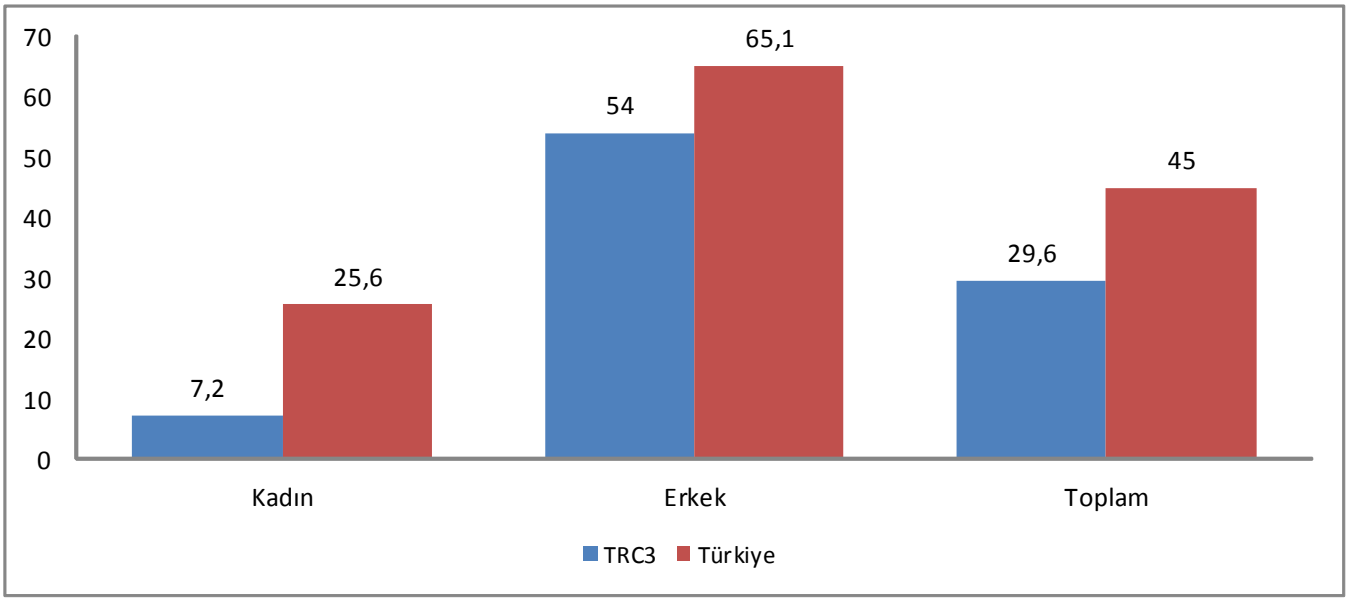

Kaynak: TÜİK,HİA

İstihdamdakilerin eğitim dağılımlarına bakıldığında istihdamda en büyük payları hem kadınlarda hem de erkeklerde lise altı eğitim mezunları oluşturmaktadır. Lise altı eğitimlerde kadınların oranı % 43,4,erkeklerde %61,5 ve toplamda %59,2'dir. Yükseköğretimde kadınların oranı erkelerin oranından daha yüksektir (%24,5).

Grafik 7. Eğitim Durumuna Göre İstihdamın Dağılımı, TRC3,%,2011

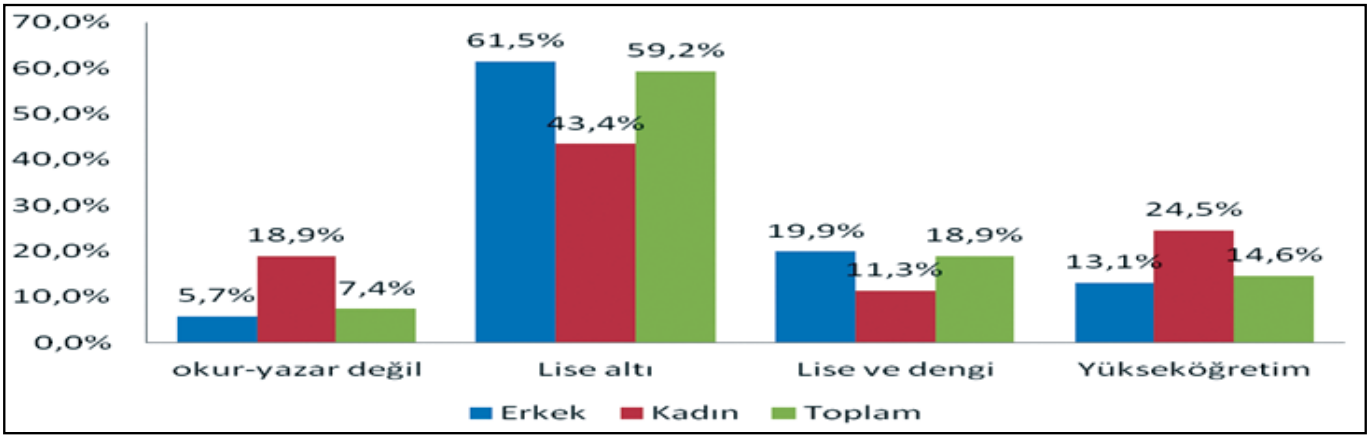

Kaynak: TÜİK,HİA

Toplam istihdamın % 60,5'i hizmet, %22,5'i sanayi ve %17'si de Tarım sektöründedir. Erkek istihdamında hakim olan hizmet sektörüdür. Türkiye ortalamasında kadınların çoğunluğu tarım dışı sektörlerde çalışırken, (kadın istihdamının %57,8'si) , bölgede de benzer bir şekilde kadınların % 34,8'i tarımda çalışmaktadır. Bölge istihdamında hakim sektör hizmettir. Çalışanların %17'si tarım sektöründedir. Bu oran Türkiye ortalaması olan %25'in çok altındadır. Erkeklerin çoğunluğu (%85,6) tarım dışı sektörlerde çalışmakla birlikte, oran Türkiye ortalaması olan %81,3'ün üstündedir.

Grafik 8. İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım ve Tarımdışı Dağılımı,TRC3,%,2011

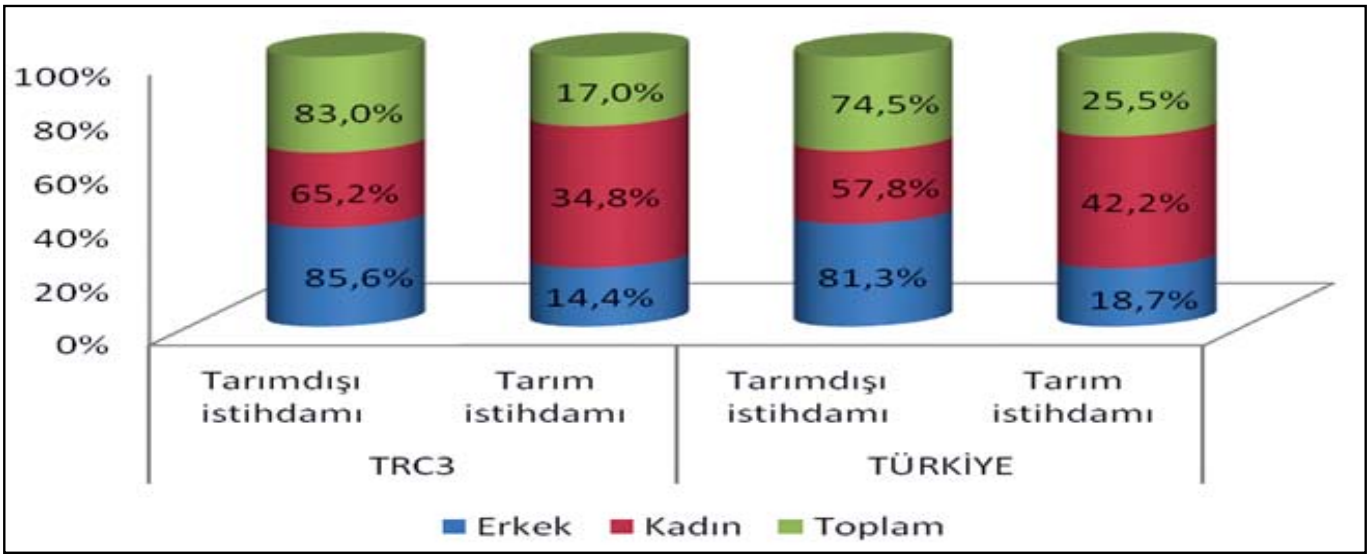

Kaynak:TÜİK,HİA grafikte Tarımdışı İstihdam"ı" düzeltilmeli.

Bölge istihdamının % 7,4'ünü okuma yazma bilmeyenler oluştururken, % 59,2'sini da lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Lise ve dengi okul mezunlarının istihdamdaki oranı % 18,6, yüksek eğitimlilerin oranı da % 14,8'dir.

Tablo 4. Eğitim Seviyesi ve Sektörlere Göre İstihdam,TRC3, Bin Kişi, 2011

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
Tarım	15	46	1	0	62
Sanayi	5	58	16	3	82
Hizmet	7	112	51	51	221
Toplam	27	216	68	54	365

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede düşük eğitim seviyesinde olanlar ağırlıklı olarak tarım sektöründe çalışmaktadır.Eğitim seviyesi arttıkça tarımda çalışma oranı düşmüş,hizmet sektöründe çalışma oranı ise artış göstermektedir. Okuma yazma bilmeyenlerin yarısından fazlası (% 55,6) tarım sektöründe çalışırken, lise altı eğitimliler, lise ve yüksek eğitimlilerin tercih ettikleri sektör hizmetler sektörüdür.Lise altı eğitimliler % 51,9'u, Lise eğitimlilerin % 75'i, yüksek eğitimlilerin de % 94,4'ü hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Grafik 9. Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TRC3,%,2011

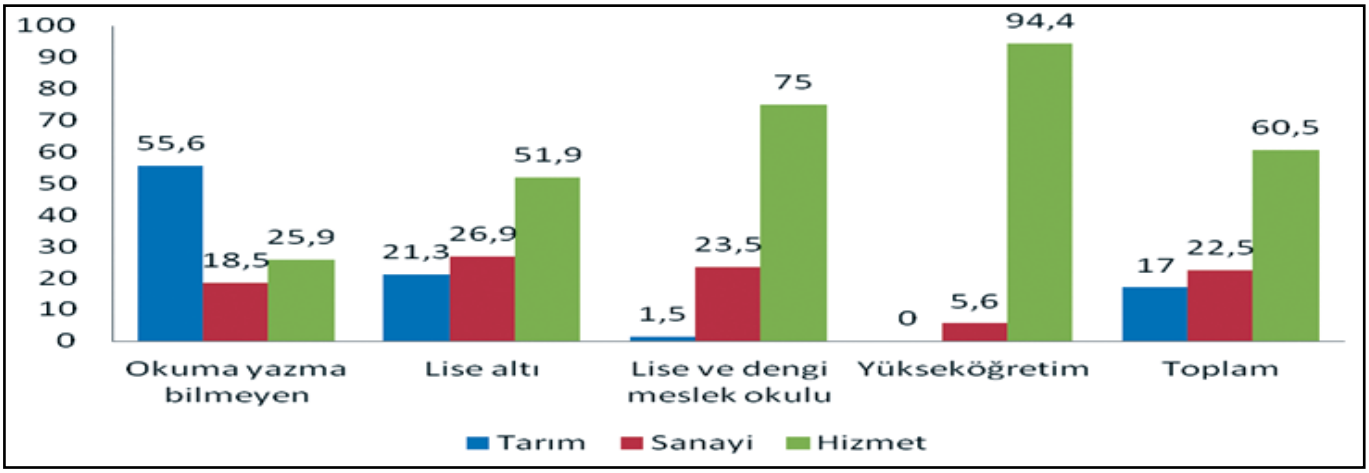

Kaynak: TÜİK,HİA

En yüksek istihdam oranı erkeklerde 25-34 ve 35-54, kadınlarda 20-24 ve 25-34 yaş gruplarındadır ve cinsiyetler arası fark çok fazladır. Bu yaş gruplarında erkeklerdeki istihdam oranı kadınlardaki yaş oranından çok daha fazladır

Tablo 5.Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TRC3, %, 2011

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Toplam	15	26,5	40	41,8	12,8	29,6
Erkek	21,5	51,4	73,9	74,9	26,4	54
Kadın	8,6	8,4	9,2	6,7	1,8	7,2

Kaynak: TÜİK,HİA

Toplam çalışanların %73,1'i ücretli veya yevmiyelidir ve bu oran, %62 olan Türkiye ortalamasının üstündedir. İstihdamın %23,6'sı kendi hesabına veya işveren olarak çalışmaktadır. Bölgede çalışanların %6,3'ü ücretsiz aile işçisi iken bu oran Türkiye'de %14' dür.

Grafik 10.İşteki Duruma Göre İstihdam, TRC3 %,2011

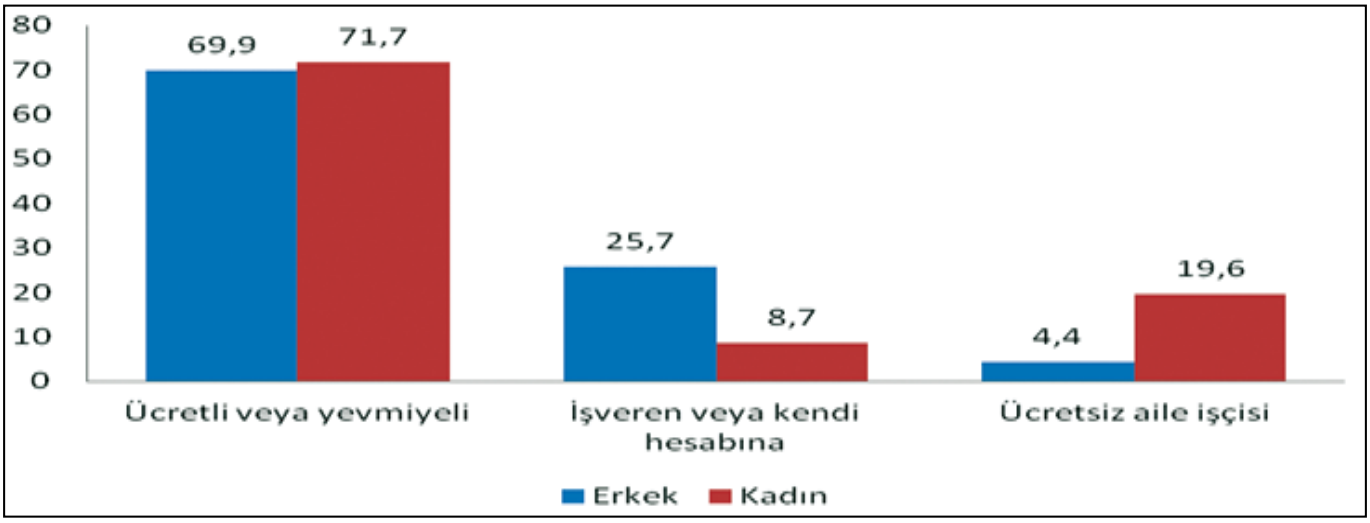

Kaynak: TÜİK,HİA

İşteki durum ve istihdamın sektörel dağılımı cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkeklerin %69,9'u ücretli veya yevmiyeli olarak çalışırken , bu oran kadınlarda %71,7'dir. Buna karşın ücretsiz aile işçisi olarak çalışan erkeklerin oranı %4,4 iken, bu oran kadınlarda %19,6'ya çıkmaktadır. Ücretsiz aile işçilerinin üçte ikisini kadınlar oluşturmaktadır. Ücretli veya yevmiyeli olarak toplam çalışanların büyük kısmını erkekler oluşturmaktadır(%87).

Tablo 6. İşteki Duruma Göre İstihdam, TRC3, Bin Kişi, 2011

	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam
ERKEK				
Ücretli veya yevmiyeli	7	67	149	223
İşveren veya kendi hesabına	31	12	40	82
Ücretsiz aile işçisi	8	1	6	15
Toplam	46	79	294	319
KADIN				
Ücretli veya yevmiyeli	6	3	24	33
İşveren veya kendi hesabına	2	0	2	4
Ücretsiz aile işçisi	8	0	1	9
Toplam	16	3	27	46

Kaynak: TÜİK,HİA

Erkek istihdamında hakim sektör hizmetlerdir. Çalışan her 100 erkekten 61'i hizmetler sektöründedir. İkinci sırada %24,8 ile sanayi sektörü yer almaktadır. Kadın istihdamında da hakim sektör hizmettir. Çalışan her 100 kadından 59'u hizmettedir.. İkinci sırada % 34,8 ile tarım sektörü yer almaktadır.

Toplam istihdamın %17'si tarım sektöründe,%22,5'i sanayi ve %60,5'i de hizmet sektöründedir. Lise altı eğitimlilerin istihdamdaki oranı %59,2 iken, sanayi sektöründe çalışanların %70,7'sini lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların %19,5'i lise ve dengi okul mezunu, %3,6'sı da yüksek okul mezunu, %6'sı ise okur- yazar olmayan bireylerden oluşmaktadır.

Kayıtdışı İstihdam

Bölge istihdamının % 57,2'si kayıt dışındadır. Bölge kayıt dışı çalışma oranları itibariyle tarım sektöründe kayıt dışı istihdam oranı Türkiye ortalamasının altındayken tarımdışı sektörlerde Türkiye ortalamasından yüksektir .Bölgede tarım sektöründe kayıt dışı çalışma oranı %71,3, tarım dışı sektörlerde ise %28,7'dir.

Grafik 11. Türkiye ve TRC3 Tarım ve Tarımdışı Kayıt Dışı Çalışma Oranı, %, 2011

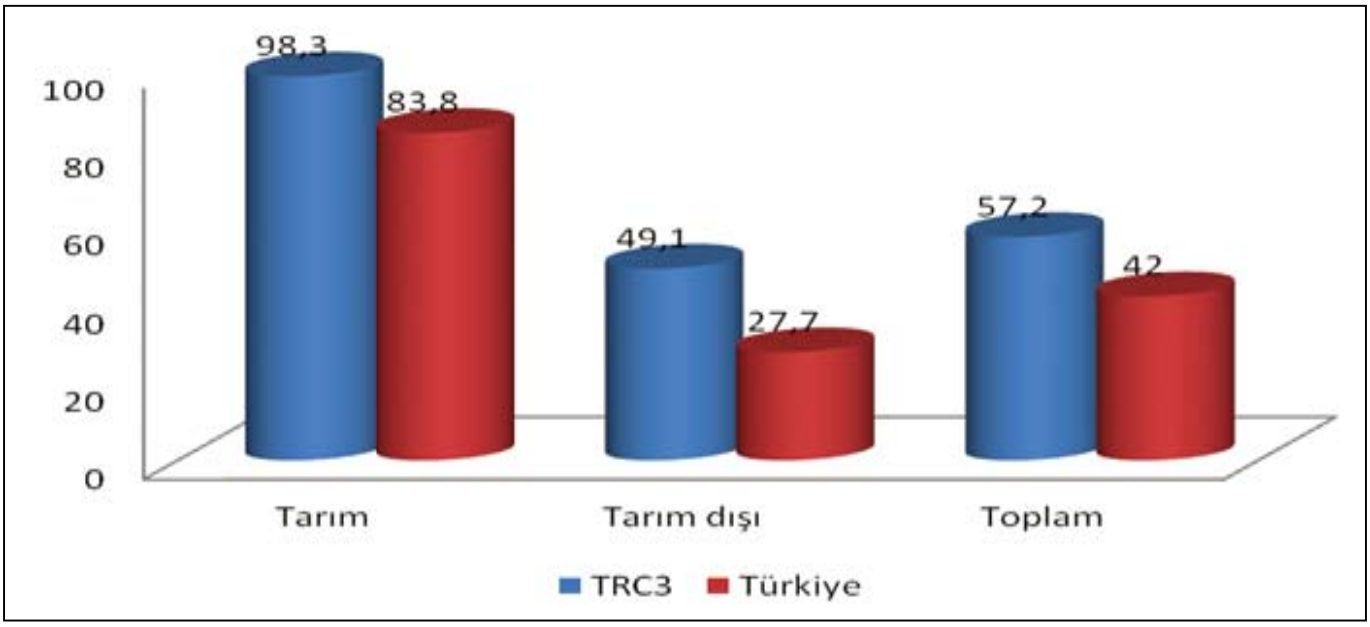

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede kayıtdışılığın en fazla olduğu tarım dışı sektör sanayi sektörüdür. Sanayi sektöründe %62,2 olan kayıtdışı çalışma oranı hizmetler sektöründe %44,3'e gerilemektedir. Sanayi sektöründe kayıt dışı çalışma oranı Türkiye ortalamasından yüksektir. Bunun nedeni sanayi sektöründe çalışanların daha düşük eğitimli olmasıdır. Buna karşılık hizmet sektöründe çalışanların eğitim seviyelerinin yüksekliği hizmet sektörü kayıt dışılık oranının Türkiye ortalamasından düşük olmasına yol açmaktadır.

Grafik 12. Türkiye ve TRC3 Sektörel Kayıtdışı Çalışma Oranı,%,2011

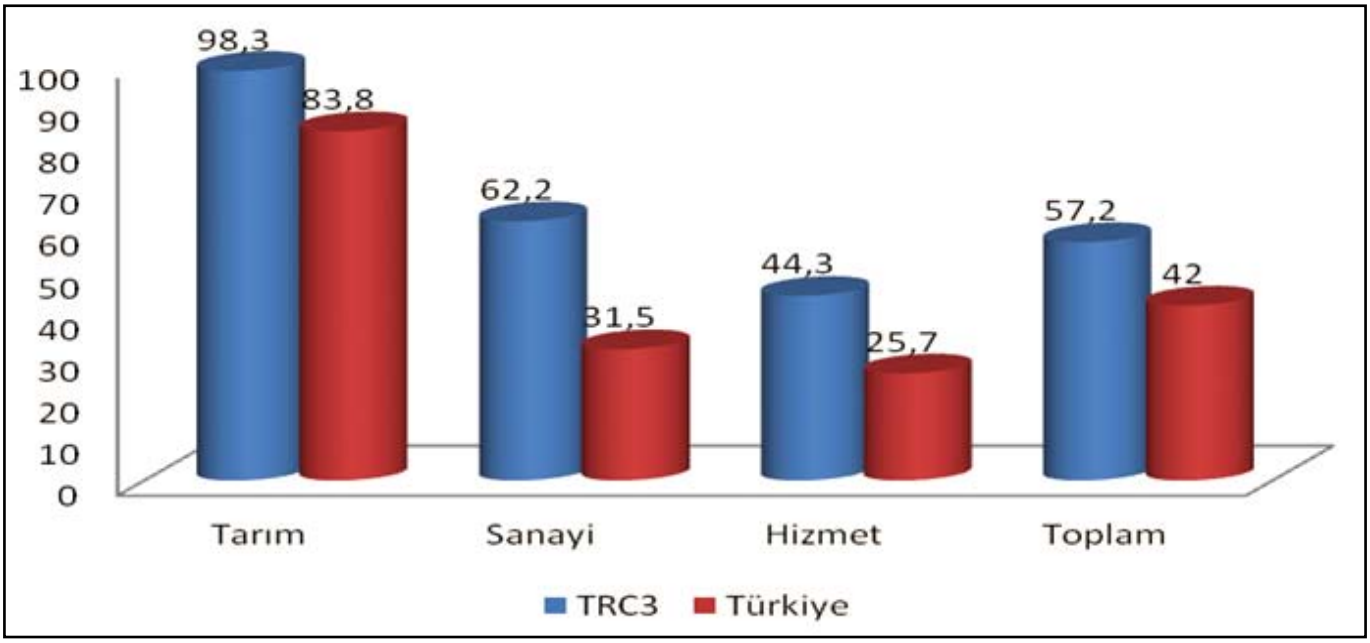

Kaynak: TÜİK,HİA

Kadınlarda kayıt dışı istihdam oranı ile erkeklerin kayıt dışı oranı arasında pek fazla bir fark yoktur. Az bir farkla kadınlarda bu oran daha yüksektir.Erkeklerde % 57 olan kayıtdışı çalışma oranı kadınlarda %58,6'dır. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranlarında cinsiyetler arası fark, yine erkekler aleyhinedir. Bu fark tarımdakinden daha fazladır. Tarımdışında erkeklerin % 50,5'i , kadınların da % 36,6'sı kayıt dışı çalışmaktadır. Bölgede kadın istihdamının çok düşük olması Türkiye geneli eğilime uymayan böyle bir tablo ortaya çıkarmaktadır.

Grafik 13. Tarım ve Tarımdışı Sektörlerde Cinsiyete Göre Kayıtdışı İstihdam Oranı, TRC3,%,2011

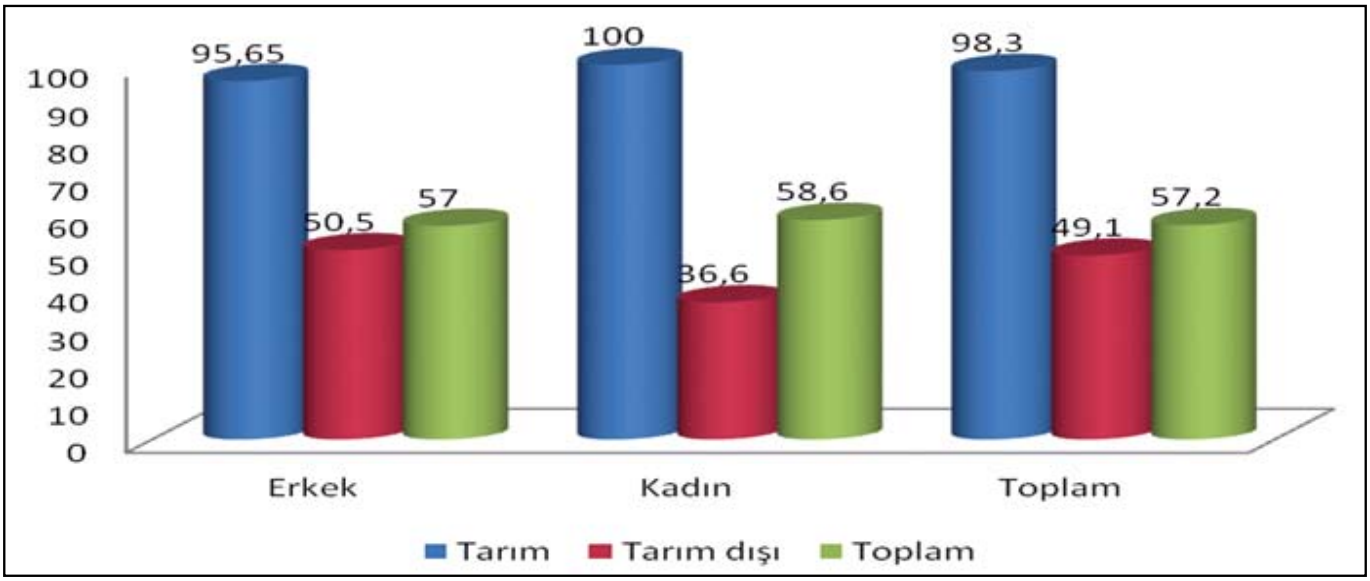

Kaynak: TÜİK,HİA

Kayıtdışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kayıtdışı çalışma azalmaktadır.

Grafik 14. Eğitim Durumuna Kayıtdışılık, TRC3,%,2011

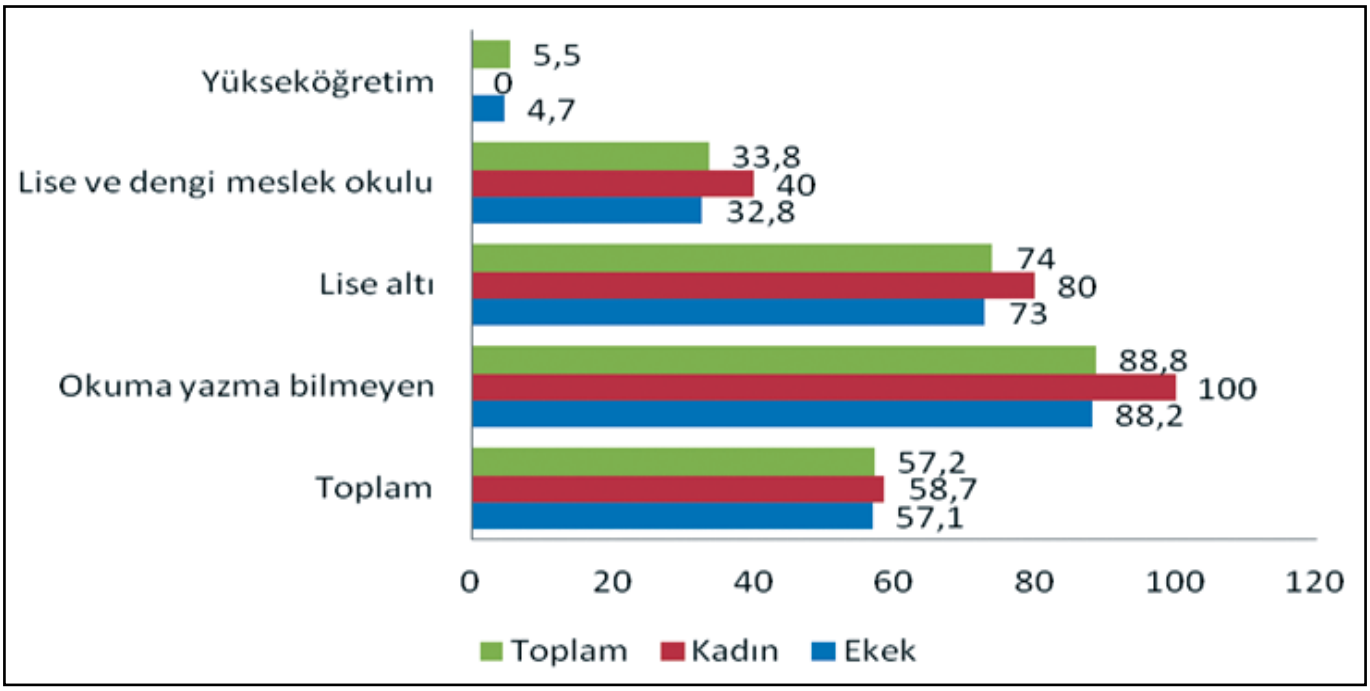

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede en yüksek kayıt dışılık oranı % 100 ile okuma yazması olmayan kadınlardadır. Bu eğitim seviyesinde erkeklerde kayıtdışı çalışma oranı % 88,2'dir. Cinsiyetler arası fark en fazla lise altı eğitimlilerdedir. Lise altı eğitimli kadınlarda kayıt dışı çalışma oranı % 80 iken, erkeklerde bu oran %73'tür. En düşük kayıt dışı çalışma oranı %5,5 ile yükseköğretimlerdedir.

Yıllar itibariyle kayıtdışılıkta iyileşme vardır. Tüm Türkiye'de kayıtdışılıkla yapılan mücadele bölgede de kendini göstermiş ve 2008 yılında %71,5 olan kayıtdışı çalışma oranı, 2010 yılında %61'e, 2011 yılında da %57,2'ye gerilemiştir.

Grafik 15. İşteki Duruma Göre Kayıtdışılık Oranı,TRC3,%,2011

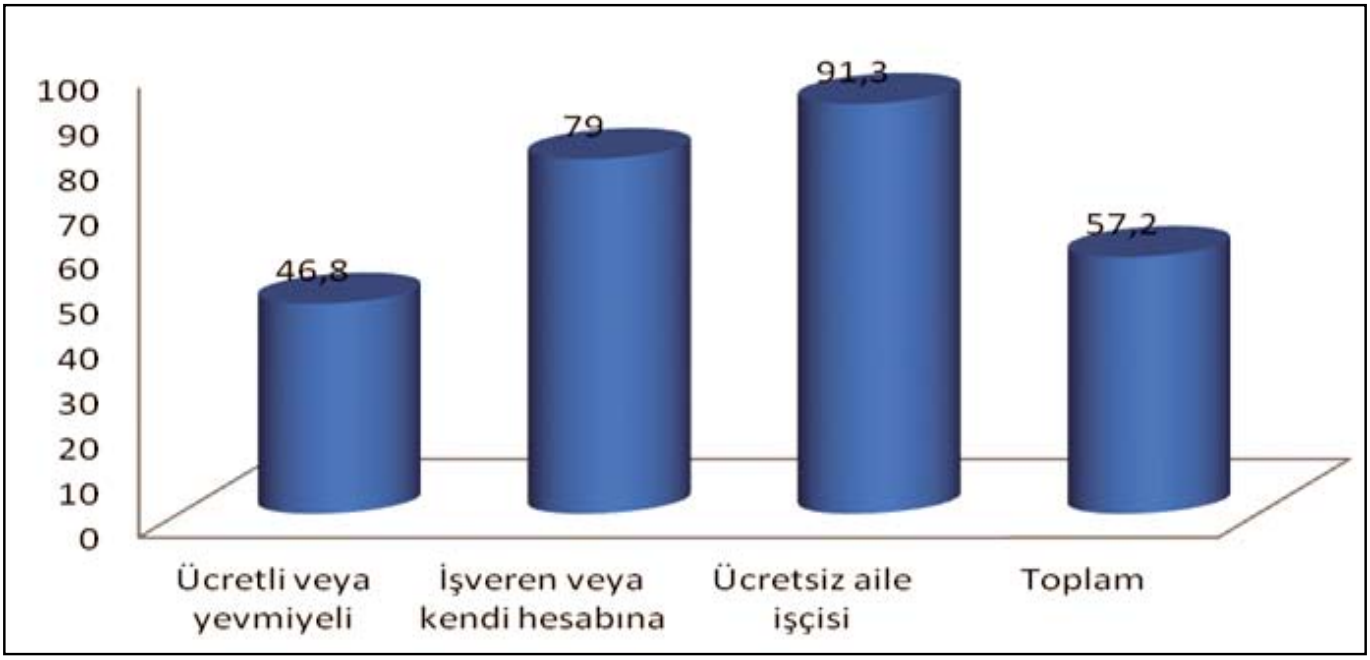

Kaynak: TÜİK,HİA

En düşük kayıt dışı istihdam oranı ücretli ve yevmiyeli olarak çalışanlardadır. Ücretli veya yevmiyeli çalışanların %46,8'i kayıt dışı istihdam edilmektedir. İşveren ve kendi hesabına çalışanlarda kayıt dışı çalışma oranı %79'dur. En yüksek oran ise %91,3 ile ücretsiz aile işçisi olarak çalışanlardadır.

Genç İstihdamı

Bölgede 209.379 kadın, 242.868 erkek olmak üzere 452.379 genç[11] bulunmaktadır. Gençlerin 85 bini istihdamda yer almaktadır. Gençlerin istihdam oranı % 23,1'dir. Genç kadınların istihdam oranı genç erkeklerin istihdam oranından çok daha düşüktür. Genç erkeklerin istihdam oranı %33 ike genç kadınların %8,1'dir.

Gençlerin de en fazla çalıştıkları sektör hizmettir. Her çalışan gencin % 49'u hizmet sektöründedir. İkinci sırada %27,4 ile sanayi ve %24 ile tarım sektörleri takip etmektedir. Gençlerde de cinsiyetler arası çalışılan sektörler farklıdır. Genç kadınların %47'si tarım sektöründe çalışırken, genç erkeklerin çoğunluğu %52,3 hizmet sektöründe çalışmaktadır.

Grafik 16. Gençlerin Çalıştıkları Sektörler, TRC3,%,2011

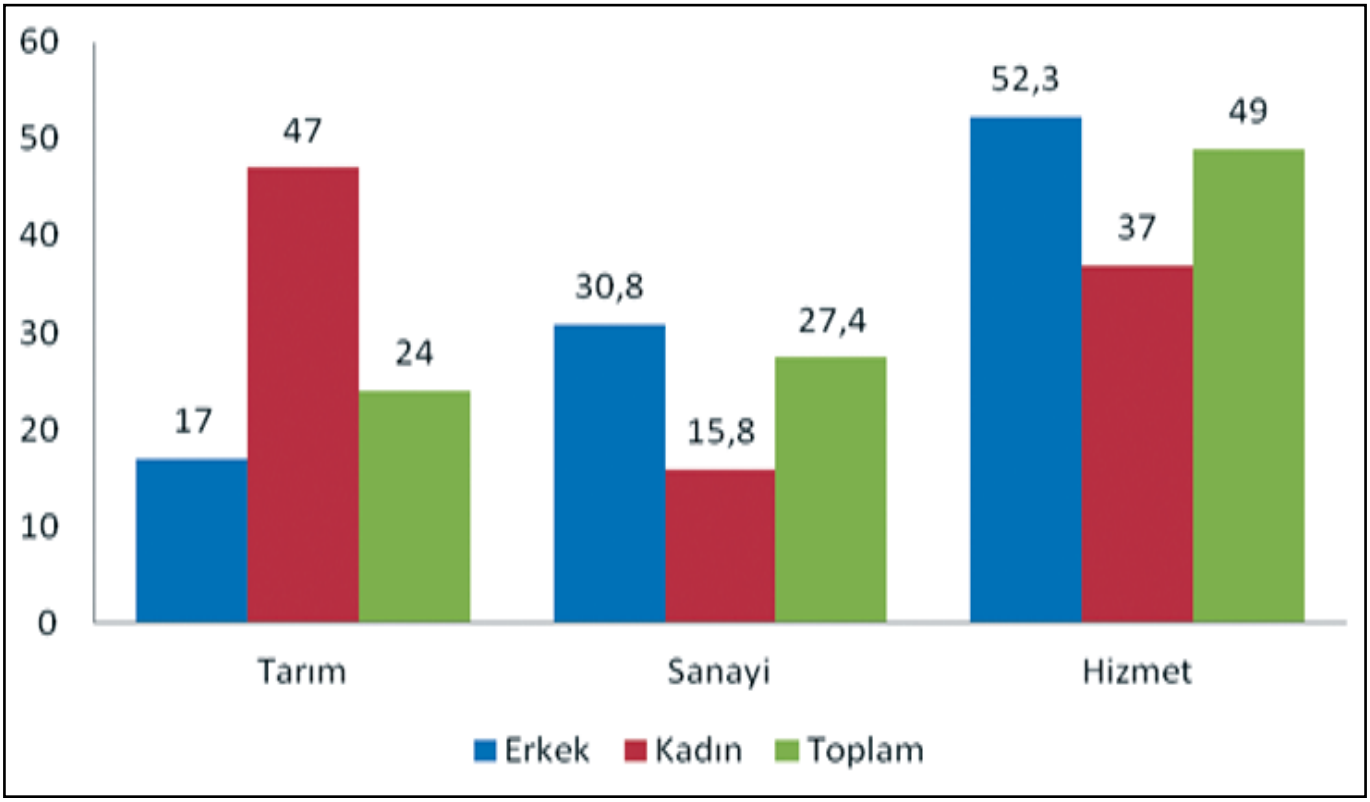

Kaynak: TÜİK,HİA

Genç erkeklerin de genç kadınların da üçte ikisinden fazlası ücretli ve yevmiyeli olarak çalışıyor.Bu şekilde çalışan erkeklerin oranı %72,3 iken genç kadınların oranı da %73,7'dir. gençlerin %71,4'ü lise altı eğitimlidir. Düşük eğitim seviyesi ve tarım sektörü kayıtdışılığı da beraberinde getirmektedir. Gençlerin %59,2'si kayıt dışı çalışırken, lise altı eğitimlilerde kayıt dışılık %74'e ulaşmaktadır. Kayıtdışılık %5,5 ile en düşük yüksek okul mezunlarındadır. Cinsiyetler arası farklılık kayıt dışılıkta da ortaya çıkmakta ve genç erkeklerin %66,6'sı, genç kadınların %55,5'i kayıt dışı çalışmaktadır.

İşsizlik

Bölge toplam işsizlik oranı % 12,7 , erkek işsizlik oranı %12,8, kadınlarda %11,8'dir. En düşük işsizlik oranı % 10,7 ile yükseköğretimde iken bunu % 12,2 ile okuma yazma bilmeyenler izlemektedir. Eğitimsizler ve düşük eğitimliler işgücü piyasası dışında yer almaktadırlar. Lise ve dengi okul mezunlarında %13,4 olan işsizlik oranı lise altı eğitimde % 13'tür. Diğer bir ifade ile işsizlik oranının en yüksek olduğu eğitim seviyesi lise ve dengi okul mezunudur. Lise ve dengi okul mezunlarında kadınların oranı erkeklerininkinden daha yüksektir.Kadınlarda oran %23,8 iken ,erkeklerde bu oran %12,5'tir.

11- Genç nüfus: 15-24 yaş grubu , TÜİK

Grafik 17. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TRC3,%,2011

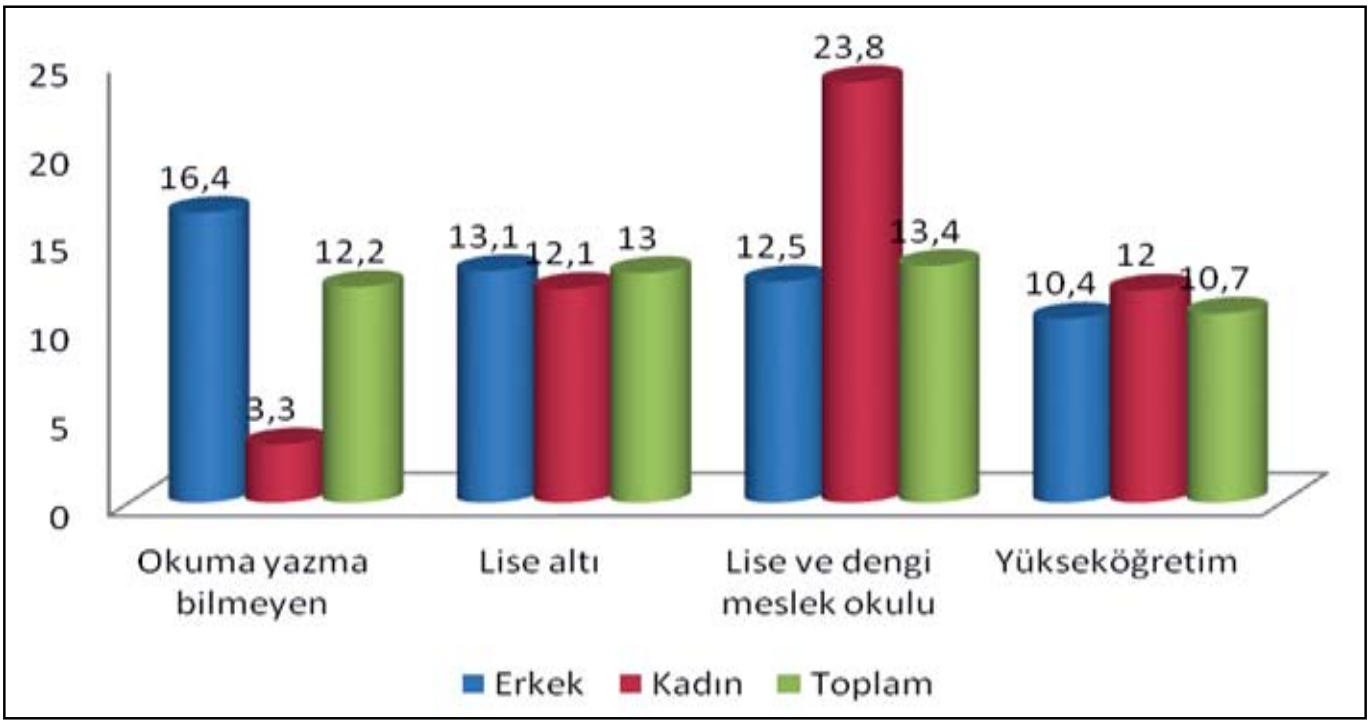

Kaynak: TÜİK,HİA

En yüksek işsizlik oranı erkeklerde 15-19 yaş grubunda iken kadınlarda 20-24 yaş grubundadır.Erkeklerde oran %21,8 , kadınlarda ise oran %23,9'dir. Bölgedeki en yüksek işsizlik oranı %19,3 ile 20-24 yaş grubundadır. 20-24 yaş grubunu %18,9 ile 15-19 yaş grubu takip etmektedir. En düşük işsizlik oranı ise %4,2 ile 55+ yaş grubundadır.

Grafik 18. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı,TR83,%,2011

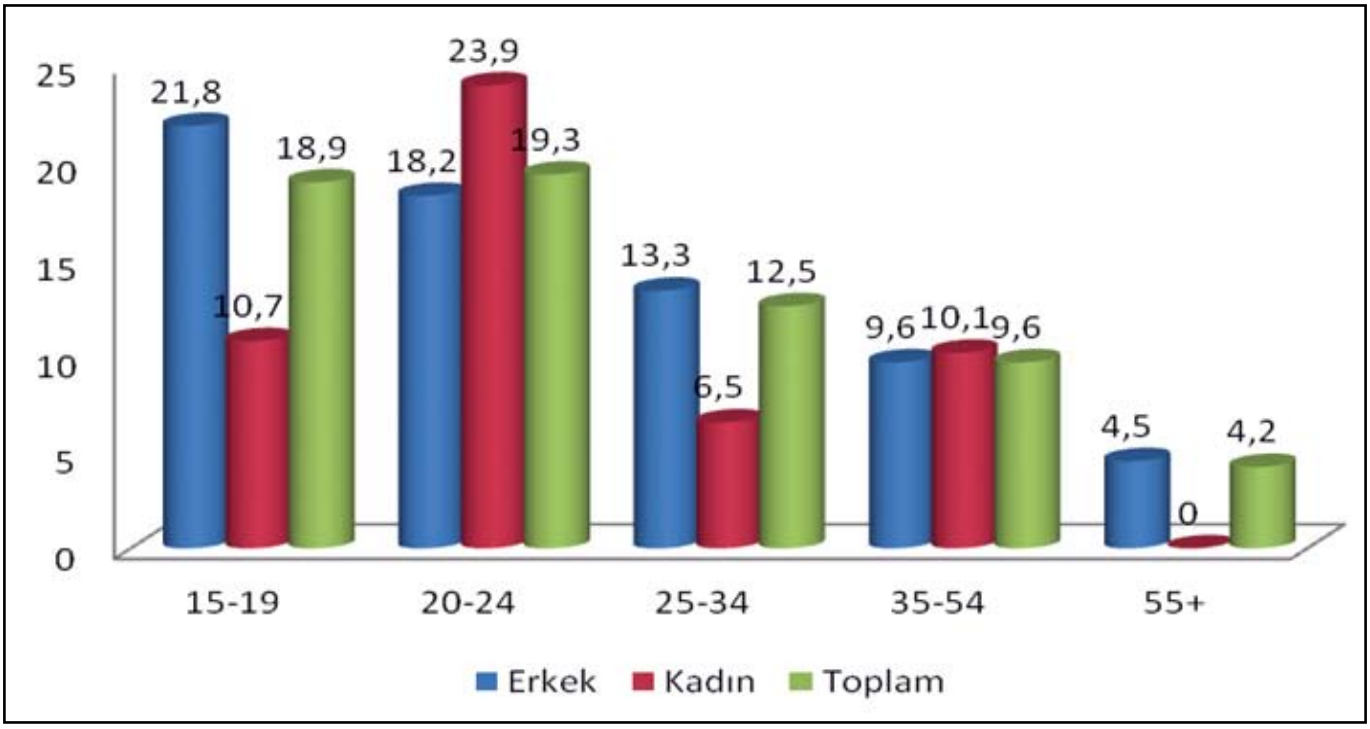

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgenin eğitim düzeyine paralel olarak işsizlerin büyük çoğunluğu (%60,4) lise altı eğitimlidir. Lise altı eğitimlilerin büyük bir çoğunluğu (%80,5) daha önce çalışırken işsiz kalmıştır. Buna karşılık yüksek okul mezunlarının çoğunluğunu (%42,8) ilk kez iş arayanlar oluşturmaktadır.

Tablo 7. Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu,TRC3, Bin Kişi, 2011

	Tarım	Sanayi	Hizmet	İlk kez iş arayanlar	Toplam
Okur yazar değil	0	2	2	0	4
Bir okul bitirmeyen	1	3	3	1	8
İlkokul	1	7	3	1	12
Orta veya dengi meslek okul	0	2	1	0	3
Genel lise	0	2	3	2	7
Lise dengi meslek okul	0	0	2	1	3
Yüksek okul veya fakülte	1	0	3	3	7
İlköğretim	1	2	3	3	9
Toplam	4	18	20	11	53

Kaynak: TÜİK,HİA

Tablo 8. İş Arama Sürelerine Göre İş Arayanlar, TRC3, Bin Kişi, 2011

	Erkek	Kadın	Toplam
1 yıldan az	33	5	38
1 yıl ve daha çok	14	1	15
Toplam işsiz	47	6	53

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede toplam işsizlerin %28,4'ü bir yıldan daha çok süredir iş aramaktadır. Cinsiyetler arasında iş arama süreleri de farklılaşmaktadır. Erkeklerin%29,8'i, kadınların %16,7'si bir yıldan fazladır iş aramaktadır.

Grafik 19. İş Arayanların İş Arama Sürelerine Göre Dağılımı,TRC3,%,2011

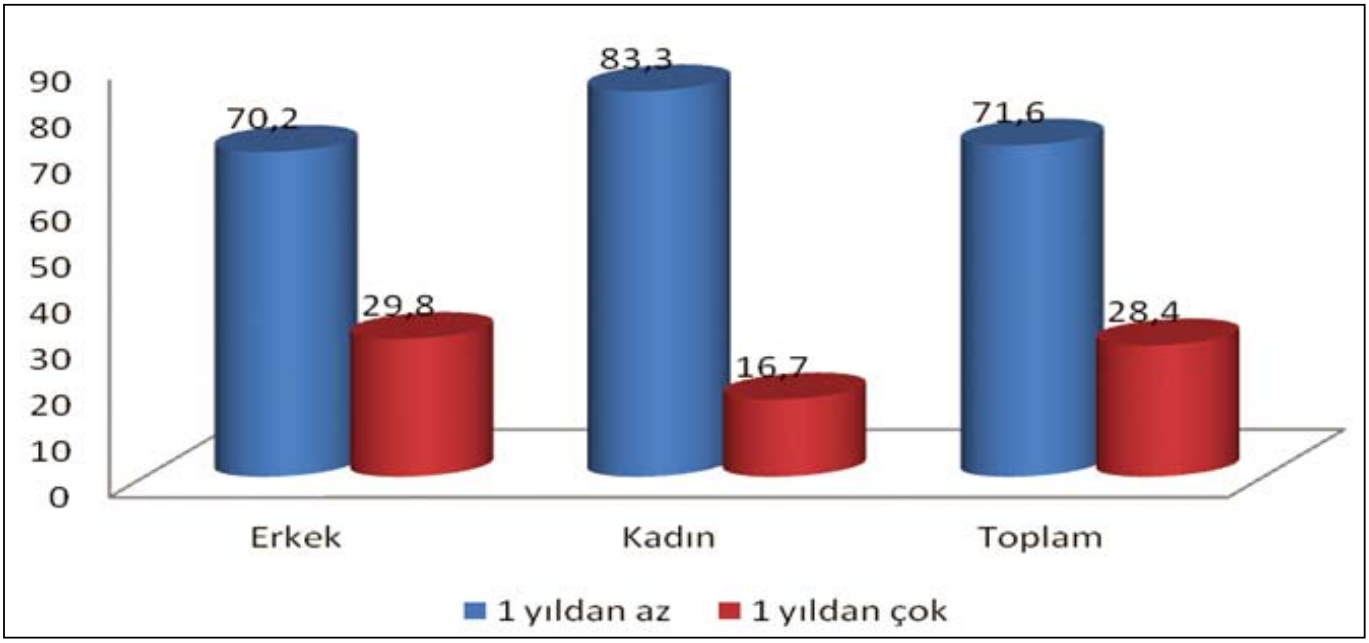

Kaynak: TÜİK,HİA

Eğitim düzeyine göre de iş arama süreleri farklılaşmaktadır. Lise altı eğitimlilerin verilen kayıt dışı çalışmayı daha çok kabul etmeleri , işsizlik sürelerinde de etkili olmaktadır. Lise altı eğitimlilerin %78' i bir yıldan daha az sürede iş bulurken, yüksek eğitimlilerin %50'si bir yıldan fazla süredir iş aramaktadır

Tablo 9. Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri, TRC3, Bin Kişi, 2011

	1 yıldan az	1 yıl ve daha çok	Bekleyen	Toplam
TOPLAM				
Okuma yazma bilmeyenler	3	1	0	4
Lise altı	25	7	0	32
Lise ve dengi meslek okulu	6	4	0	10
Yükseköğretim	3	3	0	6
Toplam	37	15	0	52
ERKEK				
Okuma yazma bilmeyenler	3	1	0	4
Lise altı	22	7	0	29
Lise ve dengi meslek okulu	5	4	0	9
Yükseköğretim	2	2	0	4
Toplam	32	14	1	46
KADIN				
Okuma yazma bilmeyenler	0	0	0	0
Lise altı	2	0	0	2
Lise ve dengi meslek okulu	1	0	0	1
Yükseköğretim	1	1	0	2
Toplam	4	1	0	5

Kaynak: TÜİK,HİA

Genç İşsiz

Bölge işsizlerinin %37,7'sini gençler oluşturmaktadır. İşsizlik oranı genç nüfusta %19,2'dir. 25 yaş ve üzeri nüfustaki işsizlik oranı ise sadece % 10,5'tir.

Tablo 10.Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TRC3, Bin Kişi, 2011

	Nüfus	İstihdam	İşsiz	İşgücü	İşgücü dışı nüfus	İstihdam oranı,%	İşsizlik oranı,%	İşgücü dışı nüfus,%
15-24 yaş	424	84	20	104	320	20	19,2	75
25+yaş	810	281	33	314	496	34,6	10,5	38,7
Toplam	1234	365	53	418	816	29,5	12,6	66,1

Kaynak:TÜİK,HİA

Genç işsizlik oranı cinsiyetler arasında farklılık göstermektedir. Erkeklerde % 19,7, kadınlarda % 16,6'dır. İşgücü piyasasına ilk kez girecek olan genç nüfus işsiz gençlerin % 25'dir. Genç işsizlerin büyük çoğunluğu (% 75) daha önce bir işte çalışmış olup da işini kaybeden gençlerden oluşmaktadır. Gençlerin büyük çoğunluğu çalıştıkları sektörlere bağlı olarak hizmetler sektöründe çalışırken işsiz kalmıştır, daha önce sanayi sektöründe çalışmış olanlar ikinci sıradadır.

Toplam işsizlerin de sadece beşte birine yakın bir kısmı (% 18,8) ilk kez işgücü piyasasına girmeye çalışmakta, iş aramaktadır. İlk kez iş arayanların % 80'i erkektir. Her iki cinsiyette de işsizlerin çoğunluğu hizmet sektöründe çalışırken işsiz kalmıştır. Erkeklerde ikinci sektör sanayi,kadınlarda ise tarım sektörü takip etmektedir.

İşgücü Dışındaki Nüfus

2008 yılında bölgede çalışabilir yaştaki nüfusun % 30,7'si işgücüne katılırken, 2010 yılında bu oran % 36'ya yükselmiştir. 2011 yılında bölgede çalışabilir yaştaki nüfusun % 66,1'i işgücü dışındadır. İşgücü dışında olanların % 14,6'sı bölgede kendine göre iş bulamadığı ve çalışmak istediği halde çeşitli nedenlerle iş aramadıklarını beyan eden kişilerden oluşmaktadır. % 15,5'i eğitim ve öğrenimine devam ederken, % 2,8'i de emeklidir. Çalışabilir yaştaki nüfusun %52,2'si de ev işleri ile meşgul olduğundan işgücü dışındadır.

Cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni farklılaşmaktadır. Çalışabilir yaştaki erkek nüfusun % 38'i işgücü dışında iken, kadınlarda bu oran % 91,7'ye çıkmaktadır.

Grafik 20. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TRC3,%,2011

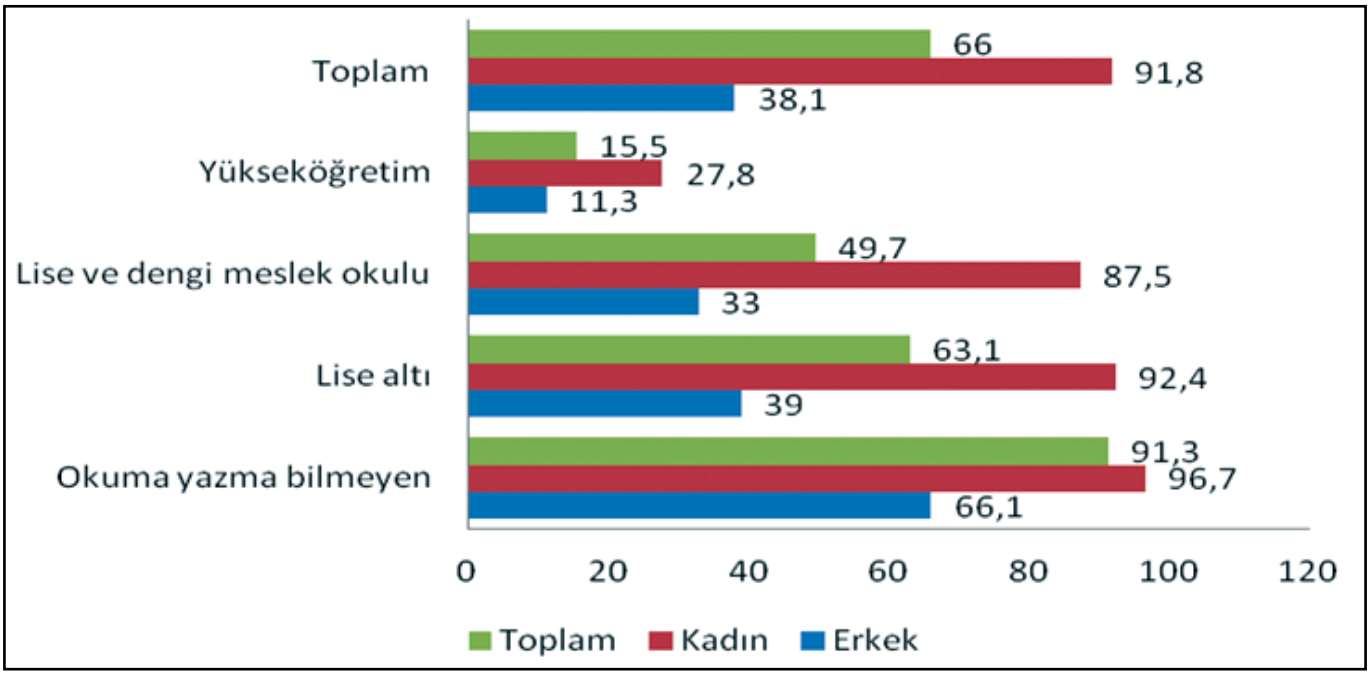

Kaynak: TÜİK,HİA

Eğitim düzeyi arttıkça her iki cinsiyette de işgücü dışında kalma azalmaktadır. Bu durum özellikle yüksek eğitimde çok belirgindir. Durum yine kadınların aleyhine olmakla birlikte, yüksek eğitimli kadınların % 27,8'i , erkeklerin % 11,3'ü işgücü dışındadır. Cinsiyetler arası fark 16,5 puandır. Farkın en yüksek olduğu iki grup vardır. Lise altı eğitimliler ve lise mezunları.

Tablo 11. İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TRC3, Bin Kişi, 2011

	Erkek	Kadın	Toplam
İş bulma ümidi yok	41	26	67
İş aramayıp çalışmaya hazır olan	21	31	52
Mevsimlik çalışan	0	0	0
Eğitim ve öğretimde olanlar	75	52	127
Ev işleri ile meşgul	0	426	426
Emekli	23	0	23
Özürlü yaşlı veya hasta	51	46	97
Ailevi ve kişisel Ailevi ve kişisel nedenler	2	5	7
Diğer	12	4	16
Toplam	225	590	815

Kaynak: TÜİK,HİA

İşgücü dışında bulunma nedenlerinde kadınlarda ilk sırada % 72,2 ile ev işleri ile meşgul olma yer alırken, erkeklerde %33,3 ile eğitim ve öğretimde olanlar yer almaktadır. Erkeklerde ikinci sırada %22,6 ile özürlü, yaşlı veya hasta olanlar yer alırken, kadınlarda %8,8 ile eğitim ve öğretimde olanlar yer almaktadır. Erkeklerde dikkat çeken diğer bir husus iş bulma ümidi olmadığı veya diğer nedenlerle çalışmak istedikleri halde iş aramayanların işgücü dışındaki erkeklerin % 27,5'ini oluşturmalarıdır.

İşgücü Dışındaki Genç Nüfus

Bölgedeki 424 bin gencin 84 bini çalışmakta, 20 bini de iş aramaktadır. 320 bin genç de işgücü dışındadır. İşgücü dışı nüfusun %39,2'sini genç nüfus oluşturmaktadır. İşgücü dışındaki gençlerin %60'ı (156 bin genç) eğitim ve öğretim hayatına devam etmektedir.

Erkeklerde işgücü dışında bulunma nedeninin başında eğitim ve öğretime devam etme yer alırken, kadınlarda ev işleri ile meşgul olma yer almaktadır. İşgücü dışındaki genç erkeklerin %63,7'si, eğitim ve öğretimlerine devam ederken, genç kadınların 57,4'ü ev işleri ile meşgul olduklarından işgücü dışındadır. Genç erkeklerin %25'i çalışmak istediği halde iş aramaktan vazgeçmişlerdir. Genç kadınların %24,7'si de eğitim öğretimlerine devam ettikleri için işgücü dışındadırlar.

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu kısımda İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin işgücü piyasası değerlendirilmiştir. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR'a kayıtlı kesim itibariyle mevcut olmasına rağmen bu veri seti il bazında cinsiyet, yaş, eğitim gibi kayıtlı işsizlerin özelliklerini ve açık işlerin sektörel dağılımı gibi özellikleri içermesi açısından önemli göstergelerdir.

Batman'da 2012 yılı sonunda kayıtlı işsiz sayısı 28.436 kişidir. Kayıtlı işsizlerin % 69,5'i erkek, % 30,5'i kadındır. Kayıtlı işsizlerin cinsiyet dağılımları Türkiye dağılımından çok farklı değildir. Türkiye toplamında kayıtlı işsizlerin % 60,4'ü erkek, % 39,6'sı kadındır.

Tablo 12. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2012

Yaş grupları	Batman	Türkiye
15-19	1729	82403
20-24	7251	474173
25-29	5825	524838
30-34	4736	428572
35-39	3367	321909
40-44	2330	245856
45-49	1631	169653
50-54	813	72834
55-59	468	32803
60-64	207	12639
65+	79	6582
Toplam	28.436	2372262

Kaynak: İŞKUR

2012 İŞKUR İstatistiklerine göre ilde en yüksek kayıtlı işsiz 20-24 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin % 25,4'ü bu yaş grubundadır. 20-24 yaş grubunu %20,4 ile 25-29 yaş grubu takip etmektedir. Yaş artıkça kayıtlı işsiz sayısı azalmaktadır. 20-34 yaş grubundaki kayıtlı işsizler, Türkiye toplamında olduğu gibi, ildeki toplam işsizlerin beşte üçünü oluşturmaktadır. 15-19 yaş grubundaki işsizlerin toplam işsizler içindeki payı ise Türkiye ortalamasından daha yüksektir. İlde % 6 olan 15-19 yaş grubunun payı, Türkiye toplamında % 3,4'tür.

Tablo 13. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı, 2012

Eğitim durumu	Batman	Türkiye
Okur-yazar değil	689	44975
Okur-yazar	3416	59440
İlköğretim	14456	1109535
Lise(Lise ve dengi okul)	7312	711844
Önlisans	1680	219911
Lisans	862	217317
Yükseklisans	20	8851
Doktora	1	389
Toplam	28.436	2372262

Kaynak: İŞKUR

İlin eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha düşük olmasına rağmen, kayıtlı işsizlerin dağılımında ilköğretim mezunlarının payı Türkiye ortalamasından daha yüksektir. İlde ilköğretim mezunlarının kayıtlı işsiz içindeki payı % 50,8 ile % 46,8 olan Türkiye toplamının üstünde iken, lise mezunlarının payı % 25,7 ile % 30 olan Türkiye toplamından daha düşüktür.

Grafik 21. Kayıtlı İşsizler İçinde Öğrenim Durumuna Göre Oranlar, %,2012

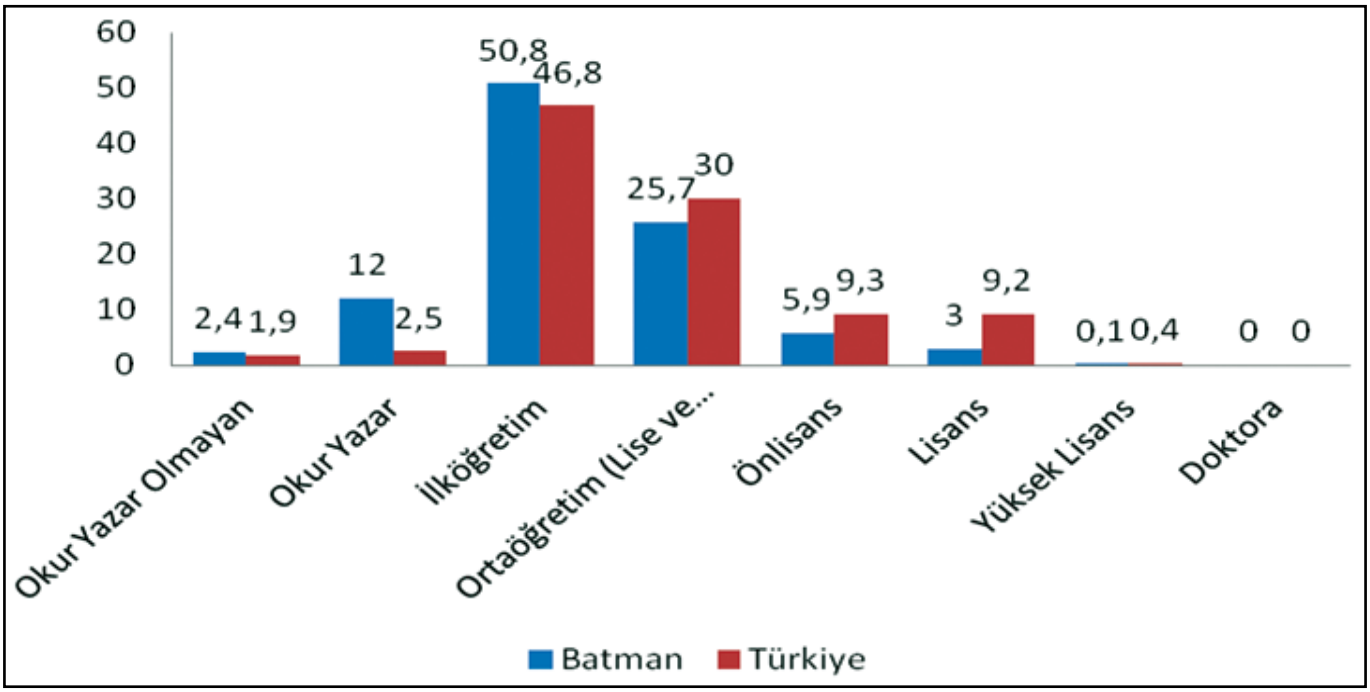

Kaynak:İŞKUR

İşsizlik ödeneği başvurularının büyük çoğunluğunu Türkiye toplamında olduğu gibi 30-34 yaş grubudur. Bunu Batman'da 35-39, Türkiye'de 25-29 yaş grubu takip etmektedir.

Tablo 14. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012

	BATMAN	TÜRKİYE
15-19	4	958
20-24	99	25345
25-29	278	80598
30-34	386	91279
35-39	289	69412
40-44	171	53790
45-49	172	32843
50-54	39	8068
55-59	26	2817
60-64	2	429
65+	1	182
Toplam	1.467	365.719

Kaynak:İŞKUR

İşsizlik ödeneği başvurularında Batman'da en yüksek oran % 26,3 ile 30-34 yaş aralığındadır. Bu oran Türkiye'de % 25'tir.

Grafik 22. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları Oranları, %, 2012

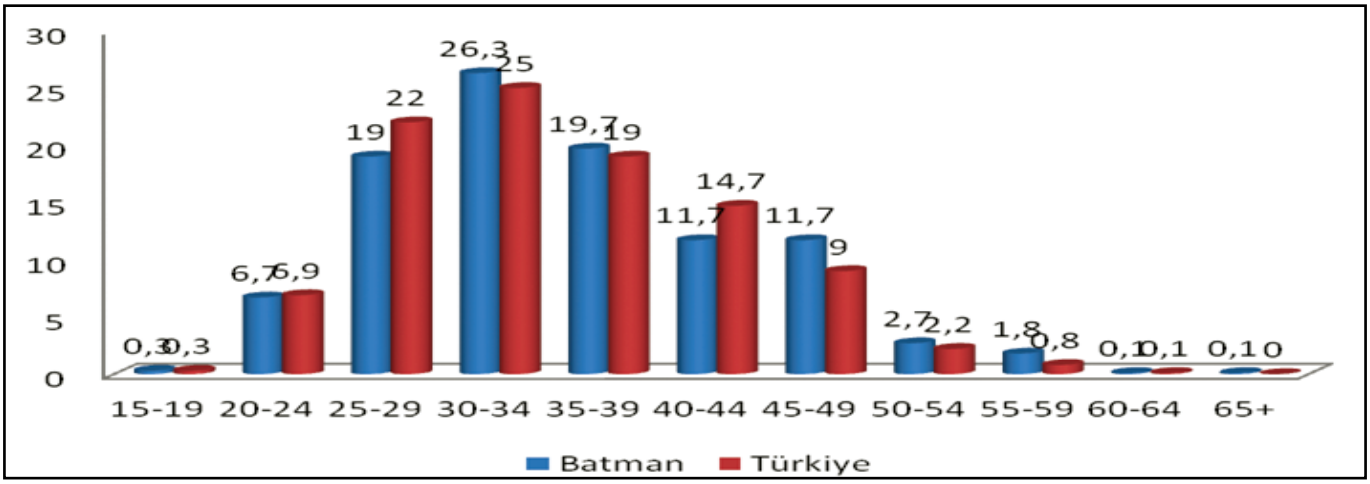

Kaynak:İŞKUR

Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012

	BATMAN	TÜRKİYE
Okuma yazma bilmeyenler	42	2443
Okur yazar olanlar	107	3275
İlköğretim	307	64227
Ortaöğretim	472	114838
Önlisans	43	24487
Lisans	59	36389
Yüksek Lisans	2	1606
Doktora	0	60
Toplam	**1467**	**365719**

Kaynak: İŞKUR

İşsizlik ödeneği başvurularında her iki cinsiyette de en fazla başvuru ortaöğretim seviyesindedir. Bunu ilköğretim mezunları takip etmektedir.

28.436 kayıtlı işsize karşın ilde 6.093 açık iş mevcuttur. İlde kamunun istihdam yaratma gücü çok fazladır. Açık işlerin sadece %17'si özel sektörüne aittir.

Tablo 16. Açık İşlerin Dağılımı, 2012

	BATMAN	TÜRKİYE
Kamu	5.057	140.668
Özel	1.036	851.136
Toplam	6.093	991.804

Kaynak: İŞKUR

İlde 2012 yılı itibariyle 5.535 kişi işe yerleştirilmiştir. İlde işe yerleştirme oranı %90,8'dir ve %56,1 olan Türkiye işe yerleştirme oranının çok üzerindedir.

Tablo 17. İşe Yerleştirilenler ve İşe Yerleştirme Oranı, , 2012

	Sektörler	Açık iş	İşe yerleştirilenler	İşe yerleştirme oranı%
BATMAN	Tarım dışı	5.806	5.249	90,4
	Tarım	287	286	99,6
	Toplam	6.093	5.535	90,8
TÜRKİYE	Tarım dışı	975.888	543.621	55,7
	Tarım	15916	12.966	81,4
	Toplam	991.804	556.587	56,1

Kaynak: İŞKUR

Batman'da işe yerleştirilenlerin %90,4 kamuya yerleştirilirken, %9,6'sı da özel sektöre yerleştirilmiştir. Bu oranlar Türkiye'de kamuda %24,7 , özelde ise %75,3'tür.

Tablo 18.Kamu ve Özele Göre İşe Yerleştirmeler, 2012

	BATMAN	TÜRKİYE
Kamu	5.001	137.648
Özel	534	418.939
Toplam	5.535	556.587

Kaynak: İŞKUR

İşe yerleştirilenlerin % 62,2'si ilköğretim mezunudur. Bu oran % 57,2 olan Türkiye toplamının üzerindedir. İkinci sırada % 22,5 ile ortaöğretim mezunları gelmektedir. İşe yerleştirilenlerin sadece %2,7'si ön lisans ve lisansı da içeren yüksek eğitimlilerdir.

Tablo 19. Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, 2012

	BATMAN	TÜRKİYE
Okuma yazma bilmeyenler	1	2.602
Okur-yazar olanlar	692	20.965
İlköğretim	3.444	318.636
Ortaöğretim	1.248	159.761
Ön lisans	97	32.547
Lisans	53	21.425
Yüksek lisans	0	644
Doktora	0	7
Toplam	5.535	556.587

Kaynak: İŞKUR

2012 yıl sonuna kadar İŞKUR tarafından açılan kurs sayısı 362'dir. Açılan kursların %20,7'si istihdam garantili işgücü yetiştirme kursudur. İstihdam garantili kurslara , toplam kurs katılımcıların %21,1'i olan 1.860 kişi katılmıştır. Açılan istihdam garantili kurs sayısı,Türkiye oranından(%16,8) yüksek iken bu kurslara katılma oranları Türkiye oranında(%20) düşüktür.

Tablo 20.Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012

	TOKAT		TÜRKİYE	
Kurs Türü	Kurs Sayısı	Katılan sayısı	Kurs Sayısı	Katılan sayısı
UMEM Projesi	8	50	3.455	14.330
Staj	140	323	8.018	18.570
İstihdam garantili işgücü yetiştirme kursları	75	1.860	4.564	116.451
Girişimcilik	20	519	900	24.953
Özürlü	33	441	574	6.272
Diğer kurslar	86	5.595	9.840	284.069
Toplam	362	8.788	27.351	464.645

Kaynak: İŞKUR

Türkiye toplamından farklı olarak kursa katılanların %68,5'i erkektir.

Tablo 21. Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı,2012

	BATMAN			TÜRKİYE		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kursa katılan sayısı	6.027	2.761	8.788	277.301	187.344	464.645
Kursa katılan sayısı%	68,5	31,5	100,0	59,6	40,4	100,0

Kaynak: İŞKUR

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Batman ilinin işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile[12] 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır.

Uygulaması ilk kez 2012 Eylül ve Ekim aylarında yapılan bu araştırma ile Batman ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimler izlenecektir. 1-9 çalışanı olan mikro ölçekli işyerlerindeki hızlı açılıp kapanma oranları dikkate alınarak, araştırmanın kapsamı Batman ilinin tüm ilçe ve köylerinde bulunan özel sektör, 10 ve daha fazla çalışanı olan yerel birim işyerleri olarak tanımlanmıştır.

10 ve üzeri çalışanı olan işyeri sayısının çok fazla olmaması örnekleme yerine tam sayımın tercih edilmesine yol açmıştır.[13] Araştırmanın çerçevesi Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemidir. İşyeri listeleri her yılın Nisan ayı itibariyle güncelleştirmesine, mikro ölçekli işyerleri kapsam dışında tutulmasına ve alana çıkılmadan önce işyerleri listesi, SGK ve İŞKUR İl Müdürlükleri gibi diğer adres kaynakları ile de kontrol edilmesine rağmen, alanda bazı adreslerin bulunmasında problem ile karşılaşılmıştır. Alan uygulaması sırasında karşılaşılan diğer bir sorun da işyeri faaliyetleri ve işyeri büyüklüklerinde görülen değişikliklerdir. Özellikle 10-49 büyüklüğündeki işyerlerinden bir kısmı 1-9 büyüklükteki işyerlerine kayma göstermiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu[14]" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep edilen eğitim ve beceri düzeyleri, Karşılanma yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük nedeni ,)
- 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si[15] kapsama dahil edilmiştir. Araştırmaya 462 işyeri cevap vermiştir.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektör bazında il tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için tabakalamaya mesleki kırılım dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

12- Araştırma yöntemi için Ek 4'e bakınız

13- Tam sayımın tercih edilmesinde İŞKUR'un kendi alt yapısını güncellemek istemesi de önemli bir etken olmuştur.

14- Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

15- Madencilik ve taşocakçılığı; İmalat; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; İnşaat; Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; Ulaştırma ve depolama; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; Bilgi ve iletişim; Finans ve sigorta faaliyetleri; Gayrimenkul faaliyetleri; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; İdari ve destek hizmet faaliyetleri; Eğitim; İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; Kültür,sanat,eğlence,dinlence ve spor; ve Diğer hizmet faaliyetleri.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Araştırma sonuçlarına göre işyerlerinin büyük çoğunluğu toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Her 100 işyerinin 38,5'i ticaret sektöründedir. Bu sektörü % 17,7 ile inşaat ve %11,9 ile imalat sektörü takip etmektedir. Üç sektördeki işyerleri, araştırmaya cevap veren işyerlerinin %68'ini oluşturmaktadır. Dördüncü sırada % 7,4 pay ile ulaştırma ve depolama sektörü yer almaktadır.

Grafik 23. İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, 2012

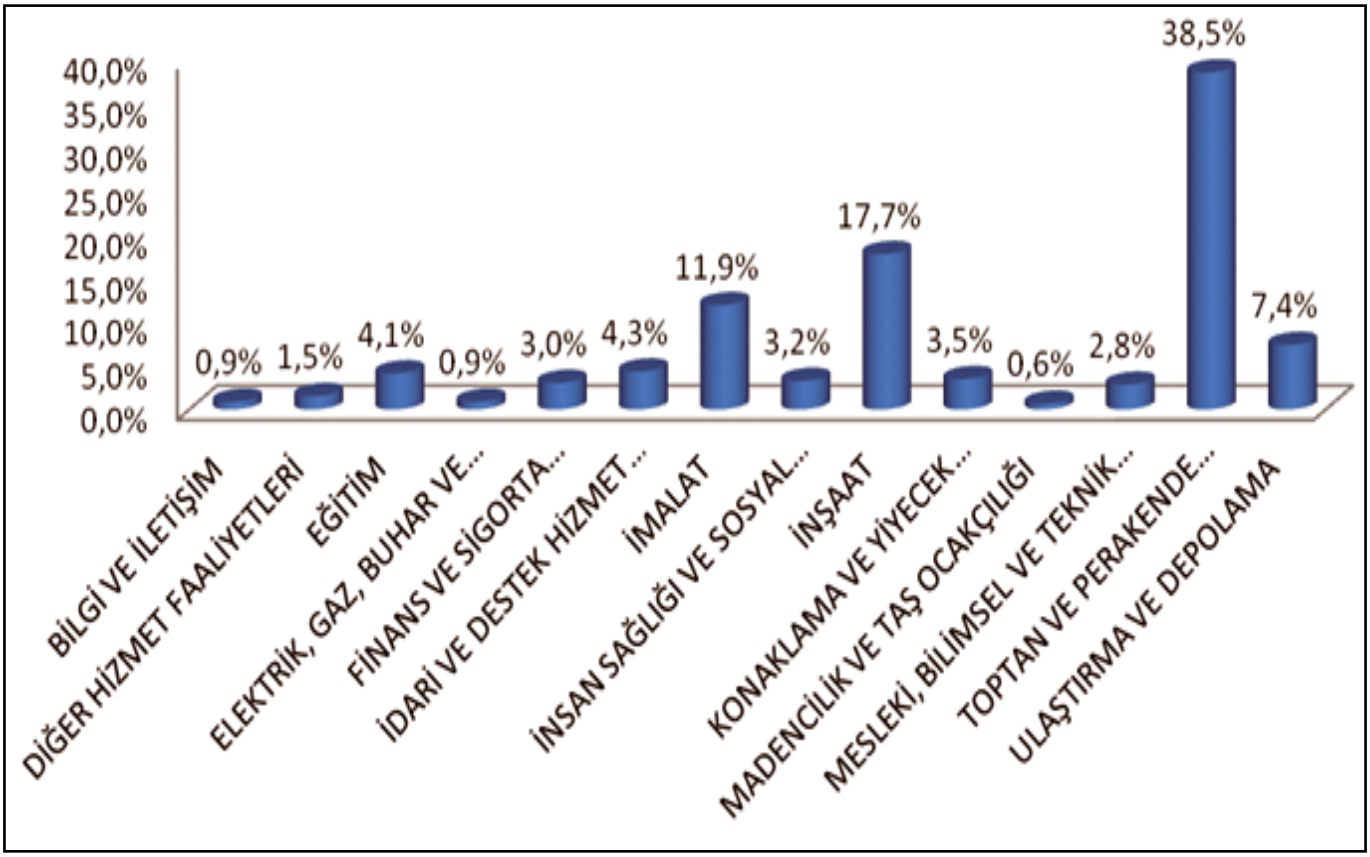

Kaynak: İPTA

İlde 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinde sektör sıralaması farklılaşmaktadır. İlk sırada %25 ile inşaat sektörü, %14,5'lik oranla imalat sektörü ikinci sırada gelmektedir. İmalat sektörünü de %11,8 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü takip etmektedir.

Batman'daki işyerleri Türkiye toplam işyerlerinden sadece % 0,4 pay almaktadır. Türkiye içinde en fazla pay alan sektör % 0,7 pay ile toptan ve perakende sektörüdür. Batman'da işyerleri itibariyle ikinci sırada olan inşaat sektörünün Türkiye içindeki payı da % 0,7'dır.

Araştırma sonuçlarına göre çalışanların % 53,6'sı imalat, toptan ve perakende ticaret ve inşaat sektöründe yer almaktadır. En fazla çalışanı olan sektör Türkiye'den farklı olarak inşaat sektörüdür. Çalışanların sektördeki ağırlığı Türkiye'den çok yüksektir. İnşaat sektöründe çalışanlar Türkiye'de toplam çalışanların % 6,5'i iken , bu oran ilde % 21'e yükselmektedir. Çalışanların sektörel dağılımı farklılaşmaktadır. Türkiye'de ikinci sırada yer alan idari ve destek hizmetler sektörü ilde dördüncü sıradadır.

Grafik 24. Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı, 2012

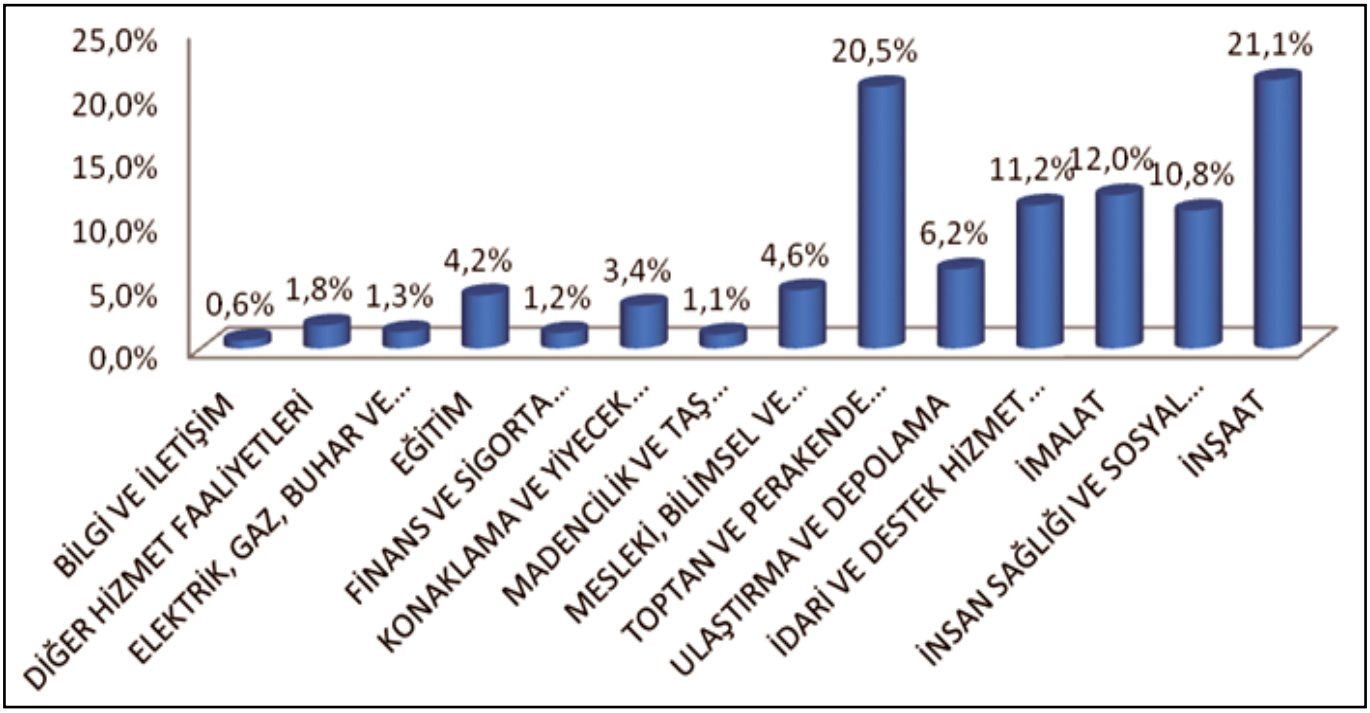

Kaynak: İl İPTA

Çalışanların büyük çoğunluğu erkektir. Çalışanların içinde kadınların payı % 12,1'dir. Türkiye toplamında kadın çalışanların payı ise %25'tir.

Kadın çalışanların toplam çalışanlar içindeki payı Türkiye ortalamasından düşük olmakla birlikte, kadın çalışanların görece olarak ağırlık kazandıkları sektörler Türkiye ile aynı eğilimi göstermektedir. Hem Batman'da hem de Türkiye'de kadınların biraz daha ağırlık kazandıkları sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları da çok azdır.

Tablo 22: Sektörlere Göre Çalışan Oranları ,%, 2012

Sektör	Erkek çalışan oranı,%	Kadın çalışan oranı,%	Sektördeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı,%
Bilgi ve iletişim	96,6	3,4	0,9
Diğer hizmet faaliyetleri	92,2	7,8	1,5
Elektrik, gaz üretim ve dağıtım	99,4	0,6	0,9
Eğitim	73,9	26,1	4,1
Finans ve sigorta faaliyetleri	68,4	31,6	3,0
Konaklama ve yiyecek hizmeti	81,2	18,8	3,5
Madencilik ve taş ocakçılığı	100,0	0,0	0,6
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	98,6	1,4	2,8
Toptan ve perakende ticaret	91,4	8,6	38,5
Ulaştırma ve depolama	96,9	3,1	7,4
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	87,9	12,1	4,3
İmalat	90	10	11,9
İnsan sağlığı ve sosyal hizmetler	57,3	42,7	3,2
İnşaat	97,2	2,8	17,7
Toplam	87,9	12,1	100,0

Kaynak: İl İPTA

Örneğin çalışanları %31,6'sı kadın olan finans ve sigorta faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam içindeki ağırlığı %3 , çalışanlarının dörtte birinin kadın olduğu eğitim sektörü işyerlerinin toplam ağırlığı içindeki oranı %4,1 ,çalışanlarının %18,8'inin kadın olduğu konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörünün toplam işyerleri içindeki ağırlıkları % 3,5'tir.

Türkiye toplamında imalat sektörü hem erkeklerde hem de kadınlarda ilk sıradadır. Batman ise durum değişmektedir. Erkeklerde ilk sırada %23,3 ile inşaat sektörü yer alırken ,kadınlarda %38,3 ile insan sağlığı ve sosyal hizmetler yer almaktadır.İkinci sırada hem erkeklerde hem kadınlarda toptan ve perakende ticaret sektörü yer almaktadır.Bu sektörde erkeklerin oranı %21,3, kadınların oranı da %14,7'dir. Üçüncü sektör ise kadınlarda %11,2 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri, erkeklerde ise %12,3 ile imalat sektörü gelmektedir.

Çalışanların dörtte birine yakını nitelik gerektirmeyen meslekler ana meslek grubunda[16] çalışmaktadır. İkinci sırada %16,5 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar, üçüncü sırada %15,5'lik oranla hizmet ve satış elemanları meslek grubu yer almaktadır.

İlde ana meslek gruplarının dağılımı Türkiye dağılımından ilk sıradaki meslek grubu hariç farklılık göstermektedir. Hem ilde hem Türkiye'de ilk sırada nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar yer alırken, Türkiye'de ikinci sırada profesyonel meslek mensupları yer almaktadır. Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı da farklılık göstermektedir. Toplam çalışanların %12,1'i kadınlar teşkil ederken, büro ve hizmet işlerinde çalışanların %28,2'si kadın, profesyonel meslek gruplarının da %24,6'sı kadındır. Buna karşılık yöneticilerin sadece %4,9'u, teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensuplarının %12,2'si kadındır.

Grafik 25. Ana Meslek Gruplarına Göre Cinsiyet Oranları, %, 2012

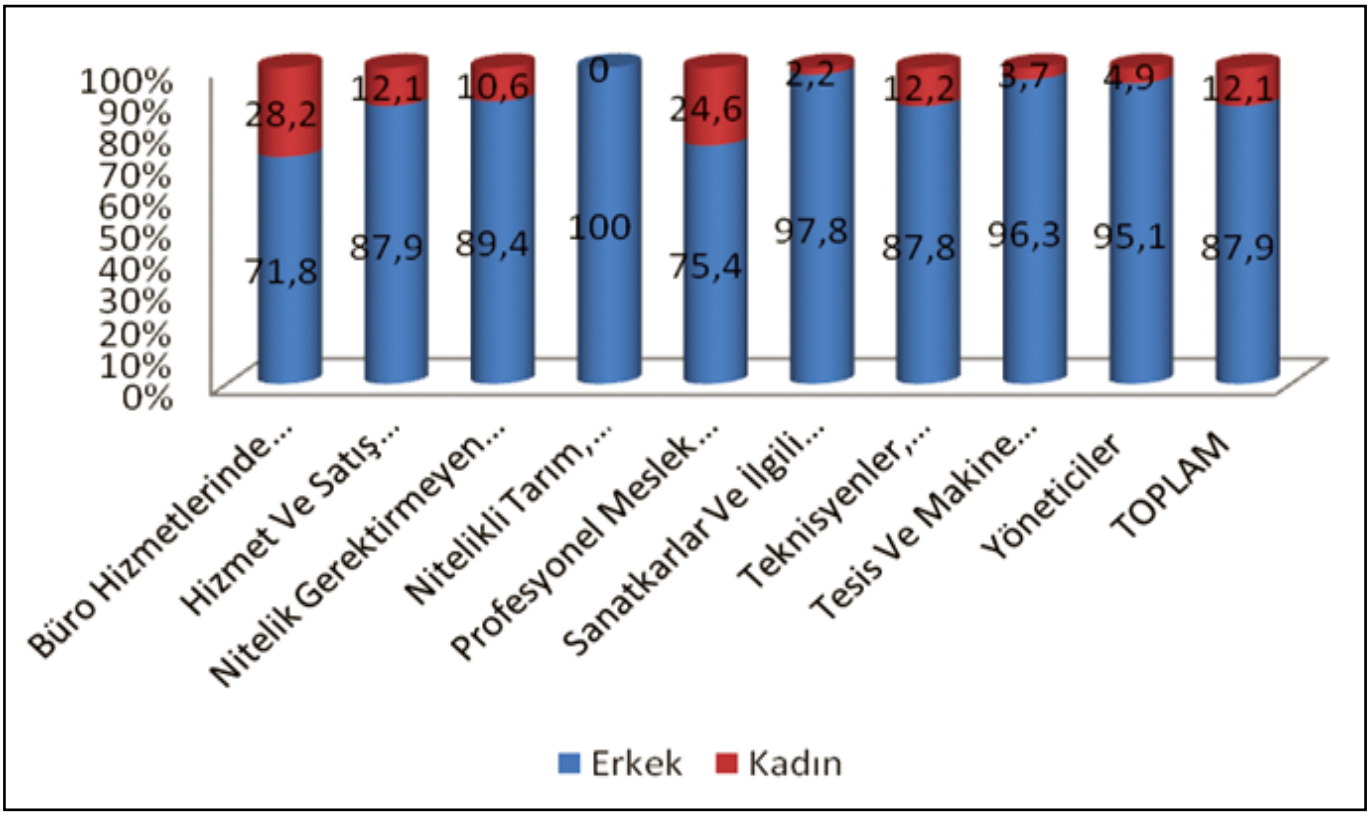

Kaynak: İl İPTA

Meslek bazında yapılan inceleme ilde mesleki çeşitliliğin fazla olmadığını göstermektedir.[17]En yüksek çalışanı olan ilk 10 meslekte çalışanlar, toplam çalışanların % 40,7'sini oluşturmaktadır. İlk sırada Beden işçisi(genel) yer almaktadır. İlk onda yer alan diğer meslekler sırası ile ağır kamyon şoförü,elektrik teknisyeni, beden işçisi(inşaat), temizlik görevlisi, güvenlik görevlisi(silahlı), pazarlamacı(satış temsilcisi), muhasebeci, güvenlik görevlisi, tır şoförüdür.

16- Ana meslek grubu: ISCO 2008

17- Çerçevede mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için tabakalamaya mesleki kırılım dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuş olup genellemeler ihtiyatla karşılanmalıdır.

Tablo 23. En Fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı , %, 2012

İlk On Meslek (Toplam)	%	İlk On Meslek (Erkek)	%	İlk On Meslek (Kadın)	%
Beden İşçisi (Genel)	13,1	Beden İşçisi (Genel)	14,1	Hemşire	7,0
Ağır Kamyon Şoförü	4,7	Ağır Kamyon Şoförü	5,4	Temizlik Görevlisi	6,7
Elektrik Teknisyeni	4,4	Elektrik Teknisyeni	5,1	Beden İşçisi (Genel)	5,7
Beden İşçisi (İnşaat)	4,2	Beden İşçisi (İnşaat)	4,7	Beden İşçisi (Temizlik)	4,7
Temizlik Görevlisi	2,8	Güvenlik Görevlisi(Silahlı)	2,8	Boyama Makinesi Operatörü-Tekstil	4,7
Güvenlik Görevlisi(Silahlı)	2,5	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	2,6	Büro Yönetimi ve Sekreterlik/Yönetici Asistanı Meslek Elemanı	3,4
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	2,4	Temizlik Görevlisi	2,3	Sekreter	3,2
Muhasebeci	2,4	Muhasebeci	2,3	Muhasebeci)	3,0
Güvenlik Görevlisi	2,2	Tır-Çekici Şoförü	2,2	Tıbbi Sekreter	2,9
Tır-Çekici Şoförü	1,9	Güvenlik Görevlisi	2,2	Veri Girişi Kontrol İşletmeni	2,8
Toplam	40,7	Toplam	43,7	Toplam	44,1

Kaynak: İl İPTA

Kadın ve erkeklerin mesleklere göre dağılımı ve mesleki çeşitliliği cinsiyetler arasında farklıdır. Erkeklerde mesleki yoğunlukta başta yer alan ilk on meslek toplam erkek mesleklerinin %43,7'sini oluştururken, kadınlarda %44,1'ini oluşturmaktadır.

Kadın çalışanların görece olarak daha etken oldukları meslekler kat görevlisi-temizlik, makineci(dikiş), bulaşıcılık, kalite kontrolcü (tekstil), temizlik görevlisi, hastane hizmetlisi, aşçı gibi eğitimden çok belli bir beceri isteyen meslekler ve acil tıp teknisyeni, bilgisayar teknisyeni, yönetici asistanı meslek elemanı, hemşire, öğretmen gibi yüksek eğitim seviyesi isteyen mesleklerdir.

AÇIK İŞLER

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle en fazla açık[18] iş toptan-perakende ve ticaret sektöründedir. Batman ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibariyle lokomotif sektörler imalat ve toptan-perakende ticarettir. Bu husus açık işlerde de kendini göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör de toptan ve perakende ticaret sektörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ticareti imalat ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyeti sektörü takip etmektedir. Açık işlerin %28,5'i ticaret, %26,4'ü imalat ve %11,4'ü insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründedir. Gayrimenkul faaliyetleri ile kültür, sanat ve eğlence, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, bilgi ve iletişim, su temini, madencilik ve taş ocakçılığı sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır.

18- Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır; ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

Grafik 26. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı,%,2012

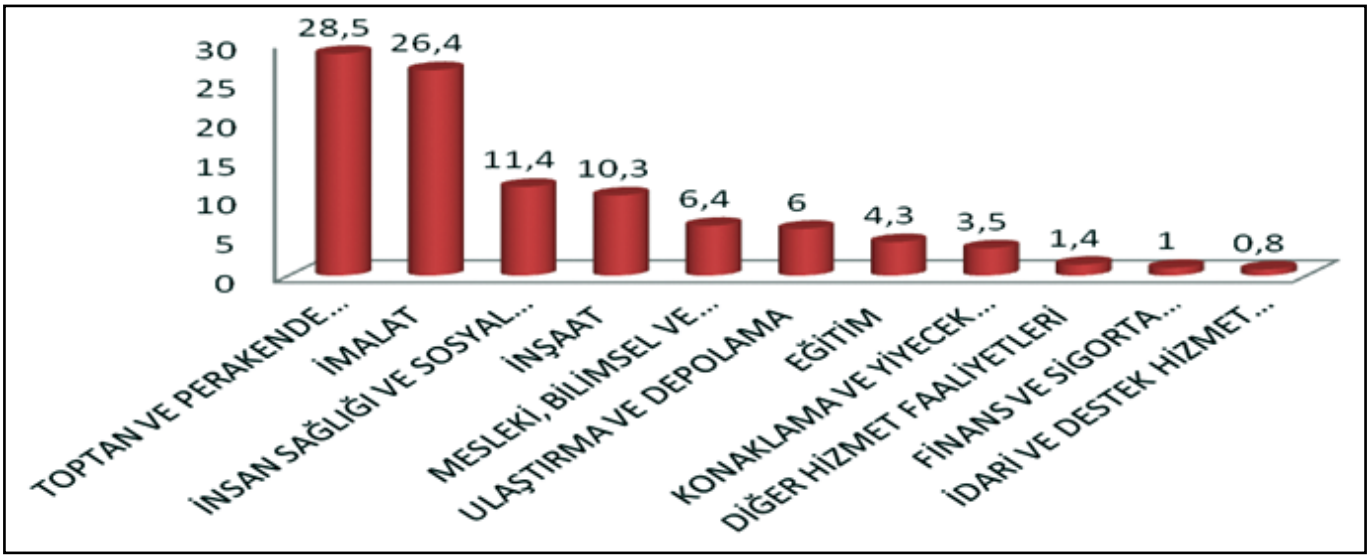

Kaynak: İl İPTA

Anket uygulanan işyerlerinde açık iş oranı[19] %3,3'tür. Açık iş oranı itibariyle önde gelen sektör imalat sektörüdür. Sektörde açık iş oranı % 7,0'dır.

Grafik 27. Sektörlere Göre Açık İş Oranları, %, 2012

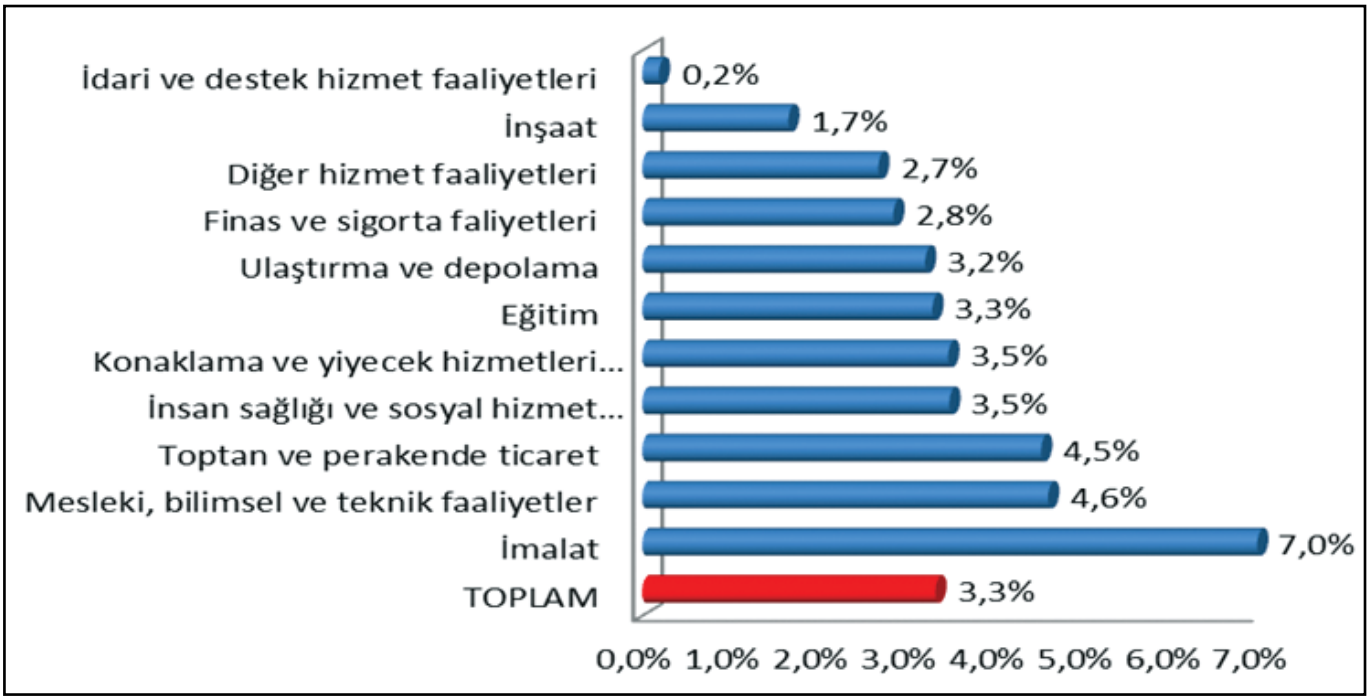

Kaynak: İl İPTA

İlde açık iş oranı %3,3 olan Türkiye toplamıyla aynıdır. İlde açık iş oranı itibariyle ilk sırada yer alan imalat sektöründe Türkiye açık iş oranı %5,0'dır. İl çalışanlarının %42'sini barındıran inşaat ile toptan ve perakende ticaret sektöründeki açık iş oranları, toptan ve perakende ticarette Türkiye'nin üstünde iken, inşaatta Türkiye'nin altındadır. İnşaat sektöründeki açık iş oranı ilde %1,7 iken Türkiye'de %6,1, ilde %4,5 olan toptan ve perakende ticaret sektörü açık iş oranı Türkiye'de %3,8'dir.

19- Açık iş oranı (AİO) açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde ifade edilir:
AİO = Açık İşlerin Sayısı / (Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı) * 100.

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %21,9 ile profesyonel meslek mensuplarıdır. Bu ana meslek grubunu %19,6 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve %17,1 ile tesis ve makine operatörleri ile montajcılar takip etmektedir.

Grafik 28. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı, %, 2012

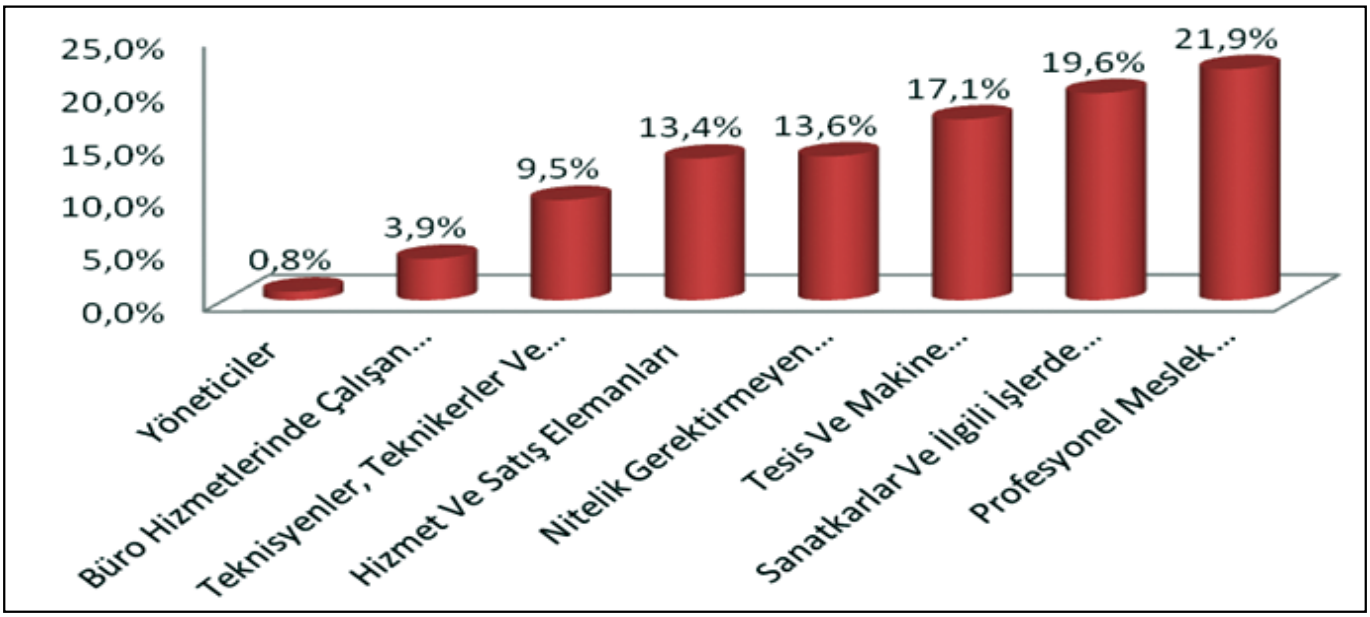

Kaynak: İl İPTA

Ana mesleklere göre açık işlerin dağılımı işyeri büyüklüklerine göre pek fazla değişmemektedir.Talepler daha çok 10-49 çalışanı olan işyerlerindedir.

Ana meslek grupları itibariyle Türkiye'de de Batman'da da açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. Oranlar Türkiye'de %7,2 iken Batman'da %7,8'dir.

Grafik 29. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2012

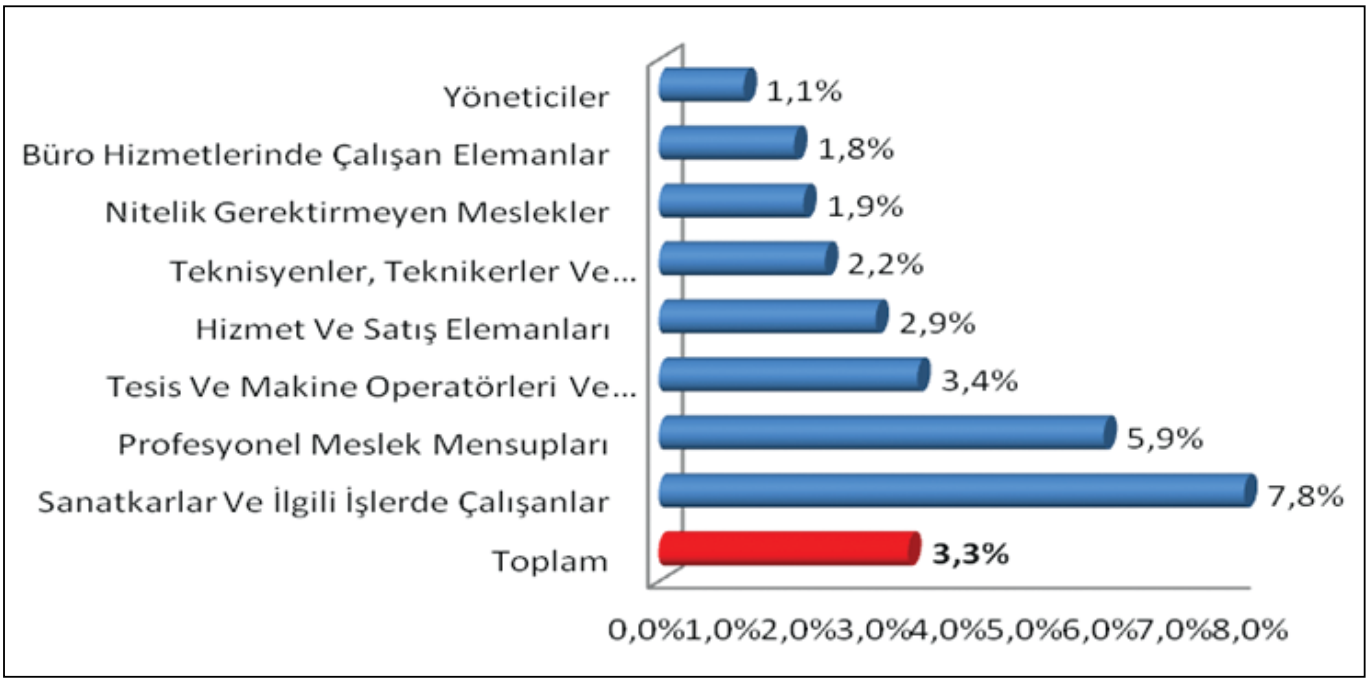

Kaynak: İl İPTA

İlde ikinci sırada %5,9 ile profesyonel meslek mensupları yer alırken, üçüncü sırada %3,4'lük oran ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar yer almaktadır.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek makineci (dikiş)dir. Açık işlerin %10,7'sini makineciler oluşturmaktadır. Makinecileri %10,1 ile beden işçisi(genel) takip etmektedir. Her iki mesleğe olan ihtiyaç arasında çok az fark vardır. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ise şu şekildedir. %5,4 ile aşçı, %3,5 ile pazarlamacı (satış temsilcisi) ve aynı oranla muhasebeci, %3,1 ile hemşire, %2,5 ile zihinsel engelliler öğretmeni-özel eğitim, %2,3 ile otomotiv boya ustası, mobilya montaj işçisi ve harita mühendisi yer almaktadır. Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on meslek toplam açık işlerin %45,7'sini oluşturmaktadır.

Tablo 24. En Fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,% , 2012

Makineci (Dikiş)	10,7
Beden İşçisi(Genel)	10,1
Aşçı	5,4
Muhasebeci	3,5
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	3,5
Hemşire	3,1
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	2,5
Otomotiv Boya Ustası	2,3
Mobilya Montaj İşçisi	2,3
Harita Mühendisi	2,3
Toplam	45,7

Kaynak:İl İPTA

Açık işlerde istenen eğitim düzeyine bakıldığında işverenlerin çoğu talep edilen eğitim düzeyine lise altı cevabını vermiştir.

Grafik 30.Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri, %, 2012

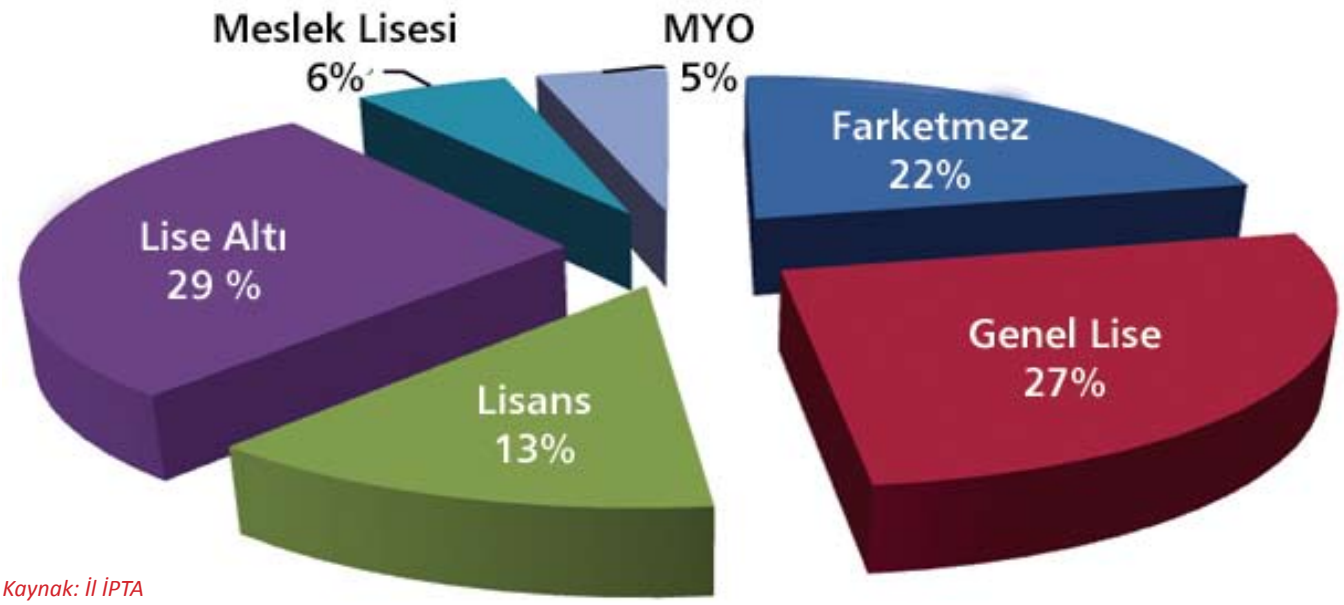

Kaynak: İl İPTA

Bu durum Türkiye sonucuyla kıyaslandığında farklılık göstermektedir. Türkiye sonucunda % 36 ile ilk sırada eğitim düzeyi farketmez sonucu yer almaktadır. İkinci sırada ilde %27 ile genel lise, Türkiye'de % 28 lise altı eğitim gelmektedir.

İlde tüm açık işlerde genel lise ve lise altı eğitim oranı % 56'dır. Eğitim düzeyi fark etmez diyenlerin oranı % 22 iken, lisans eğitimi % 13, MYO %5, meslek lisesi ise %6'dır. Çıraklık eğitimi ve yüksek lisans eğitim seviyelerini talep eden hiç bir işyeri olmamıştır. Türkiye sonucunda da meslek lisesi mezunları MYO mezunlarına tercih edilmektedir.

Açık işlerde ilk sıradaki meslek makineci (dikiş) gibi belirli bir eğitim ve beceri isteyen meslek olmasına rağmen bu meslek için de istenen eğitim düzeyinin farketmez olması dikkat çekicidir.

Beklendiği gibi meslek lisesi ve MYO mezunları az sayıda da olsa daha çok muhasebeci, mobilya imalatçısı, hemşire, harita teknikeri, inşaat teknikeri, ön muhasebeci gibi mesleklerde yoğunlaşırken, lisans mezunları da diploması olmadan kesinlikle yapılamayacak olan inşaat, harita, gıda, gibi mühendislik dallarında ve okul öncesi öğretmeni, zihinsel engelliler öğretmeni, özel eğitim öğretmeni gibi mesleklerde yoğunlaşmıştır.

İşverenlerin en çok talep ettikleri beceri, %75,2'lik oranla meslekte yeterli bilgiye sahip olmaktır. Bu beceriyi %72,9 ile fiziki güç ve takım çalışmasına uygunluk takip etmektedir. İstenen diğer beceri sıralaması ise şu şekildedir; iletişim ve ifade(%46,5), sorun çözme(%31,2), bilgisayar(%29,5), hesap(%25,4), proje bazlı çalışma(%15,1), satış ve pazarlama(%14) ve yabancı dil(%5).

En çok talep edilen ilk on meslekte istenen becerilerde makineci, aşçı, zihinsel engelliler öğretmeni, oto boyacısı, mobilya montaj işçisi mesleklerinde; meslekte yeterli bilgi, beden işçisi fiziki güç, muhasebeci bilgisayar, pazarlamacı mesleğinde ise iletişim becerilerinin iyi olması aranmaktadır.

Açık İşlerin Karşılanma Yolları

Grafik 31.Açık İşlerin Karşılanma Yolları , %, 2012

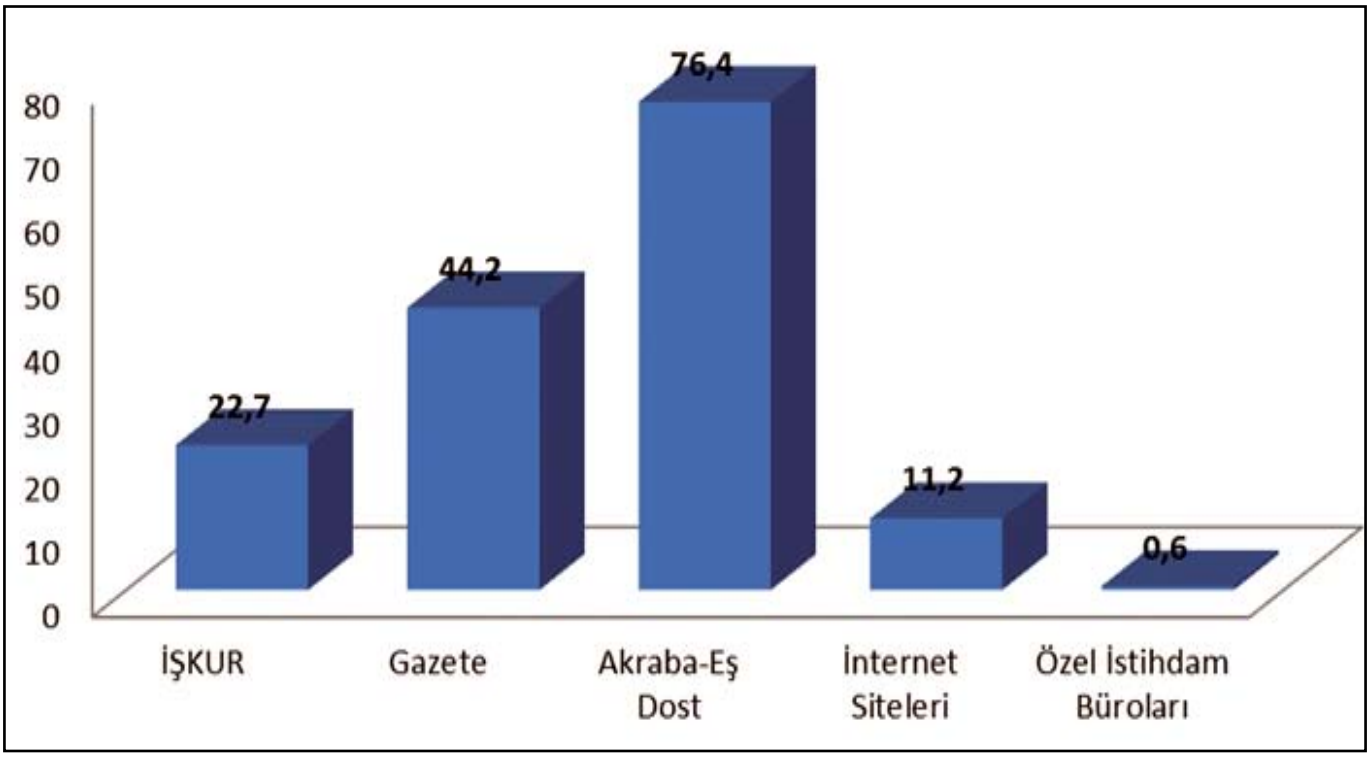

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Talep araştırması kapsamında işverenlere 2012 yılı içerisinde bu durumda oldukları meslekler sorulmuştur. Ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör Türkiye sonucundan farklı olarak toptan ve perakende ticaret sektörüdür. Yalnız ilde toptan ve perakende ticaret sektörü eleman bulmada Türkiye'den daha fazla zorluk çekmektedir.Toptan ve perakende ticaret sektöründeki işyerlerinin % 26'sı eleman temininde güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. Türkiye'de bu oran % 13,5'tir.

İkinci sırada imalat (%23,9) yer almaktadır. İlde üçüncü sırada (%18,2) inşaat sektörü yer alırken, Türkiye sonucunda imalat (%34), toptan ve perakende ticaret(%13,5), konaklama yiyecek hizmetleri (%10) ve inşaat (%7,4) şeklinde sıralanmaktadır.

Grafik 32. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,%,2012

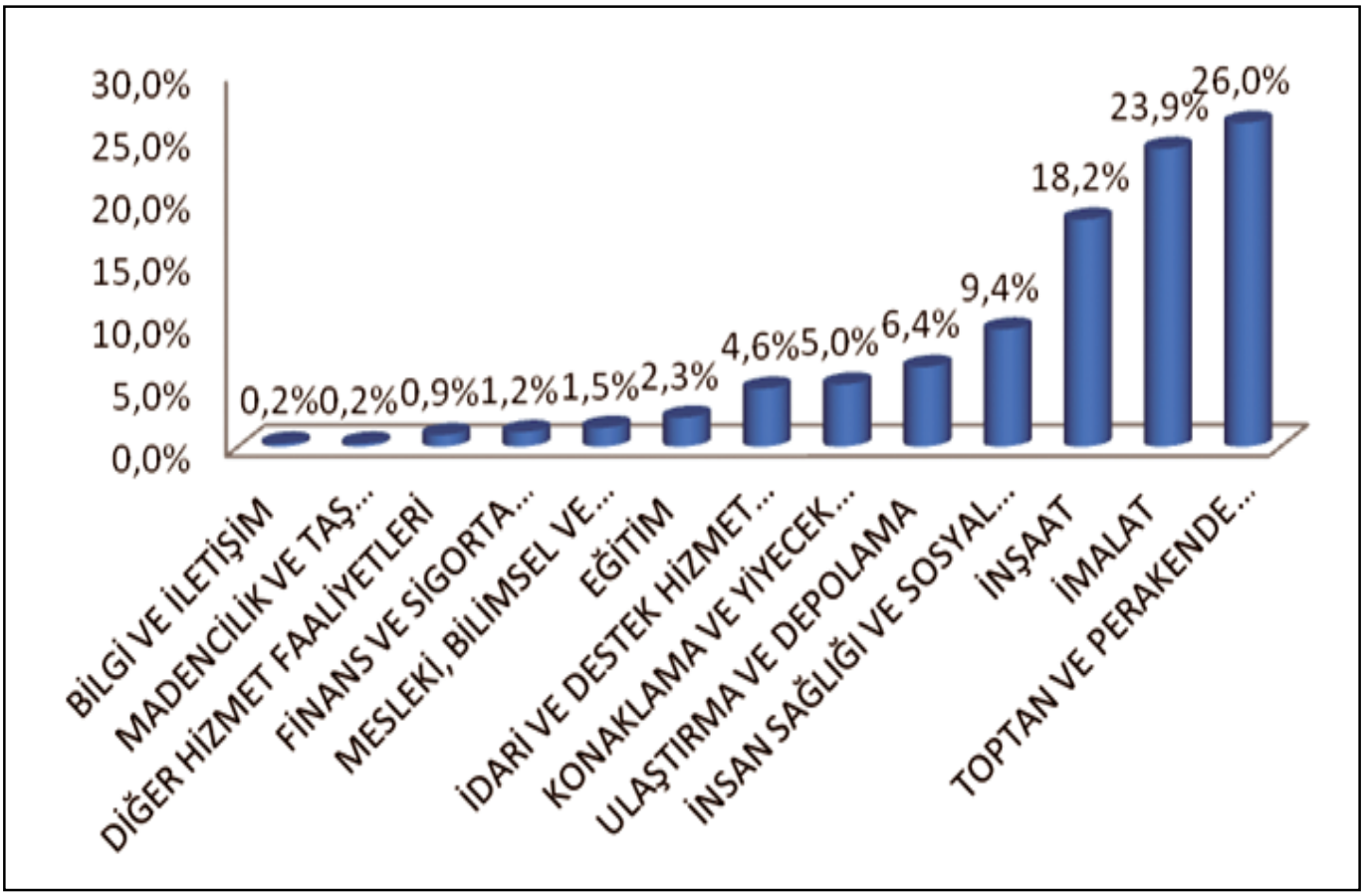

Kaynak:İl İPTA

Temininde en zorluk çekilen meslek Makineci(Dikiş)tir. Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin %7,2'sini dikiş makinecileri oluşturmaktadır. Bu mesleği %5,8 ile hemşire takip etmektedir. Temininde en zorluk çekilen meslekler sıralaması ise şu şekildedir: %5,5 ile pazarlamacı, %4,3 ile aşçı, %4,1 ile beden işçisi(genel), %3,4 ile iş makineleri operatörü, %2,9 ile ağır kamyon şoförü, %2,6 ile mobilya montaj işçisi ile elektrik teknisyeni ve %2,4 ile tır-çekici şoförüdür.

Teminde güçlükte işverenler %58,5 oranında istedikleri meslekte çalışacak eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada %46,5 ile elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamaları, üçüncü sırada ise %37,8 ile yeterli beceri veya niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir.

Eleman bulunmayan mesleklerin başında makineci(dikiş), hemşire, iş makineleri operatörü, elektrik teknisyeni gelmektedir. İstenilen beceri ve niteliğe sahip eleman olmayan mesleklerde ise Pazarlamacı(Satış Temsilcisi), tır şoförü, ağır kamyon şoförü yer almaktadır.

Tablo 25. İstenen Beceri ve Niteliğe Sahip Olunmayan ve Eleman Bulunmayan Meslekler, %, 2012

Meslek	Beceri ve niteliğe sahip olan yok	Meslek	Eleman yok
Pazarlamacı(Satış Temsilcisi)	8,0	Makineci (Dikiş)	12,3
Tır Şoförü	6,4	Hemşire	8,7
Ağır Kamyon Şoförü	5,5	İş Makineleri Operatörü	5,6
Elektrik Ark Kaynakçısı	4,0	Elektrik Teknisyeni	4,4
Maden ve T.Ocağı Makaşçısı	3,4	Mobilya Montaj İşçisi	4,4
Muhasebeci	3,1	Dokumacı	4,0
Düz Boyama Mak. Operatörü	3,1	Oto Bakım Onarımcısı	3,0
Güvenlik Görevlisi(Silahlı)	3,1	Pazarlamacı(Satış Temsilcisi)	2,8
Resepsiyonist	2,5	Mobilya İmalatçısı	2,8
Şoför-Yük Taşıma	2,5	Zihinsel Engelliler Öğretmeni	2,6
Genel Toplam	41,4	Genel Toplam	50,6

Kaynak: İl İPTA

İş tecrübesi istenen meslekler ile elemanın çalışma koşulları, iş ortamını beğenmediği ve önerilen ücretin az bulunduğu meslekler birbirinden farklıdır.

Tablo 26. Diğer Nedenler

Meslek	İş tecrübesine sahip eleman yok,%	Meslek	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi,%	Meslek	Önerilen ücretin az bulunması,%
Pazarlamacı	9,5	Ağır Kamyon Şoförü	11,3	Aşçı	19,4
Aşçı	6,2	Güvenlik Görevlisi(Silahlı)	9,4	Aşçı Yardımcısı	7,9
Elektrik teknisyeni	5,5	Beden İşçisi(Genel)	8,5	Beden İşçisi(Genel)	7,9
Mobilya Montaj İşçisi	5,5	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	6,6	Hemşire	7,9
Ağır Kamyon Şoförü	4,5	Hemşire	5,7	Pazarlamacı(Satış Temsilcisi)	6,5
Harita Mühendisi	4,2	Harita Mühendisi	4,7	Diğer Sigortacılar	4,3
MuhasebeciTır Şoförü	3,5	Mobilya İmalat İşçisi	3,8	Ağır Kamyon Şoförü	3,6
Muhasebeci	3,2	Oto Boyacısı	3,8	Yer Hostesi	3,6
Elektrik Ark Kaynakçısı	3,2	Muhasebeci	2,8	Mobilya İmalatçısı	2,9
Aşçı Yardımcısı	2,2	Satış Elemanı(Tanıtım)	2,8	Servis Garsonu	2,9
Genel Toplam	47,5	Genel Toplam	59,4	Genel Toplam	66,9

Kaynak:İl İPTA

2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar Batman ili 10+özel yerel birim işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Elektrik, gaz ve buhar üretim ve dağıtımı sektörü, finans ve sigorta faaliyetleri sektörü, imalat sektörü ve mesleki bilimsel ve teknik faaliyetler sektörlerinde net istihdam azalışı vardır. Yani bu dört sektörde çıkışlar girişlerden fazladır.

Net istihdam değişiminde lokomotif olan iki sektör idari ve destek hizmetleri ve inşaat sektörleridir. En fazla çalışanı olan birinci sektör konumundaki inşaat sektöründeki istihdam değişimi idari ve destek hizmetler faaliyetleri sektörünün altında kalmıştır. Mevsimsellik göz önünde bulundurulduğunda inşaat sektöründeki hareketlilik olağandır. Net istihdam değişiminin %35,5'i idari ve destek hizmetleri faaliyetleri sektöründe, %31,8'i de inşaat sektöründedir.

İl net istihdam artışının sektörel dağılımı birinci sıradaki sektör hariç Türkiye'den farklıdır. Türkiye sonuçlarında net istihdam artışının en fazla olduğu sektör idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür. İkinci sırada imalat sektörü, üçüncü sırada ise konaklama ve yiyecek faaliyetleri sektörü gelmektedir. İlde en fazla net istihdam artışı sağlayan ikinci sektör olan inşaat sektörü Türkiye sıralamasında dördüncü sıradadır.İlde üçüncü sırada insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü yer almaktadır.

Grafik 33.Sektörlere Göre NİDO, %, 2012

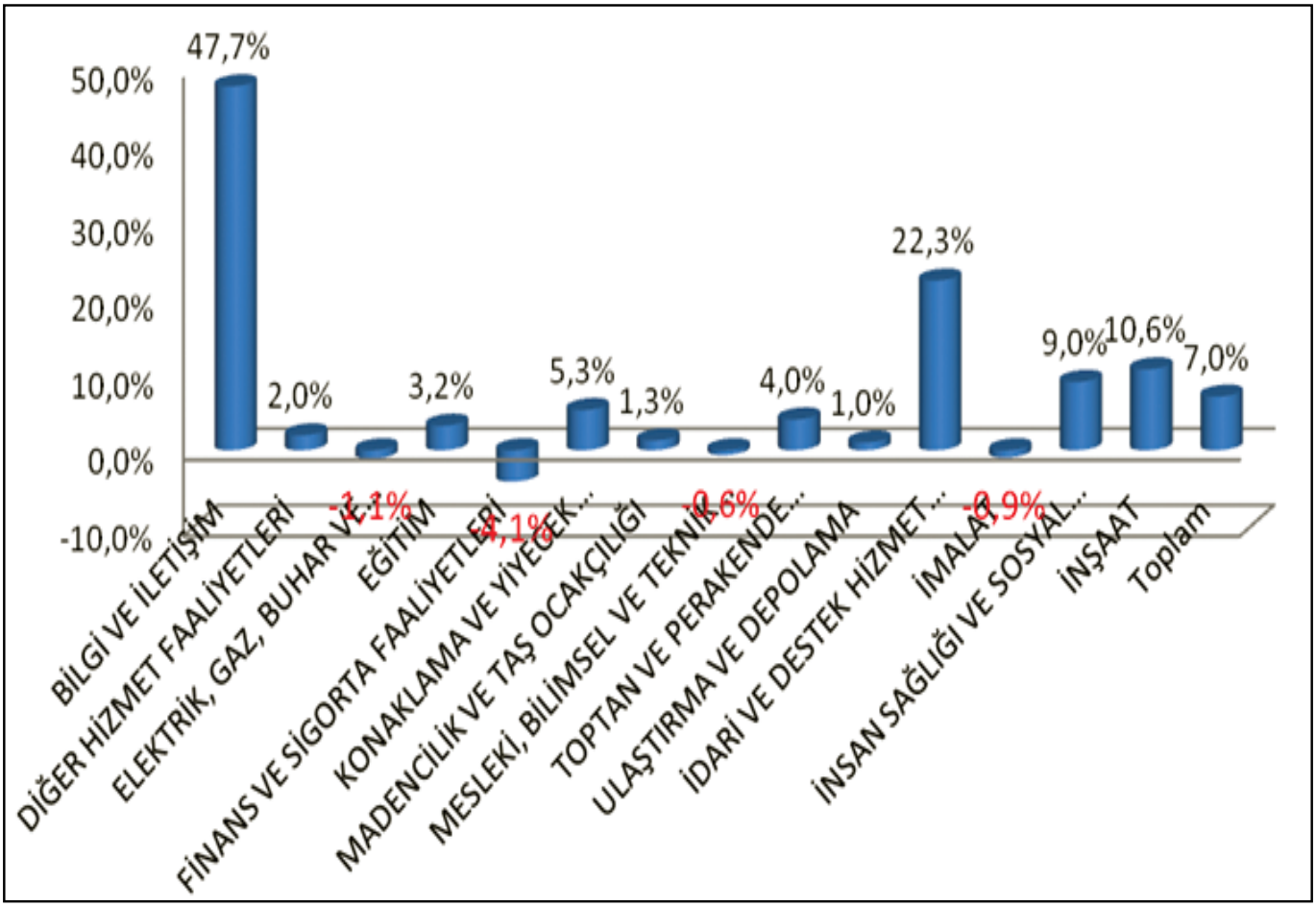

Kaynak:İl İPTA

Net istihdam değişim oranı da Türkiye'den farklıdır. Türkiye'de oranın en yüksek olduğu sektör %13,7 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleri sektöründedir. Bu sektörü %11 ile kültür, sanat ve eğlence sektörü; %10,6 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü takip etmektedir. Buna karşın ilde net istihdam değişim oranının en yüksek olduğu sektör %47,7 ile bilgi ve iletişim sektörüdür. Bilgi ve iletişim sektörünü %22,3 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü ve %10,6 ile inşaat sektörü takip etmektedir.

İlde net istihdam değişim oranı %7,0 ile %5,7 olan Türkiye net istihdam değişim oranının üstündedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Gelecek istihdam beklentisi kısa (altı aylık) ve orta (bir yıllık) dönemler itibariyle ölçülmek istenmiştir.

Gelecek istihdam beklentisinde ilde kısa ve orta dönem itibariyle sektörel dağılımda mevsimsel değişimler kendini göstermektedir. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek istihdam artışı bekleyen işyerleri inşaat sektöründedir. Toplam istihdam artışı beklentisinin %25,7'si inşaat sektöründedir. İnşaatı %20,4 ile toptan ve perakende ticaret sektörü takip etmektedir. Kısa dönemde istihdam artışı bekleyen üçüncü sektör ise %20,3 ile imalat sektöründe çalışan işyerleridir.

Tablo 27: Kısa ve Orta Vadede İstihdam Artışının Sektörlere Göre Dağılım,%,2012

Sektör	31 Aralık 2012	30 Haziran 2013
Bilgi ve iletişim	0,6	0,5
Diğer hizmet faaliyetleri	0,3	0,5
Elektrik, gaz ve buhar üretim ve dağıtımı	0,0	0,2
Eğitim	2,1	3,4
Finans ve sigorta	0,5	0,5
Konaklama ve yiyecek hizmeti	4,3	2,1
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,5	0,0
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	4,4	1,9
Toptan ve perakende ticaret	20,4	21,2
Ulaştırma ve depolama	2,8	8,8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,0	0,0
İmalat	20,3	22,5
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	18,0	6,1
İnşaat	25,7	32,4
Toplam	100,0	100,0

Kaynak: İl İPTA

Orta vadede yani 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle ilde en fazla istihdam artışı bekleyen sektör yine inşaat sektörüdür. Toplam istihdam artışının %32,4'ü inşaat sektöründen kaynaklanmaktadır. Net istihdam artışının %22,5'i imalat sektöründen kaynaklanmaktadır. Toptan ve perakende ticaret sektörü toplam artıştan %21,2'lik pay almaktadır.

31 Aralık 2012 tarihi itibariyle insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe %8,4 olan NİDO, diğer hizmet faaliyetlerinde ise -7,8'dir. Kısa dönemde insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri istihdamını artırmayı hedeflerken, diğer hizmet faaliyetleri sektöründe yer alan işyerleri istihdamını azaltmayı hedefemektedir. Lokomotif sektör olan inşaat sektöründeki net istihdam değişim oranı % 5,0 iken, toptan perakende ve ticaret sektöründe %3,6'dır.Toplamda net istihdam değişim oranı ise %3,8'dir.

30 Haziran itibariyle net istihdam değişim oranı %4,9'dur. Orta vadede de en fazla istihdamını artırmayı bekleyen sektör inşaat sektörüdür. İnşaat sektöründe %42,5 olan NİDO, madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe ise -3,7'dir. Orta dönemde inşaat sektörü istihdamını artırmayı hedeflerken, madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe yer alan işyerleri istihdamını azaltmayı beklenmektedir. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe net istihdam değişim oranı %33,8 iken, eğitim sektöründe %15,9, toptan ve perakende ticaret sektöründe ise %11,7'dir.

Tablo 28: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişim Oranı(NİDO), %, 2012

Sektör	31Aralık 2012	30 Haziran 2013
Bilgi ve iletişim	2,3	4,5
Diğer hizmet faaliyetleri	-7,8	1,6
Elektrik, gaz ve buhar üretim ve dağıtımı	0,0	0,3
Eğitim	2,4	15,9
Finans ve sigorta	2,3	2,3
Konaklama ve yiyecek hizmeti	1,9	0,0
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	0,0	-0,3
Madencilik ve taş ocakçılığı	2,6	-3,7
Toptan ve perakende ticaret	3,6	11,7
Ulaştırma ve depolama	2,5	2,2
İmalat	5,8	0,0
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	8,4	33,8
İnşaat	5,0	42,5
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi	0,0	-3,6
Toplam	3,8	4,9

Kaynak:İl İPTA

Araştırma sonuçlarına göre 2012 Aralık ayı itibariyle ilde net istihdam artış beklenti oranı %3,8 iken, bu oran 2013 Haziran ayı itibariyle 1,1 puan artış göstererek %4,9'a yükselmiştir. Oran sektörlerin yapısı ve beklentilerine göre çok büyük farklılıklar göstermektedir. Türkiye'de de aynı eğilim kendini göstermekte ve net istihdam beklenti oranı kısa vadede % 1,9 iken, orta vadede artarak 3,7'ye yükselmektedir.

SONUÇ

Batman İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Giriş bölümünde de açıklandığı gibi ilin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin önemli bir kısmı il değil, İİBS2 bölümlenmesi doğrultusunda Batman, Siirt, Şırnak, Mardin illerini kapsayan TRC3 bölgesine aittir. Arza yönelik ikinci kısıtlama ise bu verilerin önemli bölümünün 2011 yılına ait olması, bir kısmının ise daha eski tarihlere dayanmasıdır.

Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtları mevcuttur. En önemli kısıt araştırmanın temelini oluşturan adres listesinden kaynaklanmaktadır. Adres listesi 2012 Nisan ayında güncelleştirilmesine ve araştırma 10+çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesine rağmen, 1-9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır. 10+ işyerlerinden 1-9'a kayma, 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinin de büyüme olasılığının olduğunu ortaya koymaktadır, fakat bu olasılığı ölçebilecek veri seti mevcut değildir.

Diğer bir önemli kısıt ise Türk işgücü piyasasının yapılanmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de kayıt dışı çalışma oranı çok yüksektir. Bu durum kendini TRC3 bölgesinde de göstermektedir. Bölgede tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı %49'dur. Bu oran kadınlarda %36,6'ya çıkmaktadır. İşverenlerin çalışanlarına yönelik araştırmalarda sadece kayıtlı elemanlarını bildirdiği, kayıt dışı çalışanlarına dair bir bilgi vermedikleri bilinen bir olgudur.

Araştırmanın diğer bir kısıt da işverenlerden mesleklere ilişkin yeterli bilgiyi ayrıntılı almada problem yaşanmasıdır. Bu durum özellikle kendini beden işçiliği mesleğinde yoğun olarak hissettirmektedir. İşverenlerin genel eğilimi temizlik, taşıma ve inşaat işlerine yönelik meslekleri tek bir kalem altında, beden işçisi olarak bildirmeleridir. Mesleklere yönelik diğer bir kısıt da Meslekler Sözlüğü'nde bazı mesleklerin tanımlanmasındaki eksikliklerdir. Bazı meslekler sözlükte yer almamaktadır.

Tüm bu kısıtlara rağmen gerçekleştirilen Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkan sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

Batman ili sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 81 il içinde 70.sıradadır. Çalışabilir yaştaki nüfusun eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha düşüktür. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%71,4) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okur yazar olmayan nüfusun %81'i, diploması olmayanların da %70'İ kadın nüfustur. Nüfusun sadece %17,9'u lise ve dengi okul mezunu, %6,2'si yüksek eğitimlidir.

Bu yapının işgücü piyasasını derinden etkilemesi kaçınılmazdır. Eğitim oranlarının düşüklüğü işgücü piyasasına girişi zorlaştırmaktadır. Batman ilinde nüfusun kırsal alandaki çoğunluğu tarım sektöründe ücretsiz çalışmayı da beraberinde getirmekte ve bu durum istihdam oranının Türkiye'den daha yüksek olmasına yol açmakta ve işsizliği de perdelemektedir.

Tarım sektöründe yaşanan çözülme bölgede de kendini etkin olarak göstermekte ve toplam istihdam oranının azalmasına yol açmaktadır. Tarım dışı çalışan sayısında ise iyileşme görülmektedir. 2011 yılında 2005 yılına göre tarım dışı sektörlerde çalışan sayısındaki artış %44,2'dir. Özellikle tarım dışı sektörlerde çalışan kadınlarda çok yüksek istihdam artışı yaşanmaktadır.

Tablo 29. Yıllara Göre Tarım ve Tarımdışı İstihdam Artışı, TRC3, Bin Kişi, 2005-2011

	2011			2005			Artış		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Toplam istihdam	319	46	365	252	44	296	26,5	4,5	23,3
Tarım istihdamı	46	16	62	58	28	86	-20,6	-42,8	-28,0
Tarım dışı istihdam	273	30	303	194	16	210	40,7	87,5	44,2

Kaynak: TÜİK,HİA

Bununla beraber tarım dışı sektörlerde görülen istihdam artışı , tarım sektöründe çalışan oranının hala çok yüksek olması nedeni ile istihdam oranı üzerinde etkili olamamakta ve tarımdaki çözülmeye paralel toplam istihdam oranı yıllar itibariyle azalma göstermektedir.

Bölge istihdamının % 22,5'i sanayi sektöründedir. Bölge sanayisi nitelikli elemana ihtiyaç duymamaktadır. Lise altı eğitimlilerin istihdamdaki oranı %59 iken, sanayi sektöründe çalışanların %27'sini lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların %23,5'i lise ve dengi okul mezunu, %5,6'sı da yüksek okul mezunudur.

Bölgede istihdam oranı azalırken, işsizlik oranı artmaktadır. İşsizlik oranının yükselmesinde iki etken vardır. Genç nüfus ve kadınlar. 2011 yılı Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçlarına göre bölgede işsizlik oranı %12,7 iken, bu oran genç nüfusta %19,3'tür. Erkeklerde %12,8 olan işsizlik oranı, kadınlarda %11,8'e yükselmektedir. Özellikle genç kadın nüfus işgücü piyasasına girmeye çalışmakta ve işsizlik oranı üzerinde etkili olmaktadır. Bölgede en yüksek işsizlik oranı %24 ile 20-24 yaş grubundaki kadınlardadır.

Eğitim düzeyi kadınların işgücü piyasasına girişlerini erkeklerden daha fazla etkilemektedir. Yüksek eğitimli kadınlarda %12 olan işsizlik oranı erkeklerde %10,4' tür. Lise veya dengi okul mezunlarında işsiz kadınların oranı %23,8 iken erkeklerde bu oran %12,5'tur.Lise altı eğitimli işsizlerde kadınlar ve erkeklerde sırayla %12, %13 şeklindedir. İlk kez iş arayan kadınların işsizlik süreleri de erkeklerden daha uzundur. Tüm bu göstergeler bölgede kadınlarda eğitimli, ilk kez işgücü piyasasına giren ve uzun süredir işsiz profili varlığını ortaya koymaktadır.

İŞKUR'a kayıtlı işsizler incelendiğinde aynı yapının Batman ili kayıtlı işsizleri için de geçerli olduğu görülmektedir. 2012 yılında en fazla kayıtlı işsiz 20-24 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin %25,5'i bu yaş grubundadır. İşsizlerin beşte üçü de 20-34 yaş grubundadır.

İlin eğitim durumuna paralel olarak kayıtlı işsizlerin beşte üçü lise altı eğitime sahiptir. Kayıtlı işsizlerin %9'u yüksek eğitimlidir. Kayıtlı işsiz istatistikleri ilde de bölge işsizlik yapısına benzer bir yapıyı ortaya koymaktadır. Bu istatistiklerde de eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların işgücü piyasasına girmeleri artmaktadır. Toplam işsizlerin %70'i erkek, %30'u kadındır.

Talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların sadece %12'si kadındır ve bu oran %25 olan Türkiye ortalamasının çok altındadır.

Kadın çalışanların görece olarak ağırlıklı çalıştıkları sektörler insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret, idari ve destek hizmet faaliyetleri gibi daha çok daha yüksek eğitim seviyesi gerektiren işyerleridir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Batman'da ancak daha yüksek eğitim seviyesine sahip kadınların işgücü piyasasına girme şansının olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre kadınların erkeklere göre görece hakim oldukları iki meslek türü vardır. Birinci meslek türü temizlik görevlisi, aşçı, beden işçisi(genel), düz boyama makinesi operatörü gibi düşük eğitim seviyesine yönelik meslekler, ikincisi de yönetici asistanı meslek elemanı, tıbbi sekreter, veri giriş kontrol işletmeni, hemşire, gibi yüksek eğitim seviyesi isteyen mesleklerdir. Diğer bir ifade ile kadınlar ya belirli becerileri gerektiren düşük eğitimli mesleklerde veya yüksek eğitim düzeyi isteyen mesleklerde çalışmaktadır.

İlde açık işlerin karşılanma oranı, diğer bir ifade ile işe yerleştirme oranı %90,8 dür. Bu oran özel sektörde, %51,5'tir.

En fazla çalışana sahip sektörlerin açık iş oranları da yüksektir. İmalat sektöründe açık iş oranı %7,0, ticaret sektöründe %4,5, inşaat sektöründe de %1,7'dir. Büyük işyerlerindeki açık iş oranı daha yüksektir. Toplamda açık iş oranı ise %3,3'tür.

Açık iş oranının yüksekliğinin iki anlamı vardır. Ya istihdamda yaşanan yüksek artış, doldurulması gereken işler yaratmaktadır; ya da yüksek bir eleman devri nedeniyle yüksek açık iş yaşanmaktadır.

Elimizde şu aşamada ilde istihdam artışını gösterecek bir veri yoktur. Bu veri ancak gelecek yıl mevcut olacaktır. 10+ işyerlerinde tam sayımın uygulanması, gelecek yıl kapsanacak bir çok işyerinin bu yıl ile aynı olmasına yol açacak ve hem gruplandırılmış veriler hem de işyeri bazında açık iş oranı ve sebebi bulunabilecektir.

Ana meslek grupları itibariyle en yüksek açık iş oranının olduğu grup, sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. İkinci sırada profesyonel meslek grubu, üçüncü sırada tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu yer almaktadır. Açık iş oranı yüksek mesleklerin büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek mümkündür.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek makineci (dikiş)dir. Makinecileri, beden işçisi(genel) ve aşçı takip etmektedir. Temininde en zorluk çekilen meslek de dikiş makinecilerdir. Bu mesleği de hemşire ve pazarlamacı takip etmektedir.

İlde açık işlerde işverenlerin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "fark etmez" cevabı dikkat çekicidir. Açık işlerde ilk sıradaki meslek makineci gibi belirli bir eğitim ve beceri isteyen meslek olmasına rağmen bu meslek için de istenen eğitim düzeyi sorusuna verilen cevap "fark etmez " olmuştur. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok meslekte yeterli bilgiye sahip olmalarını istemeleri etkendir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralamasında işverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri meslekte eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamaları, üçüncü sırada yeterli beceri veya niteliğe sahip eleman bulamama yer almaktadır.

İlk onda yer alan açık işlerle temininde güçlük çekilen meslekler arasında da büyük bir paralellik vardır. Aynı paralellik istenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerde de görülmektedir. Becerilerin geliştirilerek işverenlerin istekleri doğrultusunda açık işlerin karşılanması bu mesleklere ve yukarıda belirtilen meslek gruplarına yönelik eğitim programlarını öncelikli hale getirmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre işletmelerin gelecek beklentileri olumludur. Gerek kısa dönem (altı ay) , gerekse orta dönem (on iki ay) itibariyle en çok net istihdam artışı beklenen sektörler inşaat, ticaret,imalat sektörüdür. Gerek gelecek istihdam artışının bu sektörlerde ağırlıklı olması, gerekse açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerin bu sektörlerde olması, bu sektörlerde emek arzı ile emek talebi arasında bir dengesizlik olduğunu ve bu dengesizliği giderebilmek için de ihtiyaca göre eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli ara kademe insan gücünün yetiştirilmesi, ekonomik kalkınmanın hızlandırılmasına katkı sağlanması amacıyla; dar meslek alanları yerine geniş tabanlı sektörel eğitimin verildiği, modüler yapıyla esneklik özelliğine sahip ve çalışma yaşamının ihtiyaçlarına cevap verebilen bir mesleki ve teknik eğitim sistemi hedeflenmelidir.

Verilecek eğitimlerin gerçekten nitelikli olması, işletmelerin ihtiyaç duyduğu becerileri kazandırması ve istihdam garantili olması gerekir. Bu amaçla verilecek eğitimlerin biçim ve içerik açısından belirlenmesi noktasında mesleki eğitim uzmanlarının yanı sıra ilgili alanlardan işveren temsilcilerinin görüşlerinin alınması çok önemlidir.İlde dikkat çeken diğer bir husus da özellikle de bazı sektörlerde görülen yüksek işe giriş ve çıkışlardır. Bu yüksek devinim ilde yüksek bir kayıtdışı istihdamın olduğuna dair kanaat oluşturmaktadır. Hem kayıtdışılığın önlenmesinde hem de devinimin işletme ve ekonomide sebep olduğu üretim kayıplarının, elemanları tekrar eğitme maliyetlerinin azaltılmasında da İŞKUR'a görev düşmektedir; işletmelerin eleman alımlarında İŞKUR'u daha fazla kullanmaları için oluşturulmuş olan teşvik sistemlerini işverenlere daha etkili yollarla anlatmak ve işe yerleştirilen elemanların takibini daha etkin yapmak.

KAYNAKÇA

Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

MEB, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

TOBB İstatistikleri

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus İstatistikleri

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

Türkiye İşgücü Piyasası İhtiyaç Analizi

(İŞLETME SORU FORMU)

Sayın İşletme Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun (fazlasına yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır

Gizlilik

Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden gizli olanlar idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, memur veya kişiye verilmez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

Kapsam

Bu anket, İlimizdeki işletmelerden/girişimlerden olasılıklı örnekleme yöntemiyle seçilen işletmeler/girişimleri kapsamaktadır.

Soru formunun, İşletme/İşyeri sahibi veya ortaklarından, müdür bulunan işletmelerde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda ankete katılarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

FORM NO : |_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|

ADRES BİLGİLERİ

İL : .....

İLÇE : .....

BUCAK : .....

KÖY : .....

MAHALLE : .....

CADDE/SOKAK : .....

DIŞ KAPI NO : .....

İÇ KAPI NO : .....

TELEFON/FAKS/e-MAİL : ..... / ..... / .....

Formu Doldurma İzinlisine Yetkilinin

Adı ve Soyadı : ..... Ünvanı : .....

Tarih : ..... Telefonu : .....

E-posta : ..... İmzası : .....

	Anketör	Kontrolör	Veri Giriş Personeli
Adı ve Soyadı	.....	.....	.....
Tarih ve İmza	.....	.....	.....

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA

BÖLÜM I - İŞLETME BİLGİLERİ

1. İşletmenin yasal ünvanı: .....

2. İşletme kaç yıldır faaliyet göstermektedir?

..... Yıl

3. İşletmede mevsimlik çalışıyor mu?

1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır ⟶ **Soru 5'e geçiniz.**

4. Mevsimlik çalışılan aylan belirtiniz.

1 ☐ Ocak	4 ☐ Nisan	7 ☐ Temmuz	10 ☐ Ekim
2 ☐ Şubat	5 ☐ Mayıs	8 ☐ Ağustos	11 ☐ Kasım
3 ☐ Mart	6 ☐ Haziran	9 ☐ Eylül	12 ☐ Aralık

5.İşletmenin tüm faaliyetlerini işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

01 Madencilik ve Taşocakçılığı ☐	02 İmalat ☐	03 Elektrik, Gaz, Buhar,İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ☐
04 Su temini,Kanalizasyonu,Atık Yönetimi ve İyileştirme faaliyetleri ☐	05 İnşaat ☐	06 Motorlu Taşıtlar ve Motorsikletlerin satışı, Bakımı ve Onarımı ☐
07 Toptan ticaret ☐	08 Perakende Ticaret (motorlu kara taşıtları ve motorsikletler hariç) ☐	09 Ulaştırma ve Depolama ☐
10 Konaklama ve Yiyecek Hizmet Faaliyetleri ☐	11 Bilgi ve İletişim ☐	12 Finans ve Sigorta Faaliyetleri ☐
13 Gayrimenkul faaliyetleri ☐	14 Mesleki,Bilimsel ve Teknik faaliyetler ☐	15 İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ☐
16 Eğitim ☐	17 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler Faaliyeti ☐	18 Kültür,Sanat,Eğlence,Dinlence ve Spor ☐
19 Diğer Hizmet Faaliyetleri ☐		

6.a.İşletmenin ana faaliyetini açıkça yazınız.

İşletmenin ana faaliyetini yazarken; işyerinde üretilen ürün ya da hizmetin açıkça ifade edilmiş olmasına dikkat ediniz. Örneğin; imalat sektörü için giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünleri imalatı dendiğinde verilen örnekler; bataniye imalatı, perde imalatı, tar bezi imalatı, ağlık malzemesi imalatı, muflak harlusu imalatı; alüminyum üretimi dendiğinde; alüminyum alaşımları imalatı, yan mamul alüminyum üretimi; karayolları ve otoyolların inşaatı dendiğinde, yolların asfaltlanması, yolların boyanması diğer işaretlemeler; su projeleri inşaatı dendiğinde; su yolları liman ve rıhtım işleri, kıyı düzenlemeleri, baraj ve bent inşaatı; elektrikli ev eşyaları toptan ticareti dendiğinde; radyo ve televizyon toptan ticareti, elektrikli ısıtma cihazlarının toptan ticareti gibi olmalıdır.

NACE Rev.2 |_|_|_|_| NACE kodları İŞKUR İl Müdürlüğü tarafından verilecektir.

4 . 4 . 4

2

Bölüm II Mevcut Istıhdam

S1- İşletmede çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Toplam	Erkek	Kadın
01	02	03	04	05
	|_|_|_|_|_|_|			
	|_|_|_|_|_|_|			

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S2- İşletmenizde/İşyerinizde referans döneminde (19 aralık 2011-19 Ocak 2012) elemanı ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S2.01 Eleman İhtiyacı duymıyorsuz ☐ ⟶ Soru 3'e geçiniz.

Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Eğitim düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık eğitimi 3. Genel lise 4. Meslek lisesi 5. Meslek yüksekokulu 6.Lisans 7. Lisans üstü 8. Farketmez	* Beceri İhtiyacı 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve liderlerel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (aritmetik beceri) 4. Meslekle ilgili temel bilgi 5. Proje bazında çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Toplam Açık İş Sayısı	İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	* Açık işlerinizi genellikle hangi yolla arıyorsunuz? 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş-Dost 4. Kariyer İnternet Siteleri 5. Özel İstihdam Bürosu 1 2 3 4 5
02	03	04	05	06	07	08
	|_|_|_|_|_|_|	|_|		|_|_|	|_|	

BÖLÜM IV. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S4- Geçen 12 aylık sürede (2011 yılı içerisinde) eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S4.01 Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → Soru 5'e geçiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Temininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşılıdınız mı? 1-EVET 2- HAYIR 3-KISMEN	* Temininde Güçlük Çekilme Nedeni 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki becerya/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortamı ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
02	03	04	05	06				
	|_|_|_|_|_|_|	|_|_|	|_|					

BÖLÜM V. SON 12 AY İÇİNDE İŞE GİRİŞ ÇIKIŞLAR

S5- Son 12 ay içerisinde (2011 yılı içerisinde) işletmenizdeki/yerlerinizde eleman alımı yapıldı ise aşağıdaki tabloyu meslekler aynımda doldurunuz?

S5.01 Son 12 ayda işyerlerine eleman alımı yapılmadı. ☐ → Soru 6'ya geçiniz.

Eleman Alınan Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Alınan Eleman Sayısı
02	03	04
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_

S6- Son 12 ay içerisinde (2011 yılı içerisinde) işletmenizdeki/yerlerinizden eleman **çıktı / çıkarıldı** ise aşağıdaki tabloyu meslekler aynımda doldurunuz?

S.6.01 Son 12 ayda işyerlerinden eleman çıkmadı / çıkarılmadı. ☐ → Soru 7'ye geçiniz.

Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı	Çıkma / Çıkarılma Nedeni* 1. Ekonomik/Mali 2. Geçici/Mevsimlik Çalışma 3. Çalışma Ahlak ve Disiplinine Uyumsuzluk 4. İşyeri Faaliyet Değişikliği 5. Çalışanın Kendi İstoğı 6.Çalışanın Mesleki Beceri Eksikliği 7. İlgili Meslekte Elemana İhtiyaç Kalmaması 8.Diğer							
			1	2	3	4	5	6	7	8
02	03	04	06							
	|_|_|_|_|_|_|	|_|_|								
	|_|_|_|_|_|_|	|_|_|								

BÖLÜM VI. 12 AY SONRASINDA ÇALIŞAN SAYISINDA ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

S7- 12 ay sonra (2012 yılı sonunda) işletmenizdeki/yerlerinizde çalışan sayısında **artış olacağını** düşündüğünüz meslekleri ve bu mesleklerde meydana gelecek sayısal değişimi belirtiniz?

S.7.1 12 ay sonra **artış olacağını** düşünmüyorum. ☐ → Soru 8'e geçiniz.

12 ay sonrasında işyerlerinizde çalışan sayısında önemli artış olacağını düşündüğünüz meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Bu meslek grubunda olmasını beklediğiniz sayısal artışı belirtiniz.
02	03	04
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_

S8- 12 ay sonrasında (2012 yılı sonunda) işletmenizdeki/yerlerinizde çalışan sayısında **azalış olacağını** düşündüğünüz meslekleri ve bu mesleklerde meydana gelecek sayısal değişimi belirtiniz.

S8.1. 12 ay sonra **azalış olacağını** düşünmüyorum. ☐ BİTMİŞTİR.

12 ay sonrasında işyerlerinizde çalışan sayısında önemli azalış olacağını düşündüğünüz meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Bu meslek grubunda olmasını beklediğiniz sayısal azalışı belirtiniz.
02	03	04
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_

Ek 2- Araştırma Yöntemi

İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dahilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 64 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir. Geri kalan 66 ilde ise 10+işyerlerinde tam sayım uygulanmıştır. Batman ili de tam sayım uygulanan illerden bir tanesidir.

Amaç: Talep araştırmasının amacı işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin talep boyutunu tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Coğrafi kapsam: Tüm ilçe ve köyleri de kapsayacak şekilde tüm Batman ilidir.

Birim: Batman ilindeki 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleridir.

Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.

Çerçeve: TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi işyerleri listesini oluşturmuştur. Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

Sektörel kapsam: İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir.

B	*Madencilik ve Taşocakçılığı*
C	*İmalat*
D	*Elektrik,gaz,buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı*
E	*Su temini,Kanalizasyon,Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri*
F	*İnşaat*
G	*Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı*
H	*Ulaştırma ve Depolama*
I	*Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri*
J	*Bilgi ve İletişim*
K	*Finans ve Sigorta Faaliyetleri*
L	*Gayrimenkul Faaliyetleri*
M	*Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler*
N	*İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri*
P	*Eğitim*
Q	*İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri*
R	*Kültür,Sanat,Eğlence,Dinlence ve Spor*
S	*Diğer Hizmet Faaliyetleri*

Kapsanmayan sektörler

A	*Tarım,Ormancılık,Balıkçılık*
O	*Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik*
T	*Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal ve Hizmet Üretim Faaliyetleri*
U	*Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri*

Meslek sınıflaması: Mesleklerin tespitinde kullanılan sınıflama ISCO 2008'in Türkiye uyarlaması olan Türk Meslekler Sözlüğüdür.

Veri derleme yöntemi: Batman ili talep araştırması alan uygulaması yüz yüze görüşme yöntemi ile 10 Eylül – 31 Ekim 2012 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Cevapsızlık düzeltmesi: Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

***İstihdam Politikası*: Genel** olarak, ekonomide mevcut istihdam düzeyinin korunması ve artırılması ve artırılması için hedefler belirlenmesidir.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri pazardır.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dahil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dahil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı: İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz , ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İşgücüne Katılım Oranı} = \frac{\textbf{İşgücü Arzı (İstihdam+İşsiz)}}{\textbf{Kurumsal olmayan sivil nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dahil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dahil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\textbf{İstihdam Oranı} = \frac{\textit{Toplam istihdam}}{\textit{Kurumsal olmayan sivil nüfus}} \times 100$$

Yüksek istihdama katılım oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam , eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma

P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslar arası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 ve 6 basamaklı meslekler yer almaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$\textbf{Kayıtdışı istihdam Oranı} = \frac{\textit{Kayıt Dışı İstihdam}}{\textit{Toplam İstihdam}} \times 100$$

İşsiz: İşsiz çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\textbf{İşsizlik Oranı} = \frac{\textit{İşsiz}}{\textit{İşgücü arzı (İstihdam+işsiz)}} \times 100$$

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresin uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücü dışı (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler, çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücü Dışı Nüfus Oranı = $\frac{\textit{Kurumsal olmayan sivil nüfus - (İsdihdam+İşsiz)}}{\textit{Kurumsal olmayan sivil nüfus}}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgiler

Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemi. (İŞKUR)

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır.

Açık İş Oranı: Açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde hesaplanır.

$$\textbf{Açık İş Oranı} = \times \frac{\textbf{Açık İşlerin Sayısı}}{\textbf{Açık İşlerin Sayısı + İşlerin Sayısı}} \quad 100$$

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesi (İŞKUR)

İşe Yerleştirme: Bir işyerinde bir kişinin açık olan işe atanmasıdır. (EUROSTAT)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) işsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

İşe Yerleştirme Oranı: Açık işlere yerleştirilen kişi sayısını ifade eder ve şu şekilde hesaplanır.

$$\textbf{İşe Yerleştirme Oranı} = \frac{\textbf{İşe Yerleştirilenlerin Sayısı}}{\textbf{Açık İş Sayısı}} \quad \times 100$$

Net İstihdam Değişim Oranı: İstihdam değişimini açıklar ve şu şekilde hesaplanır.

$$\textbf{Net İstihdam Değişim Oranı} = \frac{\textbf{Alınan eleman sayısı - Çıkartılan eleman sayısı}}{\textbf{Toplam Çalışan Sayısı}} \times 100$$

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\textbf{Yaş Bağımlılık Oranı} = \frac{\textbf{(0+14 Yaş Nüfus + 65 Yaş Nüfus)}}{\textbf{15-64 Yaş Nüfus}} \times 100$$

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Ek 4- Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1

Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4

Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3

Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	***314***	***128***	***112***	***16***	***186***	***40,8***	***35,7***	***12,6***
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

*Kaynak:TÜİK *(2 Ekim 2011 itibariyle)*

temel hedefimiz istihdam

İŞKUR

Batman Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Tel: 0 488 213 91 83 **Faks:** 0 488 213 70 90

Kültür Mahallesi 2622 Sokak No:6 BATMAN